

Uvodnik

Andrej Černic

Ampak on je mož časti!

Aon je mož časti! Predsednik Evropske komisije, dolgoletni luksemburški premier in dolgoletni predsednik Evroskupine. Dobro desetletje v vrhu evropske politike in (skoraj) dve desetletji na čelu svoje države. Jean Claude Juncker, on je mož časti! Spravili so se nanj, češ da je ambicioznež in da je korporacijam in multinacionalkam omogočil veleutajo davkov, ampak Juncker je mož časti!

Ja, zadnja dogajanja v "bruselskem političnem hramu" res spominjajo na preobrate, ki so se rodili izpod peresa največjih piscev dram (pa brez zamere, če primerjamo svetost nesmrtnosti kulture s posvetnostjo dnevne politike). Nova dejstva, ki so na dan prišla ob objavi preiskovalne zgodbe mednarodnega novinarskega konzorcija, postavljajo novopečenega predsednika Evropske komisije v zelo neprijetno luč. Poglejmo na kratko: novinarji so razkrili, da več kot 340 velikih korporacij in multinacionalk že dalj časa "skriva" svoje kapitalne v Luksemburgu in tako plačuje neprimerno nižje davke. Predvsem pa, da ta podjetja ne plačujejo davkov v državah, kjer poslujejo. Gre za velike firme in finančne sklade s premoženjem v skupni vrednosti 3.700 milijard dolarjev oziroma slabih 3.000 milijard evrov. Da bo slika jasnejša, italijanski BDP je nekje okoli 1.600 milijard evrov, slovenski BDP pa 35 milijard evrov. Vsa velepodjetja, ki so se zatekla v Luksemburg, so dobičke kovala na domačih in svetovnih trgih, (zelo nizke) davke pa plačevala v majhni državi, soustanoviteljci EU. Med omenjenimi korporacijami najdemo Pepsi Colo, Ikee, GlaxoSmithKline, Volkswagen, Apple, Deutsche Bank in še veliko drugih. In kaj ima Juncker z vsem tem? Od leta 1995 do 2013 je bil predsednik luksemburške vlade in minister za finance. Ne, v njegovem početju ni bilo nič nezakonitega, spornega pa je zelo veliko. Vzpostavil je svojstveno politiko "davčnega dumpiniga", zaradi česar so korporacije "de facto" utajevale davke v državah, kjer so poslovale. Skratka, oropal je države za predvidene davčne prihodke. In to je problematično z dveh vidikov, enega bolj ideološkega, drugega bolj "poslovnega".

Začnimo z ideološkim: Juncker je, ekonomsko gledano, zagovornik liberalizma in prostega trga. Na teh temeljih se je v petdesetih letih prejšnjega stoletja rodila tudi današnja Evropska unija. Prosti trg sicer res pomeni razbremenitev podjetij in ustvarjanje čim boljšega poslovnega okolja (vključno z nizkimi davčnimi stopnjami). Davčni damping, ovit v tančico skrivnosti (o nečednih poslih je bila javnost obveščena šele konec prejšnjega tedna), pa ruši principe liberalnega ustroja in logike tržnega gospodarstva. Juncker, nekdanji premier ene od ustanoviteljic današnje EU, bi moral imeti zaradi tega hudega moralnega mačka.

Drugič, Juncker je zaradi svoje nemoralne politike na čelu Luksemburga danes lahka tarča za izsiljevanje, in to prav s strani korporacij. Vemo, da se je v preteklosti Evropska unija v branjenju principa ekonomske svobode in tržnega gospodarstva, zaganjala proti monopolom, ki so jih te korporacije ustvarjale. Komisar za konkurenco je v vsaki komisarski ekipi eden od ključnih ljudi: Monti je v tej vlogi (Prodijeva Komisija) postavil mejnik, ko je leta 2004 izrekel kazen "vsemogočnemu" Microsoftu v višini 1,7 milijarde evrov (s kasnejšimi "popusti" nekaj več kot milijarda evrov).

/ str. 2

Foto dpd

Hude poplave tudi pri nas

Razprava o deželnem zakonu o krajevnih upravah Skupaj lahko zaščitimo avtonomijo odločanja za vseh 32 občin!

Vtednu, ki je pred nami, se bo novi deželni zakon o krajevnih upravah izoblikoval v dokončnih obrisih. Dilem je vsaj toliko, kolikor je členov. Pa vendar je deželna politična večina s predsednico na čelu odločena, da igro izpelje do konca, in to za vsako ceno. To je, mislim, vsem jasno. Pa čeprav kot nepopoljšljivi optimist ne izključujem presenečenj.

Tudi kot Slovenci bomo prav tako v prihodnjih dneh zaigrali vse svoje karte, da Panontinov osnutek izboljšamo po svojih najboljših močeh. V minulih mesecih in zlasti v zadnjih tednih smo dvignili temperaturo soočenja in v razpravo odkrito in zavestno vključili tudi matično domovino, ki je poklicana, da z nami bdi tudi nad spoštovanjem mednarodnih sporazumov. O vsebini novega deželnega zakona, ki na novo riše vlogo Občin, njihovo povezovanje v nove enote in odnose slednjih z ostalimi institucionalnimi organi, smo se seveda najprej soočali znotraj deželne vladne večine, nakar je bilo - vsaj kar se mene tiče - ključnega pomena, da smo skupaj razmišljali kot slovenski izvoljeni javni upravitelji. Razprava se je vzporedno razvijala na straneh medijev in, seveda, znotraj posameznih političnih skupin. Izhajam iz osnovne predpostavke, da nihče izmed nas nima resnice v žepu in da so tako razvoj kot vsestranski učinki tako zastavljene "reformne" nepredvidljivi. Naša dolžnost pa je, da poslušamo svoje ljudi. V tem smislu so bile v minulih dneh posebej koristne avdicije v okviru pristojne komisije deželnega sveta, kjer so prav vsi povabljeni prispevali dragocene podatke in izhodišča. Veliko si obetam tudi od strokovne delovne skupine, ki je nastala v dogovoru s slovensko vlado in s podporo parlamentarne komisije DZ, in nam

bo pravočasno ponudila nekaj ključnih elementov z ozirom na mednarodno pravne argumente. Vse to bomo morali v največji možni meri sintetizirati v sprejemljive predloge oz. popravke k zakonu.

Ne strinjam se s tistimi, ki podcenjujejo vlogo tega ali onega sogovornika. Zaskrblja me, ko je opozarjanje na pravice slovenske narodne skupnosti tudi odnosi z reformo javnih uprav označeno kot nepotrebno "dviganje prahu, ki naj ga burja čimprej odpihne". Še bolj me zaskrblja podcenjevanje vloge Slovenije, češ da se je argument ne tiče. Naj spomnim, da je ravno "dviganje prahu" privedlo do tega, da se je sama deželna vlada odločila, da izoblikuje neke prve osnovne poprav-

ke glede upoštevanja določil zaščitnega zakona, ki zadevajo jezikovne pravice v odnosu do nastajajočih medobčinskih združenj.

Ali nam je to dovolj in lahko mirno ležemo k zasluženemu počitku? Rekel bi, da ne. Številni med nami so opozorili tudi na dejstvo, da pri tej reformi niso v igri le jezikovne pravice, temveč da gre za zaščito pravice do suverena soodločanja o upravljanju teritorija, ki ga naseljujemo že vsaj poldrugo tisočletje. Občine iz seznama dvaintridesetih, na območju katerih je priznana in zaščitena slovenska narodna in jezikovna skupnost, odigravajo posebno vlogo pri ohranjanju in razvoju naše identitete, naše narodne biti, ki se ji ne moremo in ne smemo odpovedati. Tistim, ki minimizirajo prehod kompetenc z občinske na medobčinsko raven, je pred nekaj dnevi jasno odgovoril sam tržaški župan Roberto Cosolini, ko je na avdiciji v deželnem svetu brez slepomišljenja pošteno priznal, da se na nova ustanovljena združenja dejansko prenese bistvo Občin.

/ str. 2
Igor Gabrovce

Zlati red za zasluge akademiku Alojzu Rebuli

Foto dpd

Slovenski predsednik Borut Pahor je odlikoval z Zlatim redom za zasluge tržaškega pisatelja, akademika dr. Alojza Rebulu "za izjemen prispevek k uveljavljanju slovenskega jezika, kulture in slovenstva v zamejstvu ob 90. obletnici" pisatelja. Visoko slovensko državno odlikovanje bo predsednik Republike Slovenije Borut Pahor vročil tržaškemu pisatelju na posebni slovesnosti, ki bo v ponedeljek, 17. novembra letos, ob 11. uri v Veliki dvorani Predsedniške palače v Ljubljani na Prešernovi ulici št. 8. Pisatelj Alojz Rebuli, ki danes velja za klasika slovenske književnosti, je bil v Ljubljani sicer letos konec avgusta deležen posebne počastitve ob ponovnem izidu najbolj obsežnega romana V Sibilinem vetru pri Cankarjevi založbi, ko je na 101. rojstni dan pisatelja Borisa Pahorja prof. Tatjana Rojc spregovorila o njegovem življenjskem opusu v knjigarni Konzorcij. Pisatelj Alojz Rebuli, ki ima vrsto knjig prevedenih tudi v italijanski jezik, gre do visokem slovenskem odlikovanju naše iskrene čestitke!

Deželna reforma za krajevne uprave

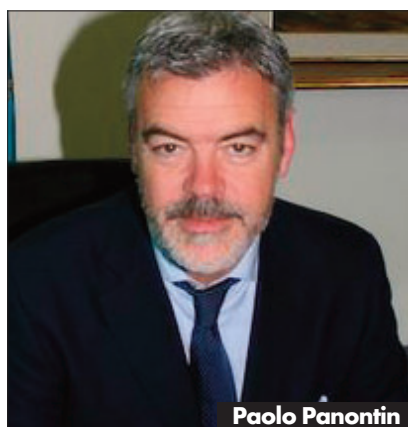
Brez avtonomije ostanemo le še kot kulturni rezervat

Teden, ki je za nami, je na politično upravno področje imel med glavnimi temami deželno reformo za krajevne uprave. Zakonski osnutek št. 68, ki ga je pripravil deželni odbornik Paolo Panontin, je deželni odbor predsednice Debore Serracchiani 14. oktobra 2014 vložil v obravnavo v Deželni svet FJK. Teden kasneje, 22. oktobra 2014, se je začela obravnavo v 5. deželni komisiji. Pred-

onomij (Consiglio delle Autonomie Locali - CAL) in da sta deželna svetnika Igor Gabrovec (SSk) in Stefano Ukmar (DS) na to temo sklicala dve nujni srečanja slovenskih izvoljenih predstavnikov: eno v Devinu za goriško in tržaško pokrajino, drugo v Špetru za vidensko pokrajino. Na obeh sestankih so bile kritične točke dejstva, da osnutek nikjer ne omenja slovenske manjšine, ki je zakonsko zaščite-

občinami, kot so Trst, Tržič, Gorica ali Čedad, ki bi imele prevlado. Tako korenit poseg v vsebino upravne avtonomije občin pa predstavlja, še posebno po mnenju predstavnikov SSK, občutno zmanjšanje ravni zaščite in kršitev mednarodnih pogodb, h spoštovanju katerih je Italija zavezana. V tem smislu je slovenska stranka predlagala odborniku Panontinu, naj v zakon vključi možnost, da občine lahko izberejo med pristopom v unijo ali konvencijo za skupno upravljanje javnih storitev. Če pa to ne more veljati za celotno deželo, naj se to omogoči vsaj 32 občinam, kjer se izvajajo zaščitna določila na podlagi zakona 38/01. Razprava na temo deželne reforme krajevnih skupnosti je prejšnji teden potekala na dveh rav-

neh. Na eni strani so v 5. deželni komisiji bile avdicije, med katerimi so nastopili tudi predsedniki slovenskih krovnih organizacij SSO in SKGZ, paritetnega odbora, deželne posvetovalne komisije za slovensko jezikovno manjšino ter društva Edinost. /str. 14
Julijan Čavdek

Paolo Panontin

Igor Gabrovec

vidoma 20. novembra bi se moralo začeti glasovanje v Deželni svet FJK. O tem kako je ta zakonski osnutek v določenih delih vprašljiv, še posebno za slovensko narodno skupnost v FJK je bilo že nekaj povedanega. Zgovorno je dejstvo, da predlog ni bil odobren s strani Sveta krajevnih av-

na, da je vključitev v t. i. medobčinske teritorialne unije obvezna za občine pod 5000 prebivalci (3000 prebivalcev za gorata območja) in da se prenesejo pomembne občinske pristojnosti na unije, kar pomeni izvozlitev vloge občine. Velika zaskrbljenost je, da bi se slovenske občine znašle v uniji skupaj z velikimi

dežele, sam pa izhajam iz izkušnje majhnih občinskih stvarnosti. Druži pa naju pripadnost slovenski narodni skupnosti, pa čeprav jo očitno doživljava na različni način. Tisti skupnosti, ki je tej deželi podarila status avtonomije. To nam mora biti v ponos in v spodbudo, da te skupnosti zagotovimo osnovne pogoje, da lahko še naprej odigra aktivno vlogo v tem prostoru, ne pa da se postopno razblini. Stefana zelo skrbi, da bi se ne znašli v tem, kar z učeno izposojeno pripodoba definira "cul de sac". Mene osebno bolj skrbi, da ta naša skupnost ne postane - tržaško narečno povedano - "cul de tutti". In odstopanja od tudi mednarodno pravno utemeljenih zahtev nas vodi ravno v to ...

S 1. strani

Skupaj lahko ...

Slika na obsežnem območju od Milj do Trbiža se zelo razlikuje, saj gre za teritorije, ki jih opredeljujejo različne družbeno-gospodarske in zemljepisne danosti, različen zgodovinski razvoj sodelovanja na medobčinski in čezmejni ravni, različne izkušnje in različna stopnja uveljavljanja pravic iz zaščitnega zakona. Od tu predlog, da se spričo povedanega našim, zaščitenim, občinam v deželnem zakonu prizna pravica, da se same odločijo za najbolj primerno, smotrno in učinkovito obliko povezovanja storitev in drugih

upravno-političnih postopkov. To je edina oblika, ki naši slovenski narodni skupnosti in njenim izvoljenim občinskim upraviteljem in skupnostim, ki jih izražajo, prizna pravico in dostojanstvo, da se ohranijo kot aktiven in suveren subjekt razvoja v prostoru. To lahko dosežemo, če nastopimo odločno in enotno. S kolegom Stefanom sva si vsestransko dokaj različna. Prepoznava se v dveh različnih političnih strankah. On izhaja iz izkušnje tržaškega občinskega svetnika, se pravi v daleč največji občini naše

Gospodarski problemi Medjugorja

Prikazovanja v Medjugorju še niso uradno priznana s strani Cerkev, čeprav se tja zgrinjajo velike množice vernih, pa tudi manj vernih. Vsekakor je treba priznati, četudi Cerkev prikazovanj še ni priznala, da marsikdo, ki gre tja, se domov vrača duhovno potolažen. Na gospodarskem področju pa ima Medjugorje tudi svojo sliko. Na prvi pogled se vidi, da je tam velik kaos. Najprej pri prostorskem načrtovanju. Gradilo se je in se še gradi, kot se komu zdi, da je zanj najboljše. Tudi pri cenah se vidi, da se "navijajo", kot se komu zdi, in se zelo razlikujejo od hotela do hotela. Dr. znanosti prof. Vencelj Čuljak je prvi, ki je naredil raziskavo o ekonomskem stanju Medjugorja. Junija 2014 je uspešno branil disertacijo z naslovom: "Fenomen Medjugorja kot svetovni trend in top destinacije verskega turizma". Iz te disertacije povzemamo nekaj podatkov. Od prvih prikazovanj v Medjugorju leta 1981 do leta 2013 je ta kraj obiskalo 28 milijonov

romarjev. Od tega 21 milijonov tujcev in 7 milijonov domačinov, prebivalcev BiH. Letno ima ta kraj 1,9 milijona nočitev in tako je ustvaril preko 90 milijonov evrov skupnega letnega prometa. Če seštejemo nočitve od leta 1981 do 2013, vidimo, da je bilo v tem času 65 milijonov prenočitev in se je tako ustvarilo 2,85 milijarde dohodka. (Tu se je vzelo v obzir, da vsakdo tam potroši 43 evrov). Od te vsote je komaj 32% legalnega zaslužka (obdavčeno) in kar 86% nelegalnega dohodka (neobdavčeno - nočitve na črno). To pomeni, da je od vsote 2,85 milijard samo 32% bil plačan davek. Medjugorje trenutno po oglaših razpolaga z 18.500 posteljami. Ima 4.600 prebivalcev in le 1.500 zaposlenih. Od teh kar 58% ni prijavljenih ali dela "na črno". Ti podatki so nastali z željo, da se tudi v tem kraju vzpostavi neka gospodarska disciplina, ki je nekaj normalnega za vse romarske kraje po Evropi. Ambrož Kodolja

V Čedadu

Evropski poslanec Dorfmann obiskal sedež SSO-ja

Evropski poslanec Južnotirolske ljudske stranke Herbert Dorfmann, ki je bil na letošnjih evropskih volitvah spet izvoljen v Evropski parlament, je v petek, 7. novembra, obiskal čedajski sedež Sveta slovenskih organizacij. V spremstvu dežel-

Evropski poslanec Herbert Dorfmann se je zahvalil za tople sprejem in poudaril, da se v Evropskem parlamentu trudi, da bi imela Evropska unija boljše zakonodajo na področju zaščite narodnih manjšin. Žal pa je pri tem še vedno veliko nezaniman-

Evroposlanec je udeležencem ponudil pomoč pri iskanju stikov predvsem z realnostmi, ki so na tem področju uspešno utečene. Z zanimanjem pa je tudi prislulni posegu, ki ga je imel predstavnik Slovencev iz Kanalske doline Luciana Lister

glede vprašanje poučevanja slovensčine, nemščine in fur-lanščine. Že več let si v Kanalski in Železni dolini prizadevajo, da bi bil večjezični pouk stalno zagotovljen in ne vedno pod vprašajem, kot se je dogajalo zadnja leta. Ta negotovost namreč ne omogoča daljnoročnega načrtovanja pri poučevanju treh manjšinskih jezikov tistega področja. Ob koncu srečanja se je evropski poslanec Herber Dorfmann zahvalil za srečanje in še enkrat ponudil svojo razpoložljivost za katerokoli posredovanje v korist manjšinskim pravicam.

Julijan Čavdek

negi svetnika SSK in podpredsednika Deželnega sveta Igorja Gabrovca je evroposlanec Dorfmann srečal člane videnskega pokrajinskega odbora SSO, ki so mu predstavili stanje Slovencev v videnski pokrajini. Za krajši zgodovinski opis je poskrbel pokrajinski predsednik SSO Giorgio Banchig, ki je podčrtal mačehovski odnos Italije do tega dela slovenske manjšine v FJK od leta 1866 do današnjih dni. Občinski svetnik Miha Coren je Dorfmannu predstavil problem izseljevanja, ki bi ga bilo mogoče znatno omejiti, če bi bolj uspešno črpali evropska sredstva iz razvojnih programov. Na tem področju se je sicer že naredilo nekaj pomembnih korakov, potrebno pa bi bilo večje sodelovanje s Posočjem, za kar se razmišlja o podobnem združenju, kot ga imajo Gorica, Nova Gorica in Šempeter-Vrtojba.

ja, predvsem s strani ustanovnih članic EU, kar je paradoks. Pri tem je tudi omenil krivice, ki so jih Južni Tirolci utrpeli zaradi dogovora med Hitlerjem in Mussolinijem. Velike možnosti razvoja pa po njegovem predstavljajo evropski razvojni programi, ki upoštevajo tako nerazvita področja kot čezmejne stvarnosti.

črtovanja pri poučevanju treh manjšinskih jezikov tistega področja. Ob koncu srečanja se je evropski poslanec Herber Dorfmann zahvalil za srečanje in še enkrat ponudil svojo razpoložljivost za katerokoli posredovanje v korist manjšinskim pravicam.

S 1. strani

Ampak on ...

Junija letos je bila zaradi zlorabe prevladujočega deleža na trgu na podobno kazen obsojena družba Intel (1,03 milijarde evrov). Danes je tik pred izrekom visoke kazni zaradi monopolnih nagnjenj tudi Google, Apple pa je pred Evropsko komisijo v postopku zaradi

davčne utaje in neupravičene državne pomoči na Irskem.

Vprašanje je, kako bi Evropska komisija lahko o vseh teh primerih nepristransko odločala, glede na to, da omare Junckerjeve pisarne očitno kar pokajo pod težo okostnjakov, ki se v njih skrivajo. Zato je povsem na mestu poziv medijskega velikana Bloomberga, ki je zapisal: Juncker, odstopi! Ampak vemo, Juncker je mož časti.

Povejmo na glas

Kapitali dopuščajo revščino naših otrok

V prejšnji številki našega tednika so bili objavljeni podatki, kako revščina ogroža vse več otrok, in to v našem razvitem svetu, se pravi med nami. Res, ni mogoče verjeti, da se kaj takega dogaja in zato je treba ponoviti: v našem razvitem svetu, in ne torej samo v Afriki, je vse več otrok, ki jih revščina prizadeva do takšne mere, da bodo z njo vsestransko zaznamovani. »Pogosteje kot otroke iz dobro stoječih družin jih pestijo učne in vedenjske težave, so bolehnješi, značilni zanje sta nekakšna ravnodušnost in tesnoba. Trpijo zaradi socialne izločenosti in s tem čustvene osamljenosti. Njihova samopodoba je okrnjena in ko odrastejo, težje najdejo partnerja, primerno učno pot ter zaposlitev, težje se osamosvojijo in ustvarijo svojo družino«. Tako iz poročila Unicefa. Številke so uničujoče in, če smo odkriti, dobesedno neverjetne. Od pričetka krize leta 2008 v Združenih državah dodatnih 1,7 milijona revnih otrok, v Italiji dodatnih 600 tisoč, v Sloveniji 7 tisoč, na Hrvaškem vsak peti otrok živi pod pragom revščine. V odnosu na ta dejstva se najdemo v tisti poniževalni vlogi, ko za vso zadevo menda sploh nismo vedeli in ne vemo. Kako pa bi mogli vedeti kaj takšnega, ko pa se nahajamo v najbolj razviti družbi tega sveta, kjer je zadnja stvar na svetu, da bi mogli dopustiti kaj podobnega in ne bi tega moralnega madeža in socialne krivice že v kali preprečili. In vendar moralni madež obstaja in kriči, še bolj pa socialna krivica, ki nas določa

in je neusmiljeno zrcalo. Tudi iz te zgodbe izstopajo veliki kapitali, ki krojijo družbo naše sedanosti in, bati se je, prihodnosti. Vse bolj jasno je, da je njihov cilj ohraniti središčni prostor dobro stoječih in bogatih. Ta prostor bo obdržal ali celo povečal materialni blagor iz časov pred krizo, vse, kar je izven tega izvoljenega prostora, pa bo polagoma izgubljalo svoje materialne dobrine ter drselo v počasno obubožanost ali celo revščino. Za vse te množice, ki predstavljajo štiri petine prebivalstva, ni v logiki velikih kapitalov nobenega razumevanja kaj šele sočutja in tako bo še naprej udarjala brezposelnost, znotraj nje še posebno boleča tista, ki prizadeva mlade, ne bo pa in ni, kot govori tukajšnji zapis, prizanešeno niti otrokom. Trenutno je to smer, ki jo kot nekakšna slepa sila narekujejo veliki kapitali, ki so navsezadnje sad vsesplošne želje ljudi po varni in s tem po možnosti kar največji materialni blaginji. In naša prihodnost se bo odvijala v nadaljnjem socialnem razslojevanju družbe, v kolikor ne bomo takšen načrt zavrnili in se mu uprli. Se bo končno našla politika, ki se bo zavzela za bolj humano družbo? Nam je prav, da se dogaja, kar se dogaja, tudi če so prizadeti celo otroci? Bomo sedanji tok le nemočno in molče opazovali? V to preprosto ni mogoče verjeti: slej ko prej mora odločilno zaživeti solidarnost in z njo močnejša vera v človeka, brez katere bi bila naša obzorja že zdavnaj zatemnjena.

Janez Povše

ZŠSDI Nagrada Šport in šola 2014

"Ni enostavno biti v šoli odličnjak in obenem zagnan športnik"

Prejšnji teden, v sredo, 5. novembra, so v Sovodnjih ob Soči že 24-krat podelili prestižno nagrado Šport in šola višješolcem slovenskih šol s Tržaškega in Goriškega, ki so uspešni tako v šolskih klopeh

kot tudi na tekmovališčih. Prireditev je bila v prostorih Zadrudne banke Doberdob/Sovodnje, ki je skupaj z Zadrudno kraško banko in Združenjem slovenskih športnih društev v Italiji pobudnik in hkrati pokrovitelj pobude. To originalno odlikovanje si je v začet-

predsednik upravnega sveta Zadrudne banke Doberdob/Sovodnje Dario Peric in podpredsednik Zadrudne kraške banke Adriano Kovačič. Dogodek je vodila Nikol Kerpan.

Nagrajencev je bilo letos 21, 10 dijakinj in 11 dijakov, 13 s Tržaškega, 8 z Goriškega. Zanimivo, število tistih, ki zadoščajo kriterijem (srednja ocena 8, vsaj trije treningi in deželna raven tekmovanja – vse z določenimi izjemami), zelo niha iz leta v leto. Lani je bilo na primer dobitnikov kar 39, največ jih je bilo pred desetimi leti 54, najmanj pa 14 v drugi izvedbi leta 1992. V 24

diplomirala na Fakulteti za šport ljubljanske univerze, je pa tudi trenerka. Na klasično vprašanje, katera je skrivnost za uspešnost na obeh področjih, je kajpak odgovorila, da so ključnega pomena vztrajnost, nepopustljivost v težavah, dobro načrtovanje časa in pomoč v družini. Priznala pa je, da je nagrada tudi zanjo pomenila vzpodbudo in zadoščenje. Prejemniki so letos poleg denarnega prispevka dobili v dar še kamniti izdelek tržaškega umetnika Miloša Čuka.

Stran pripravila
HC in AČ

Leto	Število nagrajencev	Trst	Gorica
1991	15	10	5
1992	14	10	4
1993	16	12	4
1994	18	15	3
1995	20	17	3
1996	20	16	4
1997	28	24	4
1998	27	19	8
1999	36	27	9
2000	29	25	4
2001	33	28	5
2002	41	34	7
2003	54	44	10
2004	44	32	12
2005	38	28	10
2006	30	24	6
2007	29	22	7
2008	38	31	7
2009	29	21	8
2010	19	12	7
2011	21	13	8
2012	25	15	10
2013	39	26	13
2014	21	13	8

Ivan Peterlin: "Priznanje za vse tiste, ki si to zaslužijo"

Uvodni pozdrav v letošnjo podelitev nagrad Šport in šola je pripadel dvema od pobudnikov nagrade, predsedniku ZŠSDI Ivanu Peterlinu in predsedniku Zadrudne kraške banke Doberdob – Sovodnje Dariu Pericu.

Peterlin se je zaustavil ob pomenu nagrade, ki da jo mnogi po nepotrebnem zaničujejo. Po njegovem mnenju se namreč šport prevečkrat spravlja v drugorazredno kategorijo dejavnosti. Taka, je še dejal Peterlin, v očeh marsikoga postaja – bogve zakaj – tudi naša šola: "Kakšna zmot! Kakšni samomorilski in uničujoči naboji do doseženih vrednot: kot da bi bilo tako vsakdanje in enostavno biti v šoli odličnjak in obenem tudi tako zagnan športnik, da prav temu območju posvetiš ogromno, če že ne ves prosti čas in si tudi tu – na tem področju – uspešen". Nagrada ne želi biti

poudarek samovšečnosti, ampak priznanje za vse tiste, ki si to zaslužijo in ki so v ponos svoji šoli, staršem, društvu in tudi sami sebi, je še dejal Peterlin in k temu dodal še: "Mnogi izmed teh so v svoji rasti dosegli tudi na delovnem področju prestižne uveljavitve: naši nagrajenci so danes novinarji, profesorji na šoli, zdravniki, menedžerji na najrazličnejših področjih, poslovneži, knjigovodje, fizioterapevti, družbeno angažirani delavci in še in še bi lahko našteval. Mar vse to nič ne pomeni?" Ob sklepu se je Peterlin še zahvalil Zadrudni kraški banki in Zadrudni banki Doberdob in Sovodnje, ki sta nagradi vseskozi stali ob strani z denarnimi nagradami in ki sta z letošnjim letom postali ekonomski partnerici ZŠSDI. Dario Peric je v imenu obeh bank pozdravil vse prisotne in tudi sam izpostavil vlogo podpornika, ki ga imata

obe zadrudni banki v našem prostoru pri nagradi Šport in šola. Nagrajencem je čestital in izrazil zadovoljstvo z njihovim uspehom, za katerim ni nikoli blefiranja, ampak vselej trud in dobra volja.

ku 90. let zamislil profesor Franko Drasič, športni pedagog in odbojkarški trener. Danes lahko trdimo, da je bil res daljnoviden, saj se je priznanje takoj prijelo in predstavlja v bistvu lepo motivacijo za naše najstnice in najstnike. Da je podelitev nagrade Šport in šola prav poseben dogodek, ki ima veliko veljavo in vsebinski okvir, je pred izročitvijo priznanj poudaril predsednik ZŠSDI Ivan Peterlin. Za učinkovitost v obeh sektorjih je treba namreč vložiti res veliko truda, pogosto pa so nagrajenci nato uspešni tudi v nadaljnjem življenju na najrazličnejših področjih, je pred mladimi obrazi, ki so v dvorani čakali na svoj trenutek, še povedal Peterlin. V imenu organizatorjev sta pozdravila tudi

letih so že podelili 684 priznanj, nagrajencev pa je skupno 342 (številni so prišli na vrsto večkrat). Priložnostni poseg je tudi v letošnji izdaji imele nekdanja stalna gostja podelitve, bivša vrhunska rolnarica kriške Mladine in državna reprezentantka Ana Košuta, ki je med 19 posamezniki v zgodovini, ki so prejeli priznanje za vseh pet let višješolskega študija. Med drugimi je pred nedavnim uspešno

Večkratni prejemniki nagrade

19 nagrajencev je nagrado prejelo petkrat zapored
29 nagrajencev je nagrado prejelo štirikrat
50 nagrajencev je nagrado prejelo trikrat
79 nagrajencev je nagrado prejelo dvakrat
165 nagrajencev je nagrado prejelo enkrat

Ana Košuta: "Šport je soigralec šole v ekipni igri našega življenja"

Rolnarica Ana Košuta je v svojih višješolskih letih redno prejela nagrado Šport in šola. Njene besede so bile zato za današnje dijake pričevanje iz prve roke. Rdeča nit njenega posega je bilo ravnovesje med obema obveznostima mladih: "Šport in šola stojita vedno na neki gugalnici, kjer pod budnim očesom naše odgovornosti lovita ravnovesje. Šport je aktivnost, s katero si krepimo zdravje, se odvrnemo od skrbi, ohranjamo stik z naravo in pri kateri se skozi igro zabavamo; takšna aktivnost nas osvežuje, sprošča, nam povečuje družabnost in obnavlja delovno energijo. Lahko pa nam predstavlja tudi tekmovalnost, ki jo preizkušamo sami s seboj ali z drugimi, ko premagujemo naše skrajne meje. Na drugi strani gugalnice pa imamo prav tako pomemben dejavnik v življenju posameznika, to je izobraževanje. Rekli bi lahko, da je šport soigralec šole, saj sta, vsak s svojo specifično vlogo, enako soudeležena pri ekipni igri našega življenja". Po mnenju govornice so prav nagrajenci najboljši dokaz, da ima uspešnost v športu in v šoli isti skupni imenovalnik: "Vi ste dokaz, da so aktivni športniki navadno tudi zelo dobri dijaki, saj se že zelo zgodaj naučijo pametno razporejati svoj prosti čas in ga nato maksimalno izkoristiti. Ukvarjanje s športom nam poleg že prej

omenjenih spretnosti, kot sta organizacija in načrtovanje lastnega življenja, omogoča tudi učenje življenjsko pomembnih veščin: natančnost, vztrajnost in skrbnost". Ana je po višji srednji šoli v Gorici nadaljevala študijsko pot na Fakulteti za šport v Ljubljani. Tudi med univerzitetnim študijem je spoznavala pomen in pomembnost dejstva, da so mladi lahko hkrati odlični športniki in študenti: "Z izkušnjo delovne prakse na ljubljanskih gimnazijah, ki je bila del univerzitetnega programa, pa sem dobila dokaz, da je za nas "zamejske študente" taka nagrada, kot je današnja, še toliko bolj zaslužena. V Sloveniji, namreč, lahko dobijo učenci na srednji šoli status športnika in na splošnih gimnazijah obstajajo oddelki za šport, kjer imajo dijaki, ki se tekmovalno ukvarjajo s športom, določene olajšave pri študiju... Nagrada Šport in šola mi je dala zagón, da sem v vseh letih študija vztrajala in dosegala rezultate na obeh področjih in to vztrajnost sedaj vsakodnevno uporabljam v življenju. Prepričana sem, da bo tudi vam prinesla veliko zadoščenje, poplačala vaš trud in vas spodbudila, da nikoli ne popustite. Tako, drage športnice in dragi športniki, želim vam še veliko uspehov na vseh življenjskih področjih in nikoli ne vrzite puške v koruzo, saj kot pravi ameriški pesnik (Henry Wadsworth) Longfellow: "Vztrajnost je pomemben dejavnik uspeha. Če dovolj dolgo in dovolj glasno trkate na vrata, boste zagotovo koga zbudili".

Dobitniki nagrad Šport in šola 2014

Martina Bearzi šola: Znanstveni licej-France Prešeren učni uspeh: 8,7 športna panoga: rokomet Ž. U. R. D. Koper	Simon Gregorčič - Gorica učni uspeh: 8,82 športna panoga: košarka - US Ardita	met - Polisportiva San Marco	Ivana Sarazin šola: Klasični licej-France Prešeren učni uspeh: 8,7 športna panoga: karate - Shinkai Karate Klub
Martina Budin šola: Jezikovni licej-France Prešeren učni uspeh: 8,38 športna panoga: karate - Shinkai Karate Klub	Maja Kojanec šola: Klasični licej-France Prešeren učni uspeh: 8 športna panoga: odbojka - Zalet	Manuel Lupoli šola: TehničnizavodJurij Vega - Gorica učni uspeh: 8,38 športna panoga: odbojka pri projektu Olympia-Val-Soča-Naš prapor	Jernej Terpin šola: Znanstveni licej-Simon Gregorčič - Gorica učni uspeh: 9,08 športna panoga: odbojka pri projektu Olympia-Val-Soča-Naš prapor
Simon Cettolo šola: Znanstveni licej-France Prešeren učni uspeh: 8,1 športna panoga: košarka pri Pallacanestro Trieste 2004	Simon Komjanc šola: Tehnični zavod Jurij Vega - Gorica učni uspeh: 8,09 športna panoga: odbojka pri projektu Olympia-Val-Soča-Naš prapor	Ivan Maniaco šola: Klasični licejPrimož Trubar - Gorica učni uspeh: 100/100 športna panoga: ragbi - Rugby Udine 1928	Ivo Ušaj šola: Znanstveni licej-France Prešeren učni uspeh: 8,2 športna panoga: košarka - AŠZ Jadran/AŠD Sokol
Simon Cotič šola: Znanstveni licej-Simon Gregorčič - Gorica učni uspeh: 9,09 športna panoga: odbojka pri projektu Olympia-Val-Soča-Naš prapor	Nika Košuta šola: Znanstveni licej-France Prešeren učni uspeh: 9,3 športna panoga: odbojka - Zalet	Nastja Maver šola: Znanstveni licej-France Prešeren učni uspeh: 8,75 športna panoga: odbojka - Zalet	Jasna Vitez šola: Znanstveni licej-France Prešeren učni uspeh: 9 športna panoga: odbojka - Zalet
Andraž De Luisa šola: Znanstveni licej-France Prešeren učni uspeh: 9,1 športna panoga: orientacijski tek - AŠZ Gaja	Metka Kuk šola: Pedagoški licej Anton Martin Slomšek učni uspeh: 8,5 športna panoga: kotalkanje - AŠD Polet	Giulia Rauber šola: Znanstveni licej-France Prešeren učni uspeh: 8,4 športna panoga: odbojka - Zalet	Peter Vogrič šola: Znanstveni licej-Simon Gregorčič - Gorica učni uspeh: 89/100 športna panoga: odbojka pri projektu Olympia-Val-Soča-Naš prapor
Jan Furlan šola: Znanstveni licej	Cristina Leghissa šola: Znanstveni licej-France Prešeren učni uspeh: 100/100 športna panoga: nogomet	Simon Regent šola: Tehnični zavod Žiga Zois učni uspeh: 8,25 športna panoga: košarka - AŠZ Jadran/AŠD Kontovel	

To je naša moč...

Italijanska zveza katoliških tednikov

... 189 časopisov,
milijon kopij
v vsej Italiji

VSEDRŽAVNA POOBlašČENA OGLAŠEVALSKA AGENCIJA: PUBLICINQUE SRL
UL. FATTORI 3/C - 10141 TURIN
TEL. 011 3350411 - FAKS 011 3828355 - E.MAIL: TORINO@PUBLICINQUE.IT

FISC FEDERAZIONE ITALIANE SETTIMANALI CATTOLICI
UL. AURELIA 468 - 00165 RIM
TEL. 06 6638491 - FAKS 06 6640339

Pripadnost

Nogometni stadion in cerkev

Ob svetovnem nogometnem prvenstvu sta mi prišli v ospredje dve misli. Prva je vera igralcev in drugo polni stadioni. Nekatere nogometne reprezentance so pred tekmo molile, na primer Nikaragua; zapazili smo tudi veliko igralcev, ki so pred tekmo poklekali ali pa se prekržali.

V kolikor analiziramo pripadnost navijačev, bi na tribunah zasledili pripadnike najrazličnejših ver kot tudi ateiste. Zastavlja se vprašanje: obstajajo katoliški navijači? Seveda, pa ne samo ti! Spomnimo se na tekmo, ki se je odigrala v Glasgowu med katoliškim moštvom Celtica in protestantskim Rangers. Ali pa na tekme, ko igrajo duhovniške ekipe posameznih narodov, enako bogov-

vernega, kot tudi navijači, ki ne prihajajo v cerkev, se velikokrat imajo za verne. Borbeni ateisti ni sposoben, da bi dajal oceno, kdo je in kdo ni veren! Teologom se "povečuje pleša", ko slišijo, da je nekdo veren, prepeva pa osladne pesmi, da o njegove življenju ne govorimo...
Obstaja tisoč in še več pogledov na to: "Kdo je vernik". Popolnoma pravilno je: naloga teologije je, da razjasni, kdo je in kdo ni veren! Tudi navijaško vzdušje kot tudi nasilje na nogometnih tekmah velikokrat nista odraz vere, prej nevere.
Na drugi strani pa, ali je molitev pred nogometno tekmo pri igralcih iskrena? Vsi vemo, da gospod Bog ne sedi za televizijskim ekranom, ogrnjen okrog vratu z navijaškim šalom, ob sebi ima steklenico piva in določa rezultat in navija za tiste, ki so pred tekmo molili... Čeprav, kot sem že omenil moštvo Kostarike, smo lahko zapazili, kako so v zbranosti povsili glave. V tem je bila tokrat moč molitve, da so v vrvežu nogomet-

vernega, kot tudi navijači, ki ne prihajajo v cerkev, se velikokrat imajo za verne. Borbeni ateisti ni sposoben, da bi dajal oceno, kdo je in kdo ni veren! Teologom se "povečuje pleša", ko slišijo, da je nekdo veren, prepeva pa osladne pesmi, da o njegove življenju ne govorimo...
Obstaja tisoč in še več pogledov na to: "Kdo je vernik". Popolnoma pravilno je: naloga teologije je, da razjasni, kdo je in kdo ni veren! Tudi navijaško vzdušje kot tudi nasilje na nogometnih tekmah velikokrat nista odraz vere, prej nevere.
Na drugi strani pa, ali je molitev pred nogometno tekmo pri igralcih iskrena? Vsi vemo, da gospod Bog ne sedi za televizijskim ekranom, ogrnjen okrog vratu z navijaškim šalom, ob sebi ima steklenico piva in določa rezultat in navija za tiste, ki so pred tekmo molili... Čeprav, kot sem že omenil moštvo Kostarike, smo lahko zapazili, kako so v zbranosti povsili glave. V tem je bila tokrat moč molitve, da so v vrvežu nogomet-

vernega, kot tudi navijači, ki ne prihajajo v cerkev, se velikokrat imajo za verne. Borbeni ateisti ni sposoben, da bi dajal oceno, kdo je in kdo ni veren! Teologom se "povečuje pleša", ko slišijo, da je nekdo veren, prepeva pa osladne pesmi, da o njegove življenju ne govorimo...
Obstaja tisoč in še več pogledov na to: "Kdo je vernik". Popolnoma pravilno je: naloga teologije je, da razjasni, kdo je in kdo ni veren! Tudi navijaško vzdušje kot tudi nasilje na nogometnih tekmah velikokrat nista odraz vere, prej nevere.
Na drugi strani pa, ali je molitev pred nogometno tekmo pri igralcih iskrena? Vsi vemo, da gospod Bog ne sedi za televizijskim ekranom, ogrnjen okrog vratu z navijaškim šalom, ob sebi ima steklenico piva in določa rezultat in navija za tiste, ki so pred tekmo molili... Čeprav, kot sem že omenil moštvo Kostarike, smo lahko zapazili, kako so v zbranosti povsili glave. V tem je bila tokrat moč molitve, da so v vrvežu nogomet-

vernega, kot tudi navijači, ki ne prihajajo v cerkev, se velikokrat imajo za verne. Borbeni ateisti ni sposoben, da bi dajal oceno, kdo je in kdo ni veren! Teologom se "povečuje pleša", ko slišijo, da je nekdo veren, prepeva pa osladne pesmi, da o njegove življenju ne govorimo...
Obstaja tisoč in še več pogledov na to: "Kdo je vernik". Popolnoma pravilno je: naloga teologije je, da razjasni, kdo je in kdo ni veren! Tudi navijaško vzdušje kot tudi nasilje na nogometnih tekmah velikokrat nista odraz vere, prej nevere.
Na drugi strani pa, ali je molitev pred nogometno tekmo pri igralcih iskrena? Vsi vemo, da gospod Bog ne sedi za televizijskim ekranom, ogrnjen okrog vratu z navijaškim šalom, ob sebi ima steklenico piva in določa rezultat in navija za tiste, ki so pred tekmo molili... Čeprav, kot sem že omenil moštvo Kostarike, smo lahko zapazili, kako so v zbranosti povsili glave. V tem je bila tokrat moč molitve, da so v vrvežu nogomet-

vernega, kot tudi navijači, ki ne prihajajo v cerkev, se velikokrat imajo za verne. Borbeni ateisti ni sposoben, da bi dajal oceno, kdo je in kdo ni veren! Teologom se "povečuje pleša", ko slišijo, da je nekdo veren, prepeva pa osladne pesmi, da o njegove življenju ne govorimo...
Obstaja tisoč in še več pogledov na to: "Kdo je vernik". Popolnoma pravilno je: naloga teologije je, da razjasni, kdo je in kdo ni veren! Tudi navijaško vzdušje kot tudi nasilje na nogometnih tekmah velikokrat nista odraz vere, prej nevere.
Na drugi strani pa, ali je molitev pred nogometno tekmo pri igralcih iskrena? Vsi vemo, da gospod Bog ne sedi za televizijskim ekranom, ogrnjen okrog vratu z navijaškim šalom, ob sebi ima steklenico piva in določa rezultat in navija za tiste, ki so pred tekmo molili... Čeprav, kot sem že omenil moštvo Kostarike, smo lahko zapazili, kako so v zbranosti povsili glave. V tem je bila tokrat moč molitve, da so v vrvežu nogomet-

vernega, kot tudi navijači, ki ne prihajajo v cerkev, se velikokrat imajo za verne. Borbeni ateisti ni sposoben, da bi dajal oceno, kdo je in kdo ni veren! Teologom se "povečuje pleša", ko slišijo, da je nekdo veren, prepeva pa osladne pesmi, da o njegove življenju ne govorimo...
Obstaja tisoč in še več pogledov na to: "Kdo je vernik". Popolnoma pravilno je: naloga teologije je, da razjasni, kdo je in kdo ni veren! Tudi navijaško vzdušje kot tudi nasilje na nogometnih tekmah velikokrat nista odraz vere, prej nevere.
Na drugi strani pa, ali je molitev pred nogometno tekmo pri igralcih iskrena? Vsi vemo, da gospod Bog ne sedi za televizijskim ekranom, ogrnjen okrog vratu z navijaškim šalom, ob sebi ima steklenico piva in določa rezultat in navija za tiste, ki so pred tekmo molili... Čeprav, kot sem že omenil moštvo Kostarike, smo lahko zapazili, kako so v zbranosti povsili glave. V tem je bila tokrat moč molitve, da so v vrvežu nogomet-

vernega, kot tudi navijači, ki ne prihajajo v cerkev, se velikokrat imajo za verne. Borbeni ateisti ni sposoben, da bi dajal oceno, kdo je in kdo ni veren! Teologom se "povečuje pleša", ko slišijo, da je nekdo veren, prepeva pa osladne pesmi, da o njegove življenju ne govorimo...
Obstaja tisoč in še več pogledov na to: "Kdo je vernik". Popolnoma pravilno je: naloga teologije je, da razjasni, kdo je in kdo ni veren! Tudi navijaško vzdušje kot tudi nasilje na nogometnih tekmah velikokrat nista odraz vere, prej nevere.
Na drugi strani pa, ali je molitev pred nogometno tekmo pri igralcih iskrena? Vsi vemo, da gospod Bog ne sedi za televizijskim ekranom, ogrnjen okrog vratu z navijaškim šalom, ob sebi ima steklenico piva in določa rezultat in navija za tiste, ki so pred tekmo molili... Čeprav, kot sem že omenil moštvo Kostarike, smo lahko zapazili, kako so v zbranosti povsili glave. V tem je bila tokrat moč molitve, da so v vrvežu nogomet-

Ambrož Kodolja

Kratke

Novo vodstvo frančiškanske province v Sloveniji

Na seji provincialnega vodstva patrov frančiškanov je bil za provincialnega ministra do kapitlja 2016 izvoljen dosedanji vikar province p. Marjan Čuden. Za službo provincialnega vikarja je bil izvoljen dosedanji definator p. Ambrož Mušič. Za definatorja poleg p. Marjana Čuka, p. Pepija Lebrehta, p. Mirana Špeliča in p. Andraža Arka je bil izvoljen p. Bernard Goličnik. Novo vodstvo so frančiškani izvolili, potem ko je bil frančiškanski provincialni minister p. Stane Zore imenovan za ljubljanskega nadškofa metropolita. S tem je njegova služba provincialnega ministra ugasnila.

Diakonsko posvečenje v Spodnji Idriji

Zadnje letošnje oktobrske nedelje je v Spodnji Idriji, pri "Mariji na skalci", prejel diakonsko posvečenje bogoslovec Blaž Lapanja iz Idrijskih Krnic v župniji Spodnja Idrija. Posvečenje mu je podelil koprski škof dr. Jurij Bizjak, ki je vodil slovesno somaševanje; tega so se udeležili tudi upokojeni koprski škof msgr. Metod Pirih,

mnohi duhovniki, nekateri tudi iz sosednje ljubljanske nadškofije. Verni kristjani so do zadnjega kotička napolnili čudovito župnijsko cerkev in zares lepo sodelovali, vidno ganjeni ob takšnem dogodku, ki ga v več kot osem stoletij dolgi zgodovini "prfarske" župnije, kot kaže, sploh še nikdar ni bilo. Spremljali smo lahko ubrano petje domačega župnijskega zbora, ki je vključil tudi nekaj mladinskih pesmi, vzdušje pa je bilo lepo in molitveno, kakršno se tudi spodobi. Novemu diakonu želimo obilo blagoslova in Marijinega varstva na poti do mašniškega posvečenja, za kar smo povabljeni, da tudi sami pripomoremo z našimi molitvami. / AV

Slovenska karitas / Zbiranje pomoči ogroženim z virusom ebola v Afriki

Slovenska karitas začena z zbiranjem sredstev za pomoč ogroženim z virusom ebola, ki je v državah zahodne Afrike v samo nekaj mesecih vzela življenje že skoraj 5.000 ljudem, 13.000 pa je okuženih. Zbrana sredstva bodo uporabljena za pomoč z ebolo ogroženemu prebivalstvu v Liberiji, Sierr Leone in Gvineji, kjer tem ljudem lokalne Karitas že od vsega začetka pomagajo z zbranimi sredstvi članic Caritas Internationalis. Slovenska karitas zbira sredstva za pomoč ogroženim na: SLOVENSKA KARITAS, Kristanova ulica 1, 1000 Ljubljana TRR: SI56 0214 0001 5556 761, Namen: POMOČ EBOLA, Sklic: SIOO 627, Koda namena: CHAR, BIC banke: LJBAS12X.

Razlika med optimizmom in upanjem

Upanje daje krila

Velikokrat se dogaja, sploh v današnjem času, da pomešamo med seboj pojme in koncepte, ki so si podobni, ne upoštevajoč realno razliko, ki vlada med njimi. Pa ne le, da zadeve mešamo, temveč jih celo zamenjujemo, ker mislimo, da pomenijo povsem isto, čeprav ni tako. Pomenljiv primer tega sta optimizem in upanje, ki ju mnogi pojmujejo kot nekaj identičnega in med seboj zamenljivega, čeprav sta si med seboj radikalno različna. Optimizem namreč gleda na pozitivnost stvari, upanje na pozitivnost življenja - če kdo torej nima upanja, bo zelo težko optimist dolgo časa. Če namreč optimizem pomaga kolikor toliko živeti sedanost tako, da nas opozori, kako obstaja tudi lepša, bolj pozitivna plat sedanosti, ki je morda nismo niti opazili, ki smo jo enostavno prezrli, pa nam upanje pomaga živeti sedanji čas tako, da nas opozori, da obstaja prihod-

nost. Ni težko ugotoviti, kako gre za nekaj povsem drugega, sploh na kakovostni ravni. Naši stari bi rekli, da gre za

"čisto drugo pesem". Poleg tega je optimizem neka čisto individualna lastnost, ki je redko tudi začasna, minljiva. Upanje lahko delimo - bodisi zato, ker upanje in v upanju lahko živimo skupaj z drugimi, kakor tudi zato, ker lahko upanje položimo v drugega

(verni lahko celo napišemo Drugega, ker upamo v Boga), če pa gre za resnično upanje, le-to ne preneha. Največja moč upanja je v dejstvu, da ga je mogoče ohraniti tudi po življenjskem porazu ali polomu. Pravzaprav velja, da ravno v teh primerih upanje doseže največjo možno vrednost in lahko rečemo, da šele v takšnih primerih upanje zares postane upanje v polnem pomenu, medtem ko se optimizem izkazuje samo med neko preizkušnjo ali izzivom. Če dobro pogledamo, je upanje tudi veliko bolj realno od optimizma, saj stvari vidi takšne, kakršne so, medtem ko jih optimizem lahko tudi olupšuje, ko nam kaže pozitivno plat - nevarno je, da vidimo le pozitivno plat, prezremo pa drugo plat medalje. Zadnja odločilna razlika, ki jo bomo omenili, je ta, da nam optimizem pomaga, da nismo žalostni, medtem ko te upanje pripelje do nasmeha. Optimizem nas torej obdrži na nogah, medtem ko nam upanje daje krila, da poletimo.

Andrej Vončina

V Sočergi

Križev pot za preganjane kristjane

"Tudi jaz sem kristjan"! je vzkliknil triletni Kvirik ob pogledu na svojo mučeno mater, ki ni hotela zatajiti vere v Kristusa. Vdova Julita je zaradi preganjanja kristjanov leta 304 s svojim sinom

V njemu posvečeni cerkvici, ki stoji na pokopališču v Sočergi, smo v soboto, 8. 11. 2014, z blagoslovom sklenili molitev križevega pota za preganjane kristjane v Iraku in Siriji, katere pobudnik in organizator je bil ko-

vzpetine Sv. Kvirika po postajah križevega pota premišljevali Gospodovo trpljenje in trpljenje ljudi, ki jih mučijo in ubijajo zaradi vere, narodnosti, kulture ali političnega prepričanja. Še posebej smo molili za preganjane kristjane v Iraku in Siriji in se v čudoviti zaključni molitvi spomnili Jezusovih besed: "Jaz pa vam pravim: Ljubite svoje sovražnike in molite za tiste, ki vas preganjajo" (Mt 5, 44).

Namen molitve križevega pota je bil tudi obuditi zavest, da smo kristjani dolžni opozarjati na krivice in si prizadevati za pravično družbeno ureditev. Prav tako smo poklicani k velikodušni pomoči trpečim. "Sentimentalizem od trpljenju preganjanih ne zadostuje", je zapisal g. Vidmar. Zgled sv. Kvirika in trpljenje naših bratov in sester v Kristusu naj v nas prebudi odločnost in dejavno ljubezen do nemočnih in zatiranih.

K. Č.

bežala iz Ikonija proti Tarzu, kjer so jo zajeli, mučili in umorili. Tudi mali Kvirik je po svoji pogumni izpovedi na izredno krut način dosegel krono mučeništva.

prski duhovni pomočnik g. Bogdan Vidmar. Z molitvijo smo začeli v župnijski cerkvi Marijinega vnebovzvetja v Movražu, nato pa po pobočju

POT ČLOVEKA JE POT LJUBEZNI (3)

Primož Krečič

Potreben je prostor svobode

Ljubezen je osnova, da se moremo uresničiti kot ljudje in osebe. To pomeni, da smo ob človeški ljubezni obdarjeni z darom Božje ljubezni, ki je odnos med Očetom in Sinom. V tem odnosu smo bili ustvarjeni in v njem sprejemamo sami sebe ter ustvarjamo odnose z bližnjimi in z Bogom. Izvir našega bivanja je torej Božja ljubezen, ki omogoča, da ljubimo in živimo. Ta vse objema in navdihuje, prinaša upanje in lepoto. Posebnost ljubezni je v tem, da pri njej ne more biti nič ukazano, zacementirano. Ker je dar, vedno potrebuje svobodo. Lahko dar drugega sprejememo, moremo pa ga tudi odkloniti ali ga zavreči. To se dogaja že vse od prvih začetkov človeškega bivanja. Tedaj se je zgodila odločitev za samoljubje in upor, ljudje so bili zmotno prepričani, da morejo živeti sami iz sebe in si sami določati merila življenja. Vendar je to že sprevržena stvarnost ljubezni, zato se je spremenil tudi odnos do sebe, do drugih in do Boga.

Niso bili več odprti za medsebojno darovanje in sprejemanje, ampak so se podvrgli naravi in sebični samoohranitvi. S tem se je razvila tudi suženjska miselnost, ki gleda na življenje v luči uživanja in preživetja. Vendar pa je Božja ljubezen neuničljiva in ljubi, čeprav je zavrnjena. Poniža se na raven človeške rane in ljubi vedno znova. V tej nezlomljivi ljubezni se more izpolniti svoboda Božjih sinov, to, da smo v naj-

tesnejši zvezi z Bogom, da nas ima rad in mu moremo vračati svojo ljubezen. Svoboda je tudi vzgojna pot za našo osebo, da se trudimo umirati sebični zaprtosti in sprejemamo Božjo voljo ter ljubezen. Svoboda je usmerjena v to, kar smo in kar je v nas resnično. Zato moramo poslušati Božje namige in nasvete ter skupaj z Marijo in njenim Sinom reči Očetu: »Zgodi se tvoja volja!« V tem odnosu smo bili vsi rojeni in prerojeni, vanj se znova vračamo. Svoboda je povabilo, čakanje in vstopanje v resnico z drugimi. Nепrestano se je treba osvobajati od lažnih odnosov in sprejeti odrešenijsko pot Jezusa Kristusa. Iz tega izvira nov sinovski odnos do Boga in deleženje pri njegovi ljubezni, ker je sin vedno svoboden in dediči. Sveti Duh je s svojo ljubeznijo nasprotnik vsake napačno razumljene svobode in samovolje, ki je suženjstvo. Z njim moremo bolj jasno sprejeti resnico o ljubezni in ta nas bo naredila svobodne. V njegovi moči bomo s Kristusom umrli sebičnosti in se rodili za služenje v ljubezni. Kristus je s svojo smrtjo pokazal, da je svoboden za dar življenja, čeprav so ljudje zavrgli njegov dar. Svoboda v ljubezni je sprejemanje vsake drugačnosti in odgovornosti, vedno odprta naprej, polna je vredine in hvaležnosti, ljudje se v njej počutijo prijetno.

Kratke

Veselo martinovanje v Štandrežu

Med raznimi družabnimi pobudami, ki jih organizira Prosvetno društvo Štandrež, obvezno spada tudi martinovanje, ki poteka ob dnevu sv. Martina, ko se mošt preminja v vino. Letos je bil v soboto, 8. novembra. V spodnjih prostorih župnijskega doma Anton Gregorčič se je zbralo kakih sto društvenih članov in prijateljev, ki so preživeli prijeten in vesel večer. Spretni kuharji so poskrbeli za odlično hrano, pri kateri ni smela manjkati ajdova polenta in novo vino. Za popestritev večera je poskrbel odlični fotograf Viktor Selva, ki je predvajal lepe in zanimive posnetke iz Dubaja, ki ga je pred kratkim obiskal.

Martinovo razpoloženje se je nadaljevalo tudi naslednjega dne, ko so po gledališki predstavi v župnijskem parku pekli okusen kostanj, ki ga je darovala trgovina Zavavlav, in novo Primožičevo briško vino, medtem ko je prišlo staro vino iz Mirna. Vsi darovalci se namreč udeležujejo gledaliških abonmajev. / DP

Walter Bandelj (SSk) posegel zaradi nevarnosti poplav v Podgori

Obilno deževno vreme, ki je v teh dneh pustošilo po Goriškem, je prizadelo tudi Podgoro, kjer so prišle na dan kritike zaradi neočiščenih odtokov. Velike količine vode, ki so se sprožile iz Kalvarije, so tudi tokrat prizadele nekatere stanovanjske objekte in prisilile stanovalce, da so morali noč in dan nadzorovati stanje, da bi jim voda ne zalila hišne prostore. Pri tem je voda tudi prinesla na cestišče velike količine zemlje in kamenja.

Nad takim stanjem je odločno posegel občinski svetnik SSK in bivši predsednik podgorskega rajonskega sveta Walter Bandelj, ki je pismeno opozoril občinsko upravo in samega goriškega prefekta Vittoria Zappalorta. V svojem pismu je Bandelj protestiral, ker so bili občinski uradi in uprava že večkrat opozorjeni, vendar odgovorov in posegov ni bilo. Edino, kar je bilo zadovoljivo rešeno, je struga potoka Rio Štoperca, za kar nosi zasluge deželna civilna zaščita.

Protest je bil vsekakor učinkovit, ker je tudi sam goriški prefekt pozval goriško občinsko upravo, naj čimprej poseže. In res so bili stroji že ob koncu prejšnjega tedna na delu.

Kulturni dom / Obisk goriškega nadškofa Redaellija

Goriški nadškof Carlo Maria Redaelli je pred dnevi obiskal Kulturni dom v Gorici. Snidenje je izvenlo kot stvarno in iskreno rokanje med sosedi, ki se zavzemajo v prid skupnosti. V spremstvu članov upravnega odbora Kulturnega doma (Joško Vetrin, Vili Prinčič, Maša Braini in Sandra Marvin ter predsednika Skg za Goriško, Livija Semliča), je predsednik doma Igor Komel, v plodnem in prijateljskem vzdušju, goriškemu nadškofu predstavil široko paleto kulturnih in športnih dejavnosti, ki se redno odvijajo v domovih prostorih. Glede tega je predsednik še posebej izpostavil, da nas gospodarska kriza, ki smo ji priča, sili v tehten in globok razmislek glede vloge kulturnih dejavnosti v naši družbeni stvarnosti. "Z obiskom v Kulturnem domu – tako slovenskih, kot italijanskih in furlanskih kulturnih dogodkov – smo lahko nadvse zadovoljni", je pristavil Komel, "iz česar izhaja logičen zaključek, da v težkih trenutkih, kakršnim smo danes priča, kultura ljudi privlači in jih povezuje ter tako odigrava svojo nenadomestljivo družbeno vlogo".

Nadškof Carlo Redaelli, ki ga je ob tej priložnosti spremljal glavni urednik tednika Voce Isontina, Mauro Ungaro, je bil nadvse presenečen nad vlogo in uspehom dejavnosti Kulturnega doma, ki po njegovih besedah velja za stvarno kovačnico sožitja na Goriškem. Nadškof je nato v pogovoru z vodstvom doma poudaril veliko vrednost dejstva, da je Kulturni dom že vrsto let na razpolago celotni goriški skupnosti oziroma da zna usmerjati pozornost tudi vsem generacijam.

Ugledni gost je s svojo neposrednostjo in domačnostjo vzpostavil sproščen in prijateljski odnos s sogovorniki ter pomljlivo dejal, da je Slovencem na Goriškem hvaležen za posredovanje slovenske kulture, nosilke vrednot, ki pomembno vsestransko dopolnjujejo italijanski svet ter bogatijo mozaik različnosti nadvse pisane goriške stvarnosti.

PROSVETNO DRUŠTVO VRH SV. MIHAELA
v sklopu projekta Kjer se Krasi in Soča srečata
v sodelovanju z LAS KRAS in JULIJAEST

vabi na koncert DVS Bodeča Neža

V JESENSKI TIHI ČAS

melodije in pesmi ob stoti obletnici prve svetovne vojne

nedelja, 16. novembra 2014, ob 18. uri

klet kmetije Grada Rubije na Vrhu Sv. Mihaela

Jurij Paljk na Srečanju pod lipami

Iskren in čuteč izsek nekega življenja

"Srečanje pod lipami" v četrtek, 6. novembra, je bilo drugačno od običajnih, saj je preraslo v prijetno in sproščeno kramljanje med prijatelji-knjževniki. Šlo je za goriško predstavitev zadnje knjige našega odgovornega urednika Jurija Paljka, izbor zapisov iz njegove stalne rubrike *Kaj sploh počnem tukaj*. Glavni protagonisti večera so bili knjige in ljubizen do njih, za mizo pa sta - poleg avtorja - sedela še ugledni pisatelj, prevajalec, literarni in gledališki kritik Aleš Berger ter goriški pesnik David Bandelj, ki je vodil in usmerjal pogovor.

Zbrane v komorni dvorani Kulturnega centra Lojze Bratuž je toplo sprejela predsednica Franka Žgavec, Bandelj pa je posebej pozdravil tiste, ki redno prebirajo Paljkovo rubriko na predzadnji strani našega tednika. Glose se ponavadi pojavljajo tudi na družbenih omrežjih, kjer "doživljajo precejšnje odobravanje in odpirajo diskusije, kar je seveda vedno dobro", je dejal. Zapiso so "proncljivi in zanimivi", ker govorijo o tem, kako doživlja našo stvarnost Jurij Paljk kot Slovenec, ki živi v Italiji, in kot pesnik, "za katerega še vedno upam, da bo objavil še kakšno pesem".

Na večeru, ki ga je v sodelovanju s Kulturnim centrom organiziral Krožek Anton Gregorčič, je avtor obrazložil, da naslov rubrike spominja na naslov knjige znanega angleškega popotnika in pisatelja Brucea Chatwina *What am I doing here*: "Še vedno upam, da jo bo nekega lepega dne kdo prevedel tudi v slovenščino". *Kaj počnem tukaj* je po Paljkovem mnenju "temel-

jno vprašanje". Tudi ta rubrika je nastala - prav tako kot druga nekaj let prej - iz potreb našega tednika. Ko je Paljka tedaj

rodna manjšina moramo biti naslonjeni na večinski narod! Pri našem časniku vedno trdim, da moramo imeti na kulturnih

foto ddp

vprašal urednik dr. Drago Legiša, o čem namerava pisati, je odgovoril, da bi pisal "o borjaču in naših stvarih. In se je prijel". Pri pisanju "skušam biti širok, čeprav dobro vem, da ne morem ugajati vsem". Nekateri rubrike ne marajo, "ker pušča odprta vprašanja". Dejstvo pa je, da generaciji ljudi, ki se bližajo šestdesetim letom, se je življenje v zadnjih letih močno spremenilo: "V tej družbi je resnično težko se znajti".

Knjige so ga od nekdaj označevale, je pripomnil avtor. Kot otroka ga je očaral pogled na veliko omaro, polno knjig, v nekem stanovanju v Ljubljani. Imeti knjige zanj pomeni biti bogat in srečen je, ker se pri 57 letih pred dobro knjigo še vedno začudi. O sebi je še povedal, da je - kot bi rekel Župančič - "brbljavi Vipavec, morda malo ironičen, a rad sem z ljudmi". Z Alešem Bergerjem se je spoznal pred leti, ko je zahajal na kakšen pomembnejši kulturni dogodek v Ljubljano. "Kot na-

strane slovensko 'prvo ligo'". Berger pa je o Novem glasu dejal, da ga rad bere, ker mu pripoveduje "o mnogih stvarih, za katere matica sploh ne ve in se poživža na vso to bogato kulturno, družabno in versko življenje". Zanimivo je, kako ta časopis "daje vero v slovenstvo". Ko je že bil v pokoju in torej ne več urednik pri Mladinski knjigi, je Paljku predlagal, da bi iz njegovih komentarjev naredili knjigo. Tovrstni spisi, "tudi če bi bili delo kakega koroškega Slovenca", bi se mu ravno tako zdeli vredni objave v matici. "Misel je naletela na plodna tla", urednica Nela Malečkar je samo določila obseg. Izbor je opravil Berger, ki je v Paljkovem pisanju zaznal "nekaj ključnih točk". To so: položaj zamejca v tukajšnji skupnosti, razmere v skupnosti in razmerje do italijanskega sveta, intimitna spraševanja o veri in življenju, odnosi do staršev in otroštva, utrinki iz Furlanije, kraja, kamor se vedno vrača, tu-

di v luči globalizacije, spomini na otroštvo, "morda bolj siromasno, ampak zelo srčno in dostojanstveno". In pa - seveda - knjige. "Tu je lep, poglobljen, iskren, čuteč izsek nekega življenja in refleksija o njem". Zapiso so "prvoosebni, neposredni, jezikovno slikoviti in izdelani". To je stil Jurija Paljka, ki ga označuje "viharna zgovornost". Včasih morda zaide "v kakšen meander, kot tudi ko govori v živo. Tudi to je del stila", je šalivo dodal Berger.

Govor je še bil o novih tehnologijah in digitalnih fotografijah, "ki jih ni", o prijateljih in sopotnikih, ki jih ni več, pa so pustili sled, in seveda o jeziku in sporočanju.

Vsaka knjiga ima svojo zgodbo. "Veseli sem, da ta 'funkcionira' tudi za bralce, ki ne berejo rubrike v tedniku", je povedal Paljk. O socialnih omrežjih meni, da so podobna življenju: "Na njih se lahko sprenevedaš, lahko nič ne daš

od sebe, lahko si patetičen ali smešen, lahko pa tudi imaš odnos do človeka". Literatura se na spletu ne obnese, kvečjemu krajši zapisi in eseji. Z rubriko je Paljk zadovoljen, ker je s temi zapisi - tudi prek socialnih omrežij - dosegel ljudi, ki bi jih sicer ne dosegel, predvsem določene mlade in take, ki razmišljajo drugače. "Pri časopisu je najhujše, ko nimaš nobenega odziva". Zanj je namreč pisanje "iskanje drugega, odpiranje novih svetov, padanje v neke labirinte. Vsakdo piše, da bi ga ljudje brali, da bi imel odziv".

Ko se bliža 200. številka rubrike, Paljk razmišlja, da bi jo sklenil, pa čeprav so mu nekateri bralci že povedali, da se s tem ne strinjajo. Knjiga je dogodek, potrdilo minulega dela, in pa nujno, da pomeni konec nekega početja, je dejal Berger, prepričan o tem, da bo Paljk gotovo našel način, kako se še naprej spraševati. "Tako pač je", bi lahko bil dober naslov za podobna razmišljanja, se je pošalil Paljk...

Zahvalna nedelja v Podgori

Zahvala "za vse, kar smo in kar imamo"

Prejšnjo nedeljo, 9. novembra, so v Podgori združili praznovanje vaškega zavetnika sv. Justa mučenca z zahvalno nedeljo, ki so jo skupaj organizirali društvo Krajevna skupnost Podgora, PD Podgora, združenje Krajevna skupnost Pevma-Štma-ver-Oslavje, KD Sabotin, župnija sv. Justa mučenca, goriška pokrajinska zveza Coldiretti in rekreacijsko društvo Calvario. Pol ure pred jutranjo mašo so se na Trgu Lojzeta Bratuža začeli zbirati traktorji iz omenjenih vasi; pred cerkvijo je ljudi pričakal star in z živimi barvami lepo okrašen voz, na katerem je poleg velikega soda, cvetja, sadja, zelenjave in drugih poljskih pridelkov stala tudi maketa podgorske cerkve, ki jo je pred leti izdelal vaščan Remigio Blasig. Pri dvojezični maši, ki jo je na koro pod taktirko Petra Pirihja sprem-

ljalo lepo slovensko petje, je župnik Josip Caha spregovoril o hvaležnosti do Boga, ki nam v vsakdanjem življenju daje darove zemlje, pa tudi o zavetniku. Nedeljski evangelij o semenu, ki rodi sad, samo če pade v zemljo in umre, je bil nadvse primeren za praznovanje, je dejal, saj je sv. Justus umrl mučeniške smrti, dal je svoje življenje za druge. Zbrane ljudi v cerkvi je župnik nagovoril, kako je pomembno računati na Božji blagoslov pri svojem delu. "Nismo sami, Bog je z nami". Cerkev se ne omejuje na to, da prosi za kruh, ampak spodbuja delitev dobrin in solidarnost, da bi nikomur ne manjkalo najnujnejše za preživetje. Živimo namreč tudi v času prehrabene krize, ko marsikje trpijo zaradi posledic suše, poplav, povišanja cen žitaric in raznih špekulacij. Praznik zahvale so pozna-

foto ddp

la že starodavna ljudstva, je še povedal G. Caha. Z judovsko kulturo je dobil še odrešenjski pomen. Prav je, da se zahvaljujemo ne le za pridelke, ampak tudi za družino, dom, vero, vse naše življenje, "za vse, kar smo in kar imamo". Zahvala tudi krepi osnovno razsežnost medsebojnih odnosov in jim daje novo kakovost. Zato je pomembno se zahvaljevati za vse, kar prejemo, pa tudi prositi, da bi bil Gospod z nami na polju, da bi blagoslavljal

naš trud. Ob koncu maše je župnik blagoslovil košare poljščin, kruh in vino, ki so jih med darovanjem prinesli do oltarja, nato je v cerkvi zadonela Zahvalna pesem. Po maši je na trgu blagoslovil voz in traktorje, nakar so prireditelji najprej pogostili navzoče pred cerkvijo; potem ko so se traktorji odpeljali po vasi, pa so društva v prostorih nekdanje šole pripravila tudi okusno kosilo v prijetni družbi. / DD (več fotografij na www.noviglas.eu)

Skupščina EZTS v Gorici

Začenja se operativna faza za čezmejno združenje

Finančna sredstva so bila odobrena, treba se je spraviti k delu. To je, če zadevo poenostavimo do skrajnosti, sporočilo skupščine Evropskega

bila odobrena za izpeljavo dveh pilotnih projektov. Prvi ima delovni naslov »Čezmejni park Isonzo-Soča«, drugi pa »Vzpostavitev čezmejne mreže zdravstvenih sto-

cih? Najprej naj bi se kadrovske okrepili. Delo, ki ga danes opravlja direktor, se bo namreč v prihodnje pomnožilo: na pomoč bi tako priskočil strokovnjak (v letu

posebni čezmejni skupini. Projekt »Čezmejni naravni park Isonzo-Soča« bodo vodile tri osebe iz tehničnih služb 3 sodelujočih občin (Nova Gorica, Šempeter-Vrtojba in Gorica). Posebno skupino za projekt »Vzpostavitev čezmejne mreže zdravstvenih storitev« pa naj bi sestavljali dve osebi, ena iz italijanskega Zdravstvenega podjetja Isontina, druga pa iz šempetrške splošne bolnišnice Franca Derganca (oziroma Zdravstvenega doma Nova Gorica): italijanska zdravstvena ustanova je na mesto,

združenja za teritorialno sodelovanje (EZTS-GO), ki se je zbrala v prostorih goriške občine v ponedeljek, 10. novembra. A pri tem je potrebno nekaj pojasniti: v letu 2015 se bodo šele postavljali temelji za izvedbo dveh projektov v skupni vrednosti 10 milijonov evrov, ki jih je EZTS prejel iz kohezijskih sredstev. Izvedbeni del bo v živo stopil šele v letu 2016. Desetmilijonska sredstva, ki so bila (v Programu Slovenija - Italija 2014-2020) zagotovljena evropskemu čezmejnemu združenju, so

ritev«. V naslednjem letu bo v prvi vrsti na sporedu načrtovanje z dogovori o dejavnostih in porazdelitvi sredstev med pilotnimi projektoma. V drugi polovici naslednjega leta se bodo sklenile priprave podrobnih projektov za dejavnosti v okviru obeh pilotnih projektov. Prava operativna faza, ki predvideva objavo razpisov za storitve in izgradnjo infrastrukture za izpeljavo obeh projektov, bo začela v začetku leta 2016. In katere bodo prednostne naloge vodstva EZTS v naslednjih mese-

2015 je za to postavko namenjenih 25 tisoč evrov) z enako strokovno izobrazbo kot sedanja direktorica. Primarne važnosti pri iskanju kadra s takim profilom bo njegovo poznavanje pravnega okvira pri črpanju in upravljanju z evropskimi kohezijskimi sredstvi. Omenjeni strokovnjak naj bi se torej v vodstvu pridružil direktorju (oz. direktorici) in koordinatorju (tudi zanj je v letu 2015 predviden znesek v višini 25 tisoč evrov), ki sta bila že imenovana. Pilotna projekta bosta vodili dve

ki ji pripada, že imenovala Marica Visintina. Ti dve skupini bosta dejavnosti v sklopu projekta vodili v dogovoru z upravo EZTS-GO. Ob dveh omenjenih projektih, ki sta bila odobrena, se bo EZTS-GO osredotočil še na dva sektorja, promet in energija. V prvem primeru gre za projekt »Železniško vozlišče Gorica - Nova Gorica - Šempeter-Vrtojba«, drugi projekt pa bo skušal doseči in preseči cilj zmanjševanja emisij CO2 za 20 odstotkov do leta 2020.

AČ

STANDREŽ Ob visoki obletnici šest štandreških zborov na istem odru

“Pred 140 leti so se dogajale pomembne stvari...”

V petek, 14. novembra, bodo zvečer v župnijski dvorani Anton Gregorčič v Štandrežu obeležili 140. obletnico zborovske dejavnosti v Štandrežu. Proslava, ki jo organizirata Prosvetno društvo Štandrež in Kulturno društvo Oton Župančič v sodelovanju z župnijo sv. Andreja ap., se bo začela ob 20.30. “Pred 140 leti so se v Štandrežu dogajale pomembne stvari”, nam je povedal dr. Damjan Paulin, vsestranski kulturni delavec iz Štandreža, ki dobro pozna zgodovino svoje vasi. “Ustanovila se je samostojna občina, nastala je slovenska šola, štandreška kaplanija je postala vikariat in ustanovila se je slovenska čitalnica”. Prav čitalnica se je kasneje preimenovala v Bralno

in pevsko društvo. Tako je prišlo do zbora. Prvi vodja tako cerkvenega kot prosvetnega zbora je bil prvi učitelj na štandreški ljudski šoli Josip Komavec, ki je začel zbirati pevce in je tudi skrbel za orgljanje v domači cerkvi. Tudi drugi dirigent je bil učitelj štandreške šole in vaški organist. Skoraj do prve svetovne vojne je vodenje zbora nato prevzel Franc Lupin. Med vojnama je fašizem seveda prekinil delovanje zbora, po vojni je prišlo do razprtij med Lupinom in župnikom, tako da se je Lupin posvetil izključno prosvetnemu petju, cerkveno petje pa je prevzel Maks Debenjak. Proslava bo pomembna tudi zato, ker gre za sad sodelovanja med vaškima društvoma in ker bodo na njej nastopili vsi zbori

oz. pevske skupine, ki delujejo v Štandrežu. Teh je kar šest, in sicer: Mešani pevski zbor Štandrež (dir. Goran Ruzzier),

Moška skupina Oton Župančič (dir. Aleš Hoban), cerkveni pevski zbor, Vokalna skupina Sraka (dir. Patrick Quaggiato), ženska skupina (dir. Tiziana Zavadlav) in še otroški cerkveni pevski zbor (dir. Lucrezia Bogaro). Spored bosta s svojo gledališko žilico povezovali Majda Zavadlav in Marta Bizjak, priložnostni nagovor pa bo imel dr. Damjan Paulin.

obletnica zborovske dejavnosti v Štandrežu

Petek, 14. november 2014
ob 20.30
župnijska dvorana Anton Gregorčič
Štandrež

V sodelovanju z župnijo sv. Andreja ap.

Kulturni center Lojze Bratuž

Krožek Anton Gregorčič

SREČANJA POD LIPAMI

PETER SUŠNIK
Predsednik Nove Slovenske zaveze

Vsebiha in delovanje organizacije, bremena nerazčiščene preteklosti, obletnice in proslave, zgodovinska resnica, spomenik v Grahovem, pot do sprave in stanje duha na Slovenskem.

Večer bo vodila časnikarka Erika Jazbar

Četrtek, 20. novembra 2014, ob 20. uri
Kulturni center Lojze Bratuž - Gorica

V torek, 25. novembra 2014, ob 20. uri
Slovenski kardinal dr. Franc Rode

ZVEZA SLOVENSKE KATOLIŠKE PROSVETE - GORICA

CECILIJANKA 2014

56. REVIIJA GORIŠKIH PEVSKIH ZBOROV

sodelujejo tudi zbori iz tržaške in videmske pokrajine ter Koroške in Slovenije

posvečena je skladatelju Radu Simonitiju ob 100-letnici rojstva

Gorica, Kulturni center Lojze Bratuž
sobota, 22. novembra 2014, ob 20.30
nedelja, 23. novembra 2014, ob 17. uri

Revija poteka pod pokroviteljstvom goriške občine in pokrajinske uprave, ob podpori Javnega Sklada za kulturne dejavnosti Republike Slovenije in Fundacije Cassa di Risparmio iz Gorice.
V sodelovanju s Svetom slovenskih organizacij

Obvestila

V Rupi bo 16. t. m. zahvalna nedelja: ob 14. uri sv. maša, blagoslov kmečkih pridelkov ter nastop mešanega in otroškega pevskega zbora Rupa-Peč. Na koncu družabnost. Vabljeni!

V palači Locatelli v Krminu bodo v soboto, 15. novembra 2014, ob 18. uri odprli razstavo Laure Grusovin "Alle fronde dei salici". Umetnico bo predstavil kustos Saša Quinzi. Razstava bo odprta od 15. novembra 2014 do 18. januarja 2015 s sledečim urnikom: od četrta do sobote od 16.00 do 19.00, ob nedeljah od 10.30 do 12.30 in od 16.00 do 19.00.

Društvi Jadro in Tržič prirejata 16. novembra martinovanje v Reziji. Prijave sprejemajo odborniki obeh društev (tel. 0481-482015 ali 0481-474191).

SPDG prireja 16. novembra Martinov pohod na Vitovlje z družabnim srečanjem v popoldanskem času. Zmerne hoje (s spoznavanjem naravne in kulturne dediščine) bo dve uri in pol. Začetek pohoda: pri prireditvenem prostoru na Vitovljah. Informacije in prijave: tel. 0481/390826 (Fanika), v večernih urah. Na sedežu društva: ob četrkih med 19. in 20. uro, tel. 0481/532358. Ob zadostnem zanimanju možnost prevoza z avtobusom.

Dr. Mirka Špacapana in vseh pokojnih, ki so zastopali stranko Slovenske skupnosti oziroma so bili aktivni v njenih organih, se bomo spomnili pri sv. maši v petek, 21. novembra 2014, ob 19. uri v župnijski cerkvi sv. Silvestra v Pevmi.

SSK - sekcija za Sovodnje ob Soči vabi somišljenike in prijatelje na kongres sekcije, ki bo v torek, 25. novembra 2014, ob 19. uri v gostilni "pri Francetu" v Sovodnjah ob Soči. **SKRD Jadro** organizira ob četrkih delavnico za aranžiranje slik iz suhega cvetja z gospo Vilmo Cotič na sedežu društva v Romjanu. Info Štefanja 0481776123.

Resna in odgovorna medicinska sestra nudi nego in pomoč starejšim osebam. Tel. št. 00386 30 325 558.

Diskretna in prijetna gospa nudi pomoč pri likanju in čiščenju v gospodinjstvu. Tel. št. 00386 40153213.

32-letna profesorica nudi inštrukcije slovenščine in varstvo. Tel. št. 00386 41256240.

Nudim pomoč pri hišnih opravilih, čiščenju, likanju. Tel. 003865/3001328.

Resna gospa s petnajstletno izkušnjo nudi nego in pomoč starejšim osebam tudi 24 ur na dan. Tel. št. 0038640484339.

20-letna študentka z izkušnjami nudi lekcije slovenščine, angleščine, nemščine ter varstvo otrok. Tel.:

0038631478807.

Masaže: protistresna - relaks, protibolečinska, refleksna masaža stopal, tajska masaža itd. Zelo ugodno, blizu meje. Pokličite na 00386 40 575805.

Iščem skromno stanovanje v mestu za 4-člansko katoliško družino iz Nigerije. Velikost okrog 70m². Obračam se na ljudi dobre volje in osebno jamčim za redno plačevanje najemnine. Telefon 0481 30173 ali 328 0552005.

Urejena gospa išče delo za čiščenje in likanje na območju Gorice. Tel. št. 0038631449311.

Darovi

Ob 8. obletnici smrti predragega brata inž. Janeza Kacina darujeta Marija in Metka 100 evrov za Kulturni center Lojze Bratuž.

RADIO SPAZIO

Vrata proti vzhodu (od 14.11.2014 do 20.11.2014)

Radijska postaja iz Vidma oddaja na ultrakratkem valu s frekvencami za Goriško 97.5, 91.9 Mhz; za Furlanijo 103.7, 103.9 Mhz; za Kanalsko dolino 95.7, 99.5 Mhz; za spodnjo dolino Bele 98.2 Mhz; za Karnijo 97.4, 91, 103.6 Mhz; na internetu www. radiospazio103.it. Slovenske oddaje so na sporedu vsak dan, od 21.00 do 22.00. Spored:

Petek, 14. oktobra (v studiu Niko Klanjšček): Zvočni zapis: posnetki z naših kulturnih prireditvev - Glasba iz studia 2.

Sobota, 15. novembra (vodi Ilaria Bančig): Okno v Benečijo: oddaja v slovenščini ter v benečanskem in rezijanskem narečju.

Nedelja, 16. novembra (vodi Ilaria Bančig): Okno v Benečijo: oddaja v benečanskem in rezijanskem narečju.

Ponedeljek, 17. novembra (v studiu Andrej Baucon): Narodno-zabavna in zabavna glasba - Zborovski kotiček - Iz krščanskega sveta - Novice iz naših krajev - Obvestila.

Torek, 18. novembra (v studiu Matjaž Pintar): Utrinki v našem prostoru - Glasbena oddaja z Matjažem.

Sreda, 19. novembra (v studiu Danilo Čotar): Pogled v dušo in svet: Kemiki skozi stoletja 2. del - Izbor melodij.

Četrtek, 20. novembra (v studiu Andrej Baucon): Lahka glasba - Zanimivosti in obvestila.

Na Fakulteti za humanistične študije Univerze na Primorskem je zaključil podiplomski študijski program iz Filozofije in teorije vizualne kulture **dr. IVAN ŽERJAL**. Novemu doktorju znanosti čestitamo vsi, ki ga imamo radi.

SLOVENSKO STALNO GLEDALIŠČE

ABONMAJSKA KAMPANJA ZA GORICO 2014-2015 ... do 24. novembra!

- 4 uprizoritve SSG, dve gostujoči predstavi in dva koncerta!
- dijaški, študentski in družinski popusti
- posebna mini-ponudba z lastnim izborom predstav
- brezplačni avtobusni prevoz
- popusti v mreži primorskih in tržaških gledališč

KULTURNI DOM
blagajna je odprta od ponedeljka do petka z urnikom 10.00-13.00 in 15.00-18.00 (tel. 0481 33288)

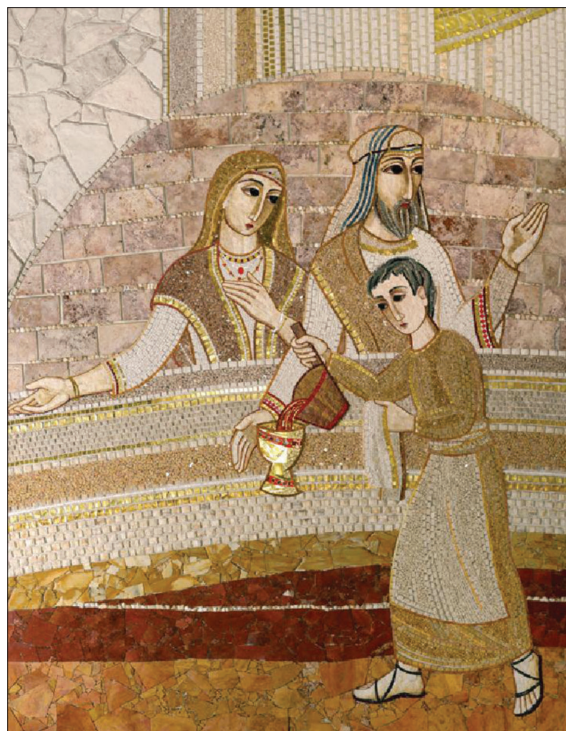
Ana Kodelja o Rupnikovem mozaiku v Vrhpolju Arhitektura, ki odpira vrata v druge svetove

K pogovoru za naš tednik smo povabili Ano Kodelja, profesorico slovenskega jezika in umetnostne zgodovine ter vrhunsko solopevko, ki v Vrhpolju pri Vipavi vodi cerkveni zbor in ga spremlja na orglah. In prav Vrhpoljska cerkev je v letošnjem letu doživela pravo vizualno preobrazbo. Po novem jo krasijo dragoceni mozaiki enega največjih liturgičnih umetnikov na svetu, patra Marka Ivana Rupnika, ki ga Ana dobro pozna...

Najprej nam, prosim, predstavite projekt obogatitve cerkve sv. Primoža in Felicijana v Vrhpolju pri Vipavi. Kako do zamisli, kako in kdo do izvedbe?

Vse od njene gradnje v 80. letih 19. stoletja so želeli Vrhpoljci dokončati podobo svoje cerkve, takrat so jo namreč opremili s povečanim oltarjem iz stare cerkve, tedanji duhovnik, kipar in slikar Henrik Dejak pa je izdelal kipe ter stranske oltarje. Približno 120 let kasneje se je Primožu Krečiču in dolgoletnemu župniku Joškotu Bercetu porodila drzna zamisel okrasiti prezbiterij z mozaiki p. Marka Ivana Rupnika. Dati domači cerkvi mogočen okras z močno vsebino, ki nagovarja vernika. Idejo so začeli ureničevati pred štirimi leti z načrti prenove prezbiterija po zamislih arhitekta Marka Lavrenčiča, predvideni posegi so bili dokončani oktobra 2013, kjer so glavino dela opravili domačini sami. Takrat so v Rimu že nastajale figure. V sredini novembra je k nam prišel Rupnik s svojo ekipo in v tednu dni postavil 180 m² mozaika v prezbiteriju, na slavaloku in stenah stranskih oltarjev ter na istem kraju naslikal tudi križev pot. Zanj si je posebej prizadeval sedanjí župnik Janez Kržišnik.

Bi nam lahko v besedo prevlečete do mojstrovino patra Marka Rupnika? kateri so njegovi glavni vizualni elementi?

Vsebinska mozaika je kompleksna in ima, kot vsak Rupnikov mozaik, bogato teološko sporočilo, podano z izčiščenim likovnim jezikom. Na mozaiku izstopa šestnajst bizantinskih figur, povezanih v samostojne prizore, na ornamentalno vzvalovanem in z

zlato barvo presijanem medprostoru.

Vsebinska mozaika je povzeta v besedah iz Janezovega evangelija, ki so napisane na barvnem oknu v prezbiteriju: "In Beseda je postala bogočloveškost." Torej,

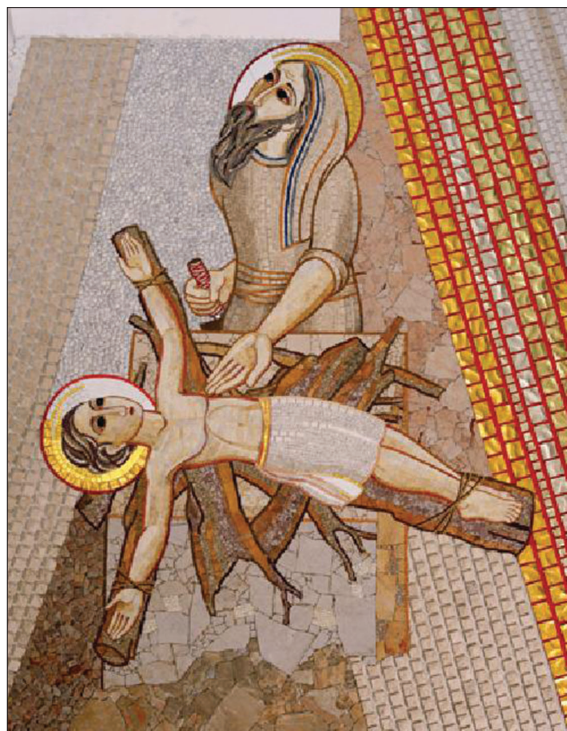

božji Sin je sprejel človeško življenje zato, da človeku ponudi možnost, da mu postaja podoben. Vse prizore povezuje tudi podoba angela modrosti oz. Božje zamisli v desni kapeli.

Na obeh straneh slavaloka je najprej upodobljeno oznanjenje: nangel Gabriel z razprtim zvitkom Božje besede napove Mariji njeno pot, ona pa jo sprejme in Božje sporočilo kot nitko zavije v klopčič. Bog bo postal človek. Na desni steni prezbiterija stoji Janez Krstnik – zadnji starozavezni prerok, ki po Božji modrosti napoveduje Kristusa in njegovo veličino, zato z roko kaže nanj. Na Kristusovo zemeljsko usodo, daritev, in popolno zaupanje Očetu kaže starozavezni prizor Abrahame daritve ljubljenega sina Izaaka. Pod njim stojita zavetnika cerkve sv. Primož in Felicijan, ki sta kot rimska mučenca izgubila življenje zaradi vere. Bila sta

bolno upodobljena Sv. Trojica (modra predstavlja Boga Sina, rdeča Boga Očeta in bela Boga Sv. Duha). Pod baldahinom na morju stoji vstali Kristus, ki z desnico iz morja vleče utaplajočega se Petra, na njegovi levi strani pa se

Tomaž dotika prebodene strani in stopa na morsko gladino – zaradi dokaza neha dvomiti, da je Kristus res vstal od mrtvih – postane vernik. Motiv Kristusa z obema apostoloma je v likovni umetnosti najverjetneje prvič upodobljen, saj združuje dva časovno ločena svetopisemska dogodka. Verniku sporoča, da lahko z vero postane novi človek onkraj razumskega. Celotna leva stena prezbiterija je posvečena svatbi v Kani Galilejski in Jezusovemu prvemu čudežu. Jezus ni neposredno upodobljen v tem prizoru. Marija stoji ob šestih vrčih, polnih vode, služabnik pa pri mizi mlado poročenca iz nafe že toči novo, najboljšo vino. To je shranjeno v obokani kleti, ki spominja na vrhpoljske kleti, v sedmih lesenih sodih. Kristus spreminja vodo v vino, spremin-

ja odnos v ljubezen, spreminja nepopolno, kar simbolično predstavlja število šest, v popolno Božje, kar predstavlja število sedem. Zadnji prizor v levi kapeli prikazuje velikonočno srečanje Magdalene, grešnice, ki jo je Jezus obrnil pred smrtjo in ji spre-

menil življenje, z vstalim Kristusom, ki bi ga rada kot nevesta v Visoki pesmi zadržala v hiši svoje matere, pri sebi, vendar ji Kristus z odločno kretno kaže smer Boga Očeta in jo od teme zemeljskega groba obrača k nebeski svetlobi.

Kakšna simbolika: vsak kamenček v mozaiku nekaj pomeni...

Po Rupniku je liturgična umetnost nujno simbolična in prinaša teološko sporočilo. Tudi človek je simbolno bitje, ki svet in presežno od nekdanj sprejema in razume preko simbolov, konkretnih znamenj. Konkretna simbolika v mozaiku res ne manjka. Če pogledamo zgolj Marijo: upodobljena je dvakrat, pri oznanjenju in v Kani Galilejski. V prvem primeru jo poimenujemo kot tkalko Božje besede, saj nitko volne zavija v klopčič. Na simbolni ravni to pomeni, da jo sprejema in premišljuje. V drugem primeru Marija v eni roki drži svetopi-

semski zvitek, drugo pa ima odprto in z njo usmerja služabnika. V tem prizoru je Marija spremenjena, Božji besedi verjame in v skladu z njo deluje. Na mozaiku spoznamo tudi nekaj ustaljenih simbolov, npr. liro kot simbol harmonije, kačo kot simbol zla. Pomembna je tudi simbolika števil in barvna simbolika, saj nosi barva pri Rupniku tako kot pri ikonopisju enako težo kot beseda.

Vrhpoljski mozaik sije v zlati barvi, ki je barva Boga, nebeske slave in popolnosti luči. Veliko je bele, barve čistosti, Svetega Duha, rdeče, ki največkrat pomeni božje, modra pa zaznamuje človeško. Črna je simbol smrti, greha, zla, neodrešenosti. Na ta način tudi prostor med figurami dobi svojo vsebino: zlati baldahin, ki lije od roke Boga Očeta na osrednji prizor ponazarja navzočnost Boga Očeta, ki sta ga Peter in Tomaž spoznala preko Boga Sina. Vzporodno teče tudi črn pas – simbol zla, ki sobiva z dobrim, a ga ne more preseči. Vstali Kristus je obakrat obleden v bela oblačila, ker je bogočloveški. Marija je vedno v modri tu-

niki in rdečem ogrinjalu, saj se v njej združuje človeška in božja dimenzija. Rdeča in zlata barva angela modrosti pomenita božjo pripadnost.

P. Rupnik nam je obljubil, da bomo vsakokrat, tudi čez sto let, vedno odkrivali nova, simbolična sporočila kamnitih podob. **Izbrali ste prestižnega umetnika za posodobitev cerkve. Marka Rupnika si tudi sama raziskovala za diplomsko delo. Nam lahko na kratko predstavite njegovo življenje in osebnost?**

Marko Ivan Rupnik je jezuit, rojen v Zadlogu pri Črnem Vrhu. Najprej je študiral filozofijo, nato slikarstvo na likovni akademiji v Rimu, kjer je tudi vpisal študij teologije. Doktoriral je na Gregorijani v Rimu pod mentorstvom p. Špidlika. Od leta 1991 je na čelu Centra Aletti, študijsko-raziskovalnega centra pod okriljem Papeškega vzhodnega inštituta, ki si prizadeva za ekumenizem, spoznavanje in povezovanje vzhodne, pravoslavne vere in umetnosti z zahodno, katoliško. Je priznani teolog, predavatelj, mislec in umetnik, ki v svojih delih združuje vizijo Centra Aletti in svoje teološke misli. Med enotinskim bivanjem in ustvarjanjem v Vrhpolju smo ga spoznali kot karizmatično osebnost, delovnega in duhovnega vodjo skupine umetnikov s celega sveta, kot prepričljivega in kritične-

pa se telesa svetnikov začnejo obliati, obdajajo jih mehke konture, postajajo umirjena in polna notranjega življenja. Ozadja so še vedno svobodnejši povezovalni prostor med figurami, ki pa je strukturiran v kontrapunktno ritme linij in v katerem prevladuje zlata barva. V medprostoru tudi najbolj zaživi prvinska govornica kamna kot naravne snovi. Mozaik je namreč za Rupnika slikanje s kamni. Celoti mozaika tako daje polaganje plemenitega kamna, različnih marmorjev, peščenjakov ali granita, kamenčkov različnih dimenzij, debelin, oblik in barv, kamenčkov s polirano ali hrapavo reliefno površino, ki so tesno skupaj ali razmaknjeni, živo, slikovito in reliefno razgibano podobo.

Kaj pa njegova druga dela na Slovenskem in po svetu? Nam predlagate tri, ki so tebi najlepša?

Po poslikavi papeške kapele Redemptoris Mater leta 2000 se število Rupnikovih mozaikov neutrudno večja. Posejani so po celi Evropi, Bližnjem in Srednjem vzhodu ter v Severni Ameriki. Med najvidnejšimi so mozaiki v bazilikah velikih romanskih središč (Lurd, Fatima in San Giovanni Rotondo), med zadnjimi pa je nastal obsežen in vsebinsko bogat mozaik v svetišču Janeza Pavla II. v Krakovu, ki je gotovo vreden ogleda. Nastajal je sočasno z vrhpoljskim mozaikom in posledično se ideje prepletajo, ker Rupnik v obeh razpreda teološka razmišljanja svetega Janeza Pavla II. V Sloveniji je Rupnikovih večjih mozaikov štiriindvajset in vsak v svetem prostoru prav zaživi mozaik si morate ogledati v živo. Vrhpoljski je zlit s starejšo arhitekturno podobo in vsebinsko izredno bogat, z zanimivimi detajli in je naš, zato mi je tudi najlepši. Med lepšimi mi je tudi mozaik na Markovcu, ker je dinamičen, reliefno bolj razvrzan poln čistih barv.

Kaj meniš o vstopu arhitekture kot sodobne umetnosti v prostor kontemplacije in molitve?

Za vernika ali tistega, ki išče miru, ni nezanemarljivo, kakšen je prostor za molitev ali bogoslužje. K temu naj bi

ga spodbujal ali nagovarjal, ne bi smel pa biti moteč. Je pa res, da ima vsak umetnik svojo vizijo, svoj pogled in slog. Rupnik vidi rešitev v navezovanju na zgodnjo krščansko umetnost in umetnost ikon, ki sta bili izključno namenjeni molitvi in naj bi sodobnega človeka zopet odtegnili od raztresenosti h kontemplaciji. Marsikoga odbija razkošnost in zlatost njegovih mozaikov ali je mnenja, da ponavlja stare vzorce.

Drugo možnost ponuja Rupnikov sobrat, jezuit Robert Dolinar, arhitekt kapele v Ignacijevem domu v Ljubljani. Njegova arhitekturna rešitev je asketska, skoraj prazne stene, okras iz naravnih materialov, oprema jasnih, preprostih linij, zopet močna simbolika. Katera pot je prava? Sodobna arhitektura je daleč od tega, da bi ponujala jasno, konkretno rešitev za sakralni prostor, vendar je njegovo načrtovanje še vedno izziv, mogoče še celo večji kot v preteklosti. Menim, da lahko s sodobnimi arhitekturnimi prijemmi, organskimi oblikami, asimetrijo, novimi materiali občutljivi arhitekti ustvarijo sakralne objekte, v katerih se vernik počuti domače, saj, z besedami Roberta Dolinarja, "dobra arhitektura nujno odpira vrata v druge svetove".

Jernej Šček

Umrl je pesnik Kajetan Kovič

V 84. letu starosti je po dolgi boleznici v petek, 7. t. m., preminil slovenski pesnik, pisatelj in prevajalec, akademik Kajetan Kovič, ki je bil mojster verza in sloga ter priljubljen mladinski pisatelj.

Kajetan Kovič je bil oče mačkona Mačka Murija in plišastega medvedka Pikija Jakoba je s svojim delom zaznamoval celotno slovensko književnost druge polovice 20. stoletja. Kovič se s svojimi deli ni zapisal le v spomin številnih generacij otrok, pač pa je s svojim pesniškim in pripovednim opusom ter prevajalskim delom pomembno sooblikoval slovenski literarni prostor. Kot pesnik se je prvič

predstavil v zbirki *Pesmi štirih* (1953), ki jo je napisal skupaj s Cirilom Zlobcem, Janezom Menartom in Tonetom Pavčkom. Zbirka je v času predanosti kolektivizmu pomenila pomemben premik, vrnitev v intimizem. V Kovičevem pesniškem opusu so tako vidni sledovi nove romantike, ki se bližajo modernističnemu pesništvu. Oblikovno velja za mojstra verza in sloga. Nazadnje je avgusta letos pri Mladinski knjigi izšlo delo *Labrador* in nove pesmi, ki ga je uredila njegova hči Nina Kovič. Knjiga prinaša pesniško zbirko velikega klasika slovenske poezije iz leta 1976 in nekaj novih del. Leta 2012 je izšla pesniška zbirka *Orfejeva nostalgija*, leta 2009 pa *Vse poti so. Uspešnici Maček Muri in Moj prijatelj Piki Jakob* sta dosegli naklado čez 100.000 izvodov. Kovič je priznan tudi kot prevajalec nemške, francoske, madžarske, češke, hrvaške, srbske in ruske poezije.

Za svoje delo je Kovič, ki je med drugim tudi redni član SAZU, prejel številne literarne nagrade. Je dobitnik male in velike Prešernove nagrade.

Pomembno priznanje za slovenskega pisatelja Dragu Jančarju v Franciji nagrada za najboljšo tujo knjigo

Drago Jančar za roman *To noč sem jo videl prejme prix du Meilleur livre étranger*, nagrado za najboljšo tujo knjigo, ki jo podeljuje združenje francoskih kritikov in založnikov. Jančarjev roman je v Franciji izšel pod naslovom *Cette nuit, ja l'ai vue* pri založbi Phebus. Nagrado mu bodo izročili 28. novembra v hotelu Sofitel Faubourg v Parizu. Roman *To noč sem jo videl* je bil deležen pozitivnega odziva pri kritikih in bralcih, nominiran pa je bil za kar tri nagrade - poleg prix du Meilleur livre étranger še za prix femina étranger (nagrado femina za tujo literaturo) in nagrado mesta Cognac, piše današnje Delo. Prevajalka romana v francoščino Andree Lück-Gaye je za časnik povedala: "Nagrada kaže, da Francozi priznavajo Jančarja. Pri

založbi Phebus so odkupili tudi štiri druge njegove naslove, že prevedene v francoščino (Zvenenje v glavi, Katarina, pav in jezuit, Severni sij in Joyceov učenc), zato se bo število njegovih bralcev v Franciji gotovo še povečalo. Ta nagrada je zelo pomembna, v njo so okronali tako nadarjene pisatelje, kot so Lawrence Durrell, Isaac Bashevis Singer, Gabriel Garcia Marquez, Vasilij Grossman, Salman Rushdie, Orhan Pamuk". Jančar pa je za Delo povedal: "Vsaj toliko kot priznanje me veseli, da bo v francoščini izšlo še nekaj mojih naslovov, v žepnih izdajah kmalu tudi nekaj knjig, ki so že izšle in so razprodane, najprej roman *Severni sij* in novela *Joyceov učenc*, ta že v tretji izdaji. To pomeni, da sem zdaj nekako doma tudi v literarnem okolju, ki sem ga

zmeraj občudoval in me je po svoje pomagalo oblikovati v mladih letih". Francoski kulturni ataše pri Francoskem inštitutu v Ljubljani Mathias Rambaud pa je za časnik povedal, da so nagrado prix du Meilleur livre étranger začeli podeljevati leta 1948 in je ena prvih francoskih nagrad za tujo literaturo. Žirijo sestavljajo ugledni uredniki in kritiki, kot sta Christine Jordis in Gerard de Cortanze. Nagrada bo po njegovih besedah vsekakor prispevala k Jančarjevi prepoznavnosti v Franciji, kjer je bralcem v prevodu na voljo osem njegovih knjig, ter k prepoznavanju slovenske književnosti nasploh. Roman *To noč sem jo videl* je izšel leta 2010 pri založbi Modrijan. Zanj je Jančar dobil tretjega kresnika, Delovo nagrado za najboljši roman leta. Literarna kritika

je o njem zapisala, da je eno najboljših literarnih besedil o Slovincih, zapletenih v drugo svetovno vojno in med seboj.

Noam Chomsky / Profit pred ljudmi

"Vse za nas in nič za druge."

Noam Chomsky spada med najvidnejše izobražence našega časa. Rodil se je leta 1928 v Philadelphiji v ZDA, leta 1955 pa je doktoriral iz jezikoslovja. Njegova odkritja in dognanja na tem področju so za današnji čas presenetljiva, če ne revolucionarna, poleg tega pa je Chomsky znan politični aktivist, predvsem pa kritik zahodnega sistema. S tega področja je znano njegovo delo *Somrak demokracije*, ki je v slovenski različici izšlo leta 1997. Založba Sanje iz Ljubljane je pred kakim desetletjem v prevodu izdala njegove politične zapise, ki so nastali od leta 1969 do 1998, letos pa je poskrbela za njihov ponatis. Slovenjenje Chomskyjevih zapisov je delo Jureta Potokarja in Iztoka Osojnika. Zbirka esejev nosi naslov *Profit*

pred ljudmi-Neoliberalizem in globalna ureditev, na platnici pa je v malih črkah natisnjeno tudi krajše geslo, ki se glasi "Vse za nas in nič za druge". Že od samega začetka je razvidno, da so Chomskyjeve razprave nastale pred 11. septembrom 2001, ko so si lahko tudi ameriški misleci privoščili zelo ostro kritiko svojega sistema. Chomsky je namreč skupaj s še nekaterimi drugimi pisarji, med katerimi naj omenimo še kanadsko časnikarko Naomi Klein ter njeni deli *No logo* in *Doktrina šoka*, nekakšen ideolog protiglobalističnih gibanj, ki so se začela razvijati po padcu Berlinskega zidu pred petindvajsetimi leti, svoj višek pa so dosegla z demonstracijami in upori, ki so se zgodili na prelomu tisočletja (Seattle, Praga, Göteborg, Napoli, Genova, Porto Alegre itd.).

Za uvodno besedo k slovenski različici dela je poskrbel sociolog in politolog Rudi Rizman, sicer predavatelj na Filozofski fakulteti Univerze v Ljubljani. Svoj prispevek je naslovil *Globalizacija nepravilne menjave*, v njem pa omenja vidnejše evropske družbene mislece, ki so v preteklih stoletjih obravnavali pereča vprašanja lastnega časa, denimo Rousseaja, von Humboldta, Adama Smitha in tako dalje. Rizmanovemu zapisu sledi uvod k izvirniku, ki je delo Roberta McChesneya, avtorja številnih del o sodobnem neoliberalizmu. V svojem prispevku analizira nastanek tega sistema, ki iz-

vira iz zahodnega sveta in ki so ga najprej povezovali z Ronaldom Reaganom in Margaret Thatcher. V re-

Noam Chomsky:
Profit pred ljudmi

snici pa je ta sistem idej, vrednot in pravil nekoliko starejši, saj so njegovi zametki vidni že pred drugo sve-

točno, in sicer po koncu sistema New Deal tedanjega predsednika ZDA Roosevelta. Sami Chomskyjevi zapisi so razdeljeni v sedem poglavij, ki se tičejo različnih problematik. V prvem avtor obravnava nastanek zgoraj omenjenega neoliberalizma in globalne ureditve, naslednji razdelek pa nadaljuje v znamenju krize demokracije in nadzora nad javnim mnenjem. Tretje poglavje obravnava tako imenovani "izvoz ameriškega modela" oziroma zahodne demokracije v druge dele sveta, v nadaljevanju pa prikazuje upore in nasprotovanja takemu ravnanju, katerih najboljši primer je vstaja zapatistov v mehiškem Chapasuu.

Obtožb, da je levičar oziroma neomarksist, se Chomsky skuša znebiti v samem začetku svojega izvajanja s kritiko tako zahodnega kakor tudi vzhodnega sistema, ki je doživel svoj polom s padcem Berlinskega zidu. Ne more pa se strinjati z ugotovitvijo nekaterih, da je neoliberalni zahodni model po propadu vzhodnega bloka in planskega gospodarstva držav, ki so bile pod sovjetskim vplivom, največ in najboljše, kar lahko človek doseže. "Konec zgodovine" je bil, tako Chomsky, napovedati se velikokrat, saj so bili določeni sistemi in njihovi ideologi, med katerimi seveda izstopa marksizem, a tudi neoliberalizem, prepričani, da so dosegli največ, kar se je doseči dalo. Zgodovina pa je vselej pokazala, da ni tako, je prepričan Chomsky. Avtor nadaljuje svojo kritiko za-

hodnega sistema, ki temelji na volilni demokraciji s tem, da so ljudje poklicani k državljski odgovornosti le mestoma, torej ob volitvah, vzvodi oblasti pa so dejansko v rokah določene elite, ki velikokrat zaradi skromne volilne udeležbe sploh nima legitimacije. Posebno vlogo v tem smislu po njegovem mnenju oziroma ugotovitvah odigravajo mediji, ki naj bi sproti skrbeli za manipulacijo oziroma ustvarjanje in oblikovanje javnega mnenja v prid tej ali oni odločitvi. Jansen dokaz za to naj bi bilo

dejstvo, da vlada v ZDA zgoraj opisani sistem, ameriški izvozi demokracije pa so se velikokrat končali z državnimi udari in diktatorskimi režimi ter prelivanjem krvi, predvsem pa revščino in pomanjkanjem (Čile, Haiti, Nikaragva, Grenada). Kot ameriško "obsedenost" v tem smislu pa Chomsky omenja otok Kubo. Problematika prostega trga je v tem, nadaljuje Chomsky, da se lahko velike gospodarske korporacije in multinacionalke razvijajo prav zaradi nevmešavanja države v gospodarstvo, ko pa postanejo dovolj močne, skušajo preko svojih lobistov vplivati na oblastnike, da ustvarijo take zakonske norme, ki jim bodo naklonjene. Največje protislovje neoliberalnega sistema je prav v tem, tako Chomsky, ki nadaljuje, da so vplivi tovrstne politike vidni predvsem na južni svetovni polobli, ki trpi za izkoriščanjem in ji zahodni posegi velikokrat bolj škodijo kot koristijo. Čeprav se zahodni svet v zadnjem polstletju desetletju spopada predvsem z globalnim terorizmom, ostajajo nekatere problematike, ki jih knjiga obravnava, še kako pereče, čeprav jih aktualno dogajanje zadnjih let vse bolj potiska v ozadje. Če je veljalo, da se je zahodni svet do preloma tisočletja lahko spraveval, kaj se dogaja zunaj njega, stopa danes v ospredje sama kriza sistemov, ki je prav gotovo deloma tudi posledica dejavnikov, ki jih Chomsky obravnava že nekaj desetletij.

Primož Sturman

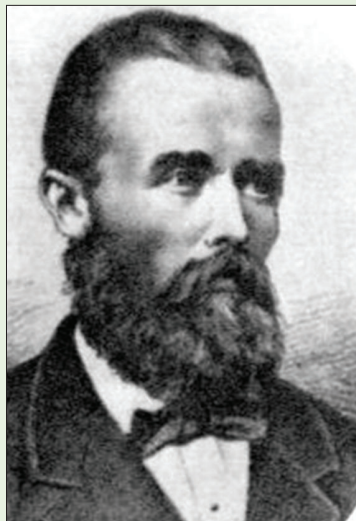
PIKA NA (PESMI) Majda Artač Sturman

Lastovke gredo

Lastovke gredo od nas, bliža se zimski čas: kratki dnevi, dolge noči, fantom počitek za letne dni.

Simon Jenko (1835 - 1869)

18. oktobra je potekala sto-petindvajseta obletnica smrti pesnika Simona Jenka. Žal njegova poezija ostaja nekako v senci ter premalo cenjena in poznana med ljudmi (z izjemo uglasbenih pesmi, kot. npr. domoljubnih *Naprej, zastava slave* in *Adrijansko morje* in satirične *Naš maček*, uperjene zoper ljubezensko svetobolje). Literarna zgodovina obravnava Jenka kot pesnika na prehodu iz romantike v realizem. V ciklu *Obrazi* se prepletajo različne tematike in motivi, odražajo pa nihanje med romantičnim in realističnim slogom. Pomembno vlogo odigrava narava, ki je človeku zdaj naklon-

jena, zdaj brezbrizna, oddaljena od njegovih tegob. Sodobnega bralca verjetno bolj nagovarjajo pesmi, ki predstavljajo človeka kot nebogljen, minljivo bitje, ki mu narava ne nudi zavetja. V času pogostih naravnih katastrof in ekstremnih vremenskih pojavov nam je ta vidik bližji, čeprav Jenkova narava ni nikdar rušilna, uničevalna, temveč prej hladna. Zgornja pesem se umešča korak naprej v smeri sodobnejših literarnih smeri: diši po melanholiji jeseni in napoveduje zimski čas brez odvečnega leporečja. Glagolska oblika se je skorajda umaknila iz pesniške podobe, saj štiri krajše verzice označuje eliptično samostalniško izražanje. Jenko se torej usmerja k no-

vim izraznim možnostim, ki jih opažamo pri pesnikih moderne in kasneje pri Kosovelu. Pesniški drobec, izčiščen kot Katulova *nuga*, mi priključuje v spomin Murnovo pesniško impresijo *Trenutek*.

Tam v daljavi, ne ve se, kam ptič leti, tam v nižavi, ne ve se, kam se spusti na skrivaj; tako v duši lep trenutek zbeži in ne vemo, kam, kje se zbudi še kedaj.

Obe pomensko zgoščeni šestvrstičnici se navdihujeta ob pogledu na ptičji let. Jenkova izraza občutek povezanosti, govori namreč o lastovkah (ki v jatah zapuščajo naše kraje) in dejstvu, da se mora v zimskem času fantovska živahnost umiriti, pri Murnu pa let samotne ptice evocira podoba in počutje človeka - individualuma v spreminjajočem se pojavnem svetu. Če Jenko opušča povednost glagola, Murn prav s tem izpoveduje svojo življenjsko vizijo v duhu impresionizma. Dva pesnika, dva svetova, ena sama vezanost poeziji.

Maša hvaležnica pri sv. Justu

“Misliti moramo na množice, ki živijo v skrajni revščini!”

Vsako leto novembra se verniki zberejo pri maši hvaležnici, da bi se Bogu zahvalili za vse darove. Tudi letos je osrednje slovesno bogoslužje tržaške škofije v stolnici sv. Justa vodil tržaški škof msgr. Giampaolo Crepaldi ob so-maševanju trinajstih slovenskih duhovnikov.

Za mašo hvaležnico pri sv. Justu je že ustaljena navada, da prinesejo verniki iz posameznih župnij košare, ki se šibijo pod težo vseh kmečkih pridelkov, katere škof blagoslovi, nato pa jih poklonijo dobroteljni organizaciji Karitas, ki jih še isti dan razdeli pomoči potrebnim občanom.

Foto Damjan

Po evangeliju, ki ga je prebral škofov dekan, je msgr. Crepaldi povedal pridigo v italijanščini z nekaj začetnimi slovenskimi stavki. Osredotočil se je na letošnje izhodiščno temo hvaležnice, to je “Blagoslavljalj sadove zemlje in hrani svet”. Bog je vir vsake dobrine in vsega dobrega. To je tudi tista duhovna drža, ki jo moramo ohranjati v naši krščanski duši: postaviti Boga na prvo mesto, priznati njegovo popolno kraljevanje, zahvaliti se mu za njegovo previdnost iz ljubezni do nas vseh in do vseh bitij na tem svetu, saj iz njega izvira tudi ljubezen do bližnjega, ki živi v pomanjkanju in uboštvi. Kot je dejal škof Crepal-

di, moramo pomisliti na vse tiste množice, ki živijo danes v skrajni revščini in nimajo niti nujno potrebne hrane. Na svetu so namreč prevelike razlike in prav to je sramota za krščansko vest; nanje moramo odgovoriti z zavzetostjo za pomoč in solidarnost. Dodal je še to, da nas mora hvaležnica spodbuditi k pravilnemu odnosu do stvarstva, življenja in zemlje same. Kljub temu da je v zadnjih letih pri zahvalnem bogoslužju v stolnici viden upad števila slovenskih vernikov, se večja število skavtov in skavtinj Slovenske zamejske skavtske organizacije, od najmlajših do odraslih - tokrat jih je bilo več kot sto trideset - ki oblikujejo tako na začetku, ob prihodu škofa in duhovnikov, kot ob koncu bogoslužja, špalir, med mašo pa sodelujejo s prošnjami, ubranim petjem ter nosijo košare posameznih župnij pred oltar. Slednjim, kot tudi pevkam in pevcem združenega zbora Zveze cerkvenih pevskih zborov pod vod-

stvom Edija Raceta in z orgelsko spremljavo Tomaža Simčiča, političnim predstavnikom ter edini noši se je ob koncu sv. maše zahvalil tudi škof Crepaldi.

V preteklih tednih je slovensko narodno skupnost prizadela novica o tragičnem dogodku kriškega župnika, na katerega se je v stolnici spomnila le prošnja vernika, ki je Boga prosil za ranjeno in preizkušeno slovensko versko skupnost, ki potrebuje odpuščanje, ne pa obsojanja.

V škofovi pridigi je bila pod drobnogled postavljena tudi potrošnja, ki se pogosto spremeni v odmetavanje hrane vpricho milijonov ljudi, ki vsako leto umirajo zaradi lakote. Tudi papež Frančišek je večkrat opozoril na “kulturo razmetavanja”, ki je okužila vse, in na potrošništvo. Škof je pridigo zaključil z opozorilom: “Hrana, ki jo odvržemo, je kot da bi bila ukradena z mize ubožca, ki trpi za lakoto”.

Šin

Don Luigi Ciotti o pogumu

“Živeti brez poguma pomeni, da nismo sploh živeli!”

Če ne bi vedeli, kdo je don Luigi Ciotti (beseda don pred njegovim imenom je postala v času tako prepoznavna, da slovenskega naziva za duhovnika - g. - ne bomo uporabili), bi se njegov poseg v četrtek, 16. oktobra, v prostorih tržaške univerze zaradi kopičenja splošnih etičnih aksiomov verjetno zdel celo banalen. Ker pa o don Ciottiju priča njegovo neurtudno polstoletno delo v prid bližnjemu, ki se nahaja v življenjski stiski, in zoper organiziran kriminal, dobro vemo, da predstavlja vsaka njegova izrečena beseda temeljno izhodišče na poti k pravičnejši družbi: sredstvo, s katerim se njegove besede krepijo, pa je pogum. “Brez poguma

je življenje manj življenje, živeti brez poguma pomeni, da nismo sploh živeli”, je dejal don Ciotti pred množico mladih in manj mladih, ko je nastopil kot gost na srečanju z naslovom Dolžnosti človeka - Civilni pogum, ki ga je soorganizirala tržaška univerza v sklopu ovrednotenja Listine o človekovih dolžnostih: njeno izdelavo je predlagala znanstvenica Rita Levi Montalcini v svoji Lectio Magistralis, ko ji je tržaška univerza leta 1991 podelila častno diplomu.

Čeprav se nahajamo v kriznem gospodarskem in političnem obdobju, ki ga mafijske združbe izrabljajo, da bi krepile svojo moč, in bi se mi najraje oddaljili od vsega, kar nas obdaja, ne sme-

mo kloniti glave pred problemi, pred realnostjo, pred dejanskim stanjem: “Imejmo moč, da ločimo med dobrim in zlom. Ta pojma ne smemo pomešati, točno moramo vedeti, kaj je eno in kaj drugo, saj pogum zahteva predvsem lucidnost”, je dejal don Ciotti in povabil navzoče, naj oplemenitijo vso dobroto, ki so jo zmožni dati od sebe. Duhovnik je namreč povabil prisotne, naj bodo dejavni v življenju, naj aktivno delujejo v prid družbi, naj pa pri tem ne nasedajo besedam, ki so jim človekova zavist, zasledovanje osebne koristi in hudobija odvzeli prvotni pomen. Besedišče zlasti naše družbe je polno takih ‘ukradenih besed’. Na primer: “Odvzeli so

dostojanstvo zaimku mi: vsi si polnijo usta z množino, čeprav se za njo skriva interes ene same osebe. Vsi se v Italiji proglašajo za protimafijce, celo mafijci sami! Vsi zahtevajo zakonitost, pa čeprav bi najraje skovali ohlapna in medla določila, taka, ki bi kot za nalašč odobravala nezakonita dejanja”. Iskrene besede lahko prepoznamo samo takrat, ko v nas bije srce. Tako je pri Skupini Abele - ki jo je don Ciotti ustanovil pri dvajsetih letih, da bi pomagal ljudem na robu družbe - tako je pri krovni organizaciji Libera, ki združuje okrog 1500 združenj, ki so na različne načine dejavna v boju proti organiziranemu kriminalu. Libera je nastala sredi 90. let prejšnjega stoletja, po smrtnem atentatu na sodnika Falconeja in Borsellina. O mafijah je don Ciotti dejal, da že zdavnaj poslušajo v visokih fi-

nančnih krogih, da so prisotne po vsem državnem ozemlju, ne več samo v nekaterih izpostavljenih okoljih (gost je dodal, da živi v Italiji deset milijonov oseb v relativni revščini, 6 milijonov pa v

dejanji: “Ne smemo zgolj jokati za utopljenimi priseljenci pred Lampeduso, moramo stopiti v akcijo, da preprečimo nove nesreče”, je dejal don Ciotti, ki se je spomnil globokih besed papeža Frančiška glede te družbene katastrofe.

“Tudi Cerkev mora vselej poudarjati, da sta milost in pravičnost nerazdružljivi”, je dejal gost in dodal “v naših prizadevanjih pa moramo vedno ostati ponižni in ne misliti, da imamo resnico v žepu: vselej pa moramo zasledovati odgovorno držo do sebe in do družbe”. Način, kako v tej smeri delati, je

vedno eden in isti: “Vsak večer molim Boga, naj me brčne, da bom bolj dejaven v svojem okolju. Nocoj bom Boga molil, naj brčne tudi vas”.

IG

Don Luigi Ciotti

popolni revščini). Mafijo in družbene nepravčnosti, kot na primer tematiko priseljenišva, ki v zadnjih letih povzročata na skrajnem jugu države na stotine žrtev, lahko premagamo le z resnico in

molim Boga, naj me brčne, da bom bolj dejaven v svojem okolju. Nocoj bom Boga molil, naj brčne tudi vas”.

Zbora Sv. Jernej z Opčin na gostovanju v Bruslju (3) Lepa pevška izkušnja

Zjutraj so si izletniki - vedno pod vodstvom Andreja in ob njegovih razlagah - najprej ogledali zunanost vseh zgradb, v katerih poteka ali se bo odvijalo delovanje Evropskega parlamenta, (zanimiva je nova stavba, ki vsebuje slavno protiatomsko jajce). Lepo presenečenje je bil “slovenski” spomenik na križišču glavnih ulic evropske četrti, v katerega so vklesani verzi slovenske himne, prevedeni v vse jezike EU.

Sledil je vstop v Parlamentarium, osrednjo stavbo evropskega parlamenta. Potem ko so se pevci v veliki veži razporedili po stopnicah, kjer v ozadju visijo zastave vseh držav članic za “obvezno” skupinsko fotografijo (vse pomembne trenutke je s fotografskim aparatom vestno zabeležil spremljevalec Zvonko Vidau), je spontano iz vseh grl zadonela slovenska himna. Sledili so ogledi prostorov in kratke razlage oziroma predavanja, vmes pa kosilo v prostorih Parlamentariuma. Ob tem ni bilo težko verjeti gospe Urši Dolinšek, ki je med svojim predavanjem o delovanju Evropskega parlamenta povedala, da vsako leto obišče prostore približno tisoč obiskovalcev, saj so pevci sami opazili, kako so se skupine vrstile druga za drugo in je bilo treba biti zelo točni glede odmerjenega časa, da so prišli vsi na vrsto. Zanimivo je bilo videti veliko polkrožno dvorano plenarnega zasedanja, visoko zgoraj pa steklene kabine prevajalcev, kjer se je kar hitro dalo najti napis “slovensčina”, jasn dokaz, da je

zadaj slovensčina enakovreden uradni evropski jezik. Tudi v tej mogočni dvorani je iz grl openskih obiskovalcev zadonela slovenska himna, ki se je tako lepo razlegala po prostoru, da sta uslužbenca, ki sta na predsedniškem odru urejala neke papirje, navdušeno zaploskala. Sledilo je še predavanje o Evropski ljudski stranki ter o delovanju poslance Lojzeta Peterleta. Ker je bil sam ravno tedaj zadržan v Sloveniji zaradi pomembnih obveznosti, je svoj pozdrav gostom iz Trsta posredoval po video posnetku. Sledil je še ogled Hemicikla in muzeja Evropskega parlamenta z zelo zanimivimi fotografijami pomembnih povojnih zgodovinskih dogodkov ter krožnim videom o delovanju Parlamenta. Splošni

vtis je bil kar mogočen, začutili je bilo neko širino idej in odnosov, ki jo žal v našem tesnem zamejskem in tudi vseslovenskem prostoru prav redko občutimo.

Še isti večer je sledil zadnji pomemben dogodek obiska evropske prestolnice. Šlo je za koncert posvetnih pesmi v prostorih veleposlaništva Republike Slovenije v Bruslju. S svojim obiskom in uvodnim pozdravom je zbora počastil tudi g. veleposlanik Matjaž Šinkovec, ki je tja prišel s soprogo, prijazno gospo Magdaleno. Koncert mešanega zbora je obsegal repertoar pesmi slovenskih primorskih skladateljev Maliča, Vrabca, Venturinija in Brede Šček na besedila primorskih pesnikov. Program je izdelal in pevce vodil dirigent Janko Ban. Moški pevski zbor je za nastop izbral nekatere ljudske oz. domoljubne pesmi z Vrabčevu Zdravljico na čelu. Celoten program je sproščeno in obenem poglobljeno predstavil in povezoval župnik Zvone Štrubelj. Na kratkem družabnem srečanju ob kozarcu pijače je stekel pogovor z udeleženci, med katerimi je največ pozornosti vzbudil znani misijonar Danilo Lisjak, ki se je mudil v Evropi, tudi v upanju, da ne bi šla njegova Uganda ob toliko drugih svetovnih tragedijah prehitro v pozabo.

S tem je bilo zahtevnih obveznosti konec. V jutru pred odhodom so udeleženci lahko končno

po mili volji iskali po trgovinah spominke in darilca, seveda ne preveč in ne pretežka, da jih ne bi na letališču zavrnili. Zadnje prijetno presenečenje pa so doživeli, ko so skozi dvorišče stavbe Parlamenta hiteli na kosilo. Tja jih je namreč prišel pozdravit poslanec Peterle, ki se je pravkar vrnil v Bruselj. Na kratko je še enkrat razložil, kako poteka delo evropskega poslanca, natrosil nekaj zanimivih aktualnih novic iz Parlamenta (med drugim je prav tedaj tja prispela nova slovenska kandidatka za mesto evropske komisarke, gospa Violeta Bulc), udeleženci gostovanja pa so se mu končno lahko osebno zahvalili za povabilo v Bruselj in za podporo. Nazadnje je v objemu Hemicikla spet mogočno zadonela slovenska pesem, zbor udeležencev pa je tokrat okreplil še glas evropskega poslanca. Tako sta se gostovanje in obisk Bruslja končala na kar se da slovesen in prisrčen način.

/konec
Lučka Susič

SPD Mačkolje vabi na predavanje

Tako je naslov poljudnemu predavanju, ki ga Slovensko prosvetno društvo Mačkolje prireja v petek, 14. novembra, z začetkom ob 20. uri v dvorani vaške Srenjske hiše. Naslov poudarja soodvisnost med ljudmi in temi marljivimi žuželkami: svet čebel ni le njihov življenjski prostor razpreden med panji in pašo, ta svet je obenem tudi naš svet, saj bi bilo naše življenje in okolje bistveno različno brez čebelje prisotnosti. O njihovi vzreji in pomenu bo spregovoril domačin Danijel Novak, sicer predsednik Društva slovenskih čebelarjev Trst. V besedi in sliki nam bo razkril lepoto in težave čebelarjenja ter prizadevanja za ohranjanje in razvoj slovenske čebelarske tradicije na Tržaškem. Prijazno vabljeni na “medeni” večer v Mačkolje. / (NT)

TRST Kako bo zaščitena naša skupnost?

Reforma krajevnih uprav buri duhove

V deželnem svetu se je začel postopek za sprejetje Panontinijeve reforme krajevnih uprav. V zadnjih dneh je sicer dogajanje okrog tega zelo burno in se naglo spreminja, kaj bo točno vsebovala napovedana reforma, pa bo znano v kratkem. V sredo, 5. novembra, je peta komisija deželnega sveta prisluhnila predstavnikom slovenske narodne skupnosti, ki so dokaj kritično nastopili proti reformi. V prvi vrsti so zaskrbljeni za dejansko zagotavljanje manjšinskih pravic

v novih povezavah, zaskrbljivo pa je že formalno dejstvo, da se zakonski osnutek ne sklicuje na zaščitne norme za Slovence v Furlaniji Julijski krajini.

Predsednik Sveta slovenskih organizacij Drago Štoka je uvodoma poudaril, da SSO ni proti reformam, saj jih čas zahteva, niso pa dopustne reforme za vsako

ceno brez temeljitega premisleka. Štoko skrbi, da bo na politični ravni naša skupnost izgubila vsakršno možnost, da vpliva na urejanje lastne prihodnosti, saj so bili na primer že ukinjeni rajonski sveti v Gorici in gorske skupnosti, prav kmalu pa bodo izgubile še pokrajine. Zdaj je na vrsti avtonomija občin, je

podčrtal predsednik SSO, ki nasprotuje tako prisilnemu prenašanju pomembnih pristojnosti na zveze občin, v katerih glas šibkejših zvojeni, kot prisilnemu združevanju občinskih uprav.

Predsednik Slovenske kulturno gospodarske zveze Rudi Pavšič je poudaril pereče vprašanje ohranjanja avtonomije občin v novih širših telesih in se vprašal, kako se bo v novih združenjih ohranjala sedanja stopnja manjšinske zaščite. Še posebno občutljivo je vprašanje uporabe slovenščine v javnih upravah.

Pavšič je prepričan, da je treba v vseh 32 občinah, ki so sprejele doslednejše izvajanje zaščitnega zakona, uvesti posebne varovalke.

/str. 15

Foto Damjan

Šempolaj gostil cerkvene pevce 15. revija zborov devinske dekanije

Sobotni večer je Šempolajsko vasico povezal v znamenju liturgičnega petja. V cerkvi z razgledom na zahodni del zaliva, kjer se Soča izliva v Jadran, je bila namreč na vrsti revija devinske dekanije, že petnajsta zapored, v organizaciji Zveze cerkvenih pevskih zborov iz Trsta. Gre sicer za lokalni dogodek, ki se umešča v redno dekanjsko delovanje, pa vendar mnogim domačim vernikom veliko pomeni. Nekaj svetlih, pravzaprav mladih obrazov na letošnji izvedbi dokazuje, da lahko cerkveno petje še vedno deluje kot socialno lepilo, priložnost združevanja in dokaz povezanosti podeželskega teritorija. Prisotne pevce in prijatelje je naj-

prej pozdravil domači gospod župnik, dr. Jože Markuža, ki vselej analizira okolje zelo realistično, a vernikom vedno namenja tudi spodbudno in pozitivno besedo. Od petih nastopajočih, ki redno sooblikujejo nedeljske in praznične maše v župnijah zahodnega Krasa, so se nazadnje predstavile štiri pevske skupine. Vsaka je prinesla kanček tradicije, pa tudi novosti.

Uvodne note so bile poverjene gostiteljem, šempolajskemu farnemu zboru, ki ga že dolgo let vodi Ivo Kralj, za spremljavo pa je poskrbela Petra Grassi. Vodopivčeva Zakaj si, mati, mi najdražja, Filejeva Kdaj, o Jezus, te pričakam ter Bodi pozdravljena, sveta gospa Stanka Premrla so

zadonele suvereno, predvsem zaradi mladih okrepitev s Slivenskega konca.

Tudi ŽeCPZ Mavhinje pod vodstvom in spremljavo Majde Perot Legiša je potrebno pohvaliti, saj so pevske veteranke nastopu dodale energijo mladega kitarista. Zapel sem iz mraka Alfreda Fluryja, Blažičeva Dan veselja in radosti ter Pesem vesela Franceta Gačnika so zaokrožile mavhinski program.

Ženske cerkvene pevke iz Zgonika, ki jih vodi in spremlja Zulejka Devetak, so se prav tako potrudile. Njihov program je sestavljala Zafošnikova Z mašnikom zdaj kruh in vino, Molim te ponižno Antona Hlonca ter Vodopivčeva Lepšega v nebesih ni. Program je sklenil CMePZ Devina pod vodstvom in spremljavo Hermana Antoniča. Devinci so za svoj nastop izbrali Haydnovo uglasbitev Tvoj mašnik zdaj daruje, Ferjančičev Večerni zvon in Vodopivčeva Pod podobo kruha skrit.

Za konec so se združeni zbori pred oltarjem preizkusili z dvema klasičnima, in sicer Riharjevo Češčena bodi, o kraljiva ter Vodopivčeva Kristus, kralj vseh večnih časov.

Vezna beseda Jožice Forčič je prisotnim namenila zanimive osnutke razmišljanj o vzgoji cerkvenega petja in poslušanja pri otrocih, o ljudskem petju in njegovi aktualnosti ter o pomenu pevskih zborov in organistov za vernike in duhovnike med obhajanjem svete maše. Gre za odlomke prispevkov primorske katehistinje Cilke Kavčič, organista iz Pivke Leona Kernela ter mariborskega kolege Mateja Podstenška.

Predstavnica ZCPZ iz Trsta Berta Vremec je zborom nazadnje podarila cerkveno pesmarico in opozorila na bližajoči se občni zbor, na katerem bo potrebno reševati sistemsko vprašanja glede novosti na ravni deželnega finansiranja.

Jernej Šček

Obvestila

Sv. maša v spomin na g. Marija Gerdola bo v četrtek, 20. novembra 2014, ob 17. uri v cerkvi pri Sv. Jakobu. Mašo darujejo gospe iz Sv. Jakoba in ul. Risorta ob rojstnem dnevu g. Gerdola.

Klub prijateljstva – Vincencijeva Konferenca vabita na srečanje ob 70-letnici mučeniške smrti p. Placida Corteseja: Ivo Jevnikar bo vodil spominski poklon patru s sodelovanjem prof. Marije Cenda, ki bo predstavila knjigo o p. Corteseju, avtorice Elene Blancato, ki bo tudi sama spregovorila, in predvajanjem dokumentarca o njegovem liku in zgodbi, v četrtek, 20. novembra 2014, ob 16. uri, v Peterlinovi dvorani v ul. Donizetti 3, I. nad.

V galeriji Skerk v Trnovci je do 26. novembra odprta razstava o arhitektu Maksu Fabianiju. Urnik

razstave: sobota in nedelja neprekinjeno od 10.30 do 17.30. Brezplačni vodeni ogledi: sobota ob 15.00 in nedelja ob 11.30.

Darovi

Za društvo Rojanski Marijin dom daruje Jelka Terčon Šah 20 evrov.

Misijonski krožek Rojan je prejel: za slovenske misijonarje: Amelia Pangos 5, Marija Zanevra 10, N. N. 20, N. N. 25, N. N. 2, Pupulin 10, Anka Oblak - Rozina 10, Gina Cerkvenik 50 evrov; za misijon patra Ernesta Saksida Braziliija: N. N. 60 evrov.

Darove lahko nakažete tudi s pomočjo: ZADRUŽNE KRAŠKE BANKE IBAN: IT22 L089 2802 2010 2000 0086 948 Codice BIC: CCTSIT2TXXX Misijonski krožek Rojan via Cordaroli 29 34135 Trst

V ponedeljek bo slavil 80 let javni in kulturni delavec

SERGIJ PAHOR.

V imenu številnih prijateljev ob Adriji in Soči mu vse dobro želi

SLOVENSKA PROSVETA iz Trsta

Poimenovanje zbora na Opčinah V duhu Staneta Maliča!

Zbor lahko poimenujemo po osebi, ki ima posebne zasluge za razvoj določene pevske skupine ali pomembno vlogo v zgodovini prostora, v katerem skupina deluje. Na Opčinah je Stane Malič oboje. Vodil je cerkveni zbor svetega Jerneja, poučeval je v župnijski glasbeni šoli, zaradi tega in vseh ostalih glasbenih dejavnosti v drugih tržaških kulturnih okoljih in v Istri pa je njegovo delo skupni zaklad slovenske skupnosti v naši deželi. Malič je bil učencem Ivančiča, Šonca in Mirka na Glasbeni matici (kjer je kasneje poučeval), Vita Levija pa na tržaškem konservatoriju. V času druge svetovne vojne je vodil zbor srbsko-pravoslavne cerkve v Trstu. Po vojni se je intenzivno ukvarjal s poučevanjem, v cerkvi svetega Jerneja na Opčinah pa je bil organist in zborovodja. Čeprav je Malič pisal tudi instrumentalne skladbe (predvsem za potrebe učencev), je znan predvsem kot zborovski skladatelj. Njegovi umetniški dediščini in spominu se je moški pevski zbor sveti Jernej poklonil s trajnim obeležjem, saj se je ob 110. obletnici skladateljevega rojstva preimenoval v Komorni zbor Stane Malič. Skladateljeva družina je sprejela pobudo z velikim

veseljem in se je udeležila bogoslužja, na katerem je zbor prvič nastopil s tem imenom. V zboru, ki ga vodi Walter Lo Nigro, poje tudi Vinko Škerlavaj, bivši učencem Staneta Maliča: "Bil je moj profesor klavirja v sedemdesetih letih. Občudoval sem ga, ker je bil dober glasbenik, pedagog in oseba. Kot učenec se spominjam, da je imel dragoceno vrlino velike potrpežljivosti. Prilagajal se je učencem v smislu, da jih ni silil v nemogoče cilje: če je razumel, da je motivacija prava, pa je spodbujal k napredovanju s stalnim poglobljanjem, vztrajanjem, iskanjem najprimernejših vaj. V pevski sobi v župnišču visi njegov fotografski portret. V določenem smislu stoji vedno pred nami, zato smo tudi večkrat pomislili, da bi bil vreden večjega priznanja za vse to, kar je naredil z velikim trudom in prizadevanjem. Njegova glasba si zasluži večjega vrednotenja. Openski cerkveni zbor zelo pogosto izvaja njegove skladbe, širše pa je Maličev opus premalo poznan. Zato bomo tudi z moškim zborom poskrbeli za izvajanje skladb, ki jih je napisal za to zasedbo, saj je v izbiri imena že samoumevno tudi določeno umetniško poslanstvo".

Stane Malič

DSI Knjižna predstavitev

Janez Povše: Pesmi ob poti

Zelo posrečena naslovnica *Pesmi ob poti* nas s svojo sporočilnostjo, ki si jo vsak lahko razlaga po svoje, popelje na pot pesniškega ustvarjanja Janeza Povšeta. Predstavlja namreč življenjsko pot vsakega izmed

sežno in svojevrstno umetniško delo, avtorjev pesniški prvenec in življenjski pesniški opus. Tako je ob predstavitvi Povšetove pesniške zbirke v Društvu slovenskih izobražencev dejala Majda Cibic, avtorica spremne besede,

šestdesetih letih. Večer je uvedla pianistka Alenka Cergol, nakar je Majda Cibic predstavila pesnika, ki se je rodil v Ljubljani in se po dokončanem študiju na AGRFT-ju usmeril v gledališko in dramsko umetnost, nato pa začel pisati odrska in radijska dramska besedila. Janez Povše se je najprej zahvalil Društvu slovenskih izobražencev, nato pa spregovoril o svoji zbirki, ki je urejena po kronološkem zaporedju, saj je pesmi vedno opremljal z datumi, kar mu je pozneje omogočilo njihovo časovno razvrščanje. Njegove pesmi so izpovedne, so sredstvo za izražanje njegovih duševnih stanj. Želi si, da bi pesmi segle v globino in se dotaknile bralcev, kar bi ga dodatno razveselilo. Medtem ko se na začetku zbirke pojavi tako imenovani metafizični Bog in se kopičijo nerazrešena vprašanja, je v naslednjem obdobju v ospredju socialna tematika in odsev vojnega dogajanja. Pesmi so prežete z ljubeznijo do bližnjega in družbe. V njih se pokaže velik optimizem do življenja. Janez Povše pravi, da ko določene stvari ne grejo, se je treba obrniti tja, kjer so vrata odprta, kjer je pot lažja. Vsak si želi, da bi bil svet lepši in boljši, kot je. Vendar obstajajo tudi

srečni izhodi, možna je osmislitev vsega, saj je veliko svetlobe. In prav ta pozitivna ideja pride do izraza v poznejšem obdobju pesniške zbirke.

Izbor Povšetovih pesmi je prebrala Lučka Susič, posamezne intermezzo med branjem pa je zagrala pianistka Alenka Cergol. Kot je v predstavitvi zbirke dejala Majda Cibic, se je Janez Povše v devetdesetih letih srečal s posamezniki, ki so nanj delovali na različen način: navdušili so ga in se mu posebno vtisnili v spomin. Prav tem je posvetil svoje pesmi, saj so v njem zbuvali človeška in etična občutja, da se ni več ukvarjal sam s seboj. Kot mu je dejal Marko Bitežnik, na smrt bolan človek, ki je doumel rešitev: "Če ostanem živ, bom delal za dobro drugih". Tako je Povše razumel ključ rešitve: človek ne živi zase, ampak zato, da reši drugega.

V *Pesmi ob poti*, ki so pred kratkim izšle pri Goriški Mohorjevi družbi, se življenje in smrt prepletata od začetka do konca, zadnje obdobje pa je še posebej obarvano s človekoljubnostjo. Iz pesmi je razvidno, da se mora človek sporazumeti z drugimi narodi, saj je ljubezen mogoče razumeti v več plasteh: od zasebne pa do tiste, ki jo čutimo do narodov. Pri tem je univerzalen ključ versko izročilo.

Šin

Majda Cibic in Janez Povše (foto D@mjan)

nas, ki je ob rojstvu široka zaradi nenehnih možnosti, postopoma pa se začneja ožiti, ko nas pripelje do začetka ali konca poti - smrti. Ob poti je tudi ograja, ki nas varuje v težkih trenutkih, da ne zaidemo. *Pesmi ob poti* so ob-

ki je dobila na vpogled pesnikov zajetni snopič pesmi, ki so jo prevzele. Zbirka zaobjema avtorjevo življenje in njegovo več kot polstoletno ustvarjanje; razdeljena je na šest časovnih razdobj, saj je Janez Povše začel pisati v

PAL

GORICA Kulturni center Lojze Bratuž

V četrtek pod lipami o Slovencih v Reziji

Slovinci v Reziji? Pravni položaj in dejansko življenje slovenske jezikovne manjšine je naslov znanstvene monografije, ki je izpod peresa

dije iz Kranja. Goričan Dejan Valentinčič je diplomiral in magistriral iz manjšinskega prava, zaposlen je kot raziskovalec in asistent za področje ustavnega prava in človekovih pravic na Fakulteti za uporabne družbene študije v Novi Gorici, sicer pa je avtor več strokovnih in znanstvenih člankov tudi o manjšinskem pravu. Na srečanju pod lipami, ki bo v četrtek, 13. novembra, ob 20. uri v komor- ni dvorani Kulturnega centra Lojze Bratuž, bo približe spregovoril o svojem raziskovalnem delu, ki je specifično vezano na slovenstvo v Reziji: pravna zaščita, pa

tudi dejansko stanje, odnos Slovinci do rojakov v zamejstvu, pa tudi EU do narodnih manjšin. S svojim pričevanjem s prve roke in o dejanskem stanju v Reziji bosta večer obogatila dva znana družbeno kulturna delavca iz Rezije, ki si z vsakodnevnim delom prizadevata za ohranjanje specifičnega rezijanskega izročila, jezika in kulturnega bogastva. To sta Sandro Quaglia, ki je član izvršnega odbora SSO, sicer pa zaposlen v Muzeju rozajanskih ljudi ter Pamela Pielich, ki vodi folklorno skupino Val Resia, bila je tudi opozicijska občinska svetnica v Reziji v času napetosti zaradi izdaje prve dvojezične osebne izkaznice. Večer pod lipami prirejata v skupnem sodelovanju Kulturni center Lojze Bratuž in Krožek za družbena vprašanja Anton Gregorič.

raziskovalca Dejana Valentinčiča izšla v sodelovanju med univerzo v Celovcu, Inštitutom Karantania in Jožeta Pučnika ter Fakulteto za državne in evropske stu-

Prva številka mladinske revije Galeb Pisanost zgodb, pesmic in ugank za jesenske dni

V "jesenski tihi čas" je priletel Galeb in v kljuno prinesel prvo številko mladinske revije v tem novem šolskem letu. Letos praznuje 60-letnico izhajanja, prvič je namreč prišla med otroke l. 1954 in od tedaj spemlja šolarje na njihovi šolski poti. Prav zaradi tega visokega jubileja je na prvi naslovnici 60. letnika kolaž Galebovih platnic iz nekdanjih dni. Revija, katere glavna urednica je Alina Carli, odgovorni urednik pa Ace Mermolja, ima sedež uredništva v Trstu (ul. Montecchi 6), izdaja jo Zadruga Novi Matajur - Čedad, tiska pa Grafica Goriziana, letos na manj

vedi do dogodivščine bratca in sestrice Lovra in Tinke, kot si jih je domislila Maja Furman ob simpatični "nail" ilustraciji Ivane Soban. Zgodbo o zelo zelo majhnem palčku Ušesniku, ki si je nadel to ime, ker si je našel službeno mesto pravljicarja v ušesu dečka Vida, ki ga je ponoči večkrat tlačila grda Mora, pripoveduje Marko Gavrilovski; simpatičnega škratka je upodobila Katerina Kalc. Dolgi in zanimivi zapisi so *Vitezi na belem konju*, v katerih bo Marjeta Zorec odstrla pogled na življenje nekdanjih slavnihih vitezov in tehtno, a privlačno posegla v našo zgodovino. Tokrat je na vrsti slavni Vil-

"patiniranem" papirju kot v prejšnjih letih. Tudi v letošnjem letniku ponuja deset števil za 19 evrov naročnine, vsak drugi otrok v družini ima 50% popusta, naročniki pa 10% popusta na vse otroške in mladinske knjige Zadruga Novi Matajur in Založništva tržaškega tiska. Galeb bo tudi v letošnjem šolskem letu podarjal bralcem kopico lepih zgodb in pesmic, nasvetov za njihovo ustvarjalno žilico, pa ugank in križank za bistrenje glavice že poznanih, pa tudi nekaj novih piscev in ilustratorjev. Na prvih dveh straneh septembrske številke je pesem *Hiška mala* o galebu z zvezdo v očeh, ki je priletel zvečer na stari pomol s hiško v bregu. Tenkočutno je verze stkala in jih ilustrirala Mojca Sekulič Fo. Pesem Jureta Jakoba *Riba pravi*, "da riba sledi ribi / med strmimi povodnimi hribi". Ilustracijo rahlih pastelnih barv je prispevala Anja Jerčič. O bolhi Maji, ki se je s kožuha preselila na sandale in tako se cel dan sprehajala, poje šegava pesmica Martine Legiša z živahno ilustracijo živih barv zlahka prepoznavnega čopiča Štefana Turka. Tudi letos si bodo knjižni molji lahko nabirali točke za bralno značko s prebiranjem zgodbic v nadaljevanjih, označenih z Ostržkom. Take pripo-

vedo do dogodivščine bratca in sestrice Lovra in Tinke, kot si jih je domislila Maja Furman ob simpatični "nail" ilustraciji Ivane Soban. Zgodbo o zelo zelo majhnem palčku Ušesniku, ki si je nadel to ime, ker si je našel službeno mesto pravljicarja v ušesu dečka Vida, ki ga je ponoči večkrat tlačila grda Mora, pripoveduje Marko Gavrilovski; simpatičnega škratka je upodobila Katerina Kalc. Dolgi in zanimivi zapisi so *Vitezi na belem konju*, v katerih bo Marjeta Zorec odstrla pogled na življenje nekdanjih slavnihih vitezov in tehtno, a privlačno posegla v našo zgodovino. Tokrat je na vrsti slavni Vil-

bo pod drobnogled postavljali žuželke, tako bodo bralci spoznali te drobne zemeljske prebivalce. Prva sta na vrsti veliki košeninar, ki ga sovražijo vsi, ki so jim všeč lepe trate, ker se hrani s koreninami in travnatimi bilkami, in knjižni paščipalec. Teh je kar 1500 vrst, ki živijo med listjem, v razpokah, pa tudi med starim papirjem, kjer lovijo knjižne pršice, uši in druge "miniature žuželke", se pa radi tudi poslužujejo drugih žuželk za "prevoz", kot razlaga pisec teh zelo zanimivih naravoslovnih prispevkov pod naslovom *Žuželče kronike* Tomaž Pisanec, hudomušne ilustracije pa prispeva Boštjan Plešničar.

Klarisa M. Jovanovič bo še naprej preračevala, katere besede se najbolj pogosto pojavljajo v zvezah, ilustracije povedanemu bo kot vselej s kančkom ironije dodajal Venko Dolenc. Jovanovičeva je tokrat vzela v pretres besedo pamet, ki je boljša kot žamet, je pa tudi zdrava pamet, kmečka pamet, ki se lahko žal tudi pomrač; včasih imamo več sreče kot pameti... Po lanskoletnem popotovanju okoli sveta sta se Miška in Medved, v domišljiji Majde Koren, odločila, da bosta kar lepo na trdnih tleh: pridno namreč delata na zelenjavnem vrtu, a tat jima krade korenje... Zelo prikupne ilustracije so delo Bojana Jurca. Kot vedno strip spremljajo "naloge". Na

središčnih straneh septembrske številke Galeba je zapis o Raščici in gradu Turjaku, kjer je bil doma začetnik slovenske književnosti. Zapis je iz novega vodnika *Slovenija v žepu*, izpod peresa Vojmirja Tavčarja in Mitje Tretjaka. To bo zanimivo branje za vse otroke, saj vsi premalo poznamo našo lepo domovino. Dolgoletna sodelavka Galeba Jasna Merku' bo v letošnjem letniku poleg dragocenih navodil za izdelavo marsičesa vsakič predstavila enega izmed naših likovnih umetnikov. Prvi je Rudolf Saksida - slikar pravljicar. Z otroki bo seveda tudi Škrobeček s svojimi zdravimi recepti. Rubriko *Naši šolarji pišejo in rišejo* bodo pa kot vedno polnili pridni pisci in nadarjeni risarji iz vrst Galebovih bralcev.

IK

MARIJINE BOŽJE POTI PRI NAS (73)

Mariza Perat

Mirenski Grad pri Gorici

Jugovzhodno od Gorice se ob robu Krasa dviga grič z mogočno stavbo. To je Mirenski Grad s cerkvijo, posvečeno Žalostni Materi Božji.

Točka, kjer stoji cerkev, je izredno lepa. S tem v zvezi pogledimo, kako nam kraj predstavi Bogoljub iz leta 1916:

"... Nad vasjo (Mirnom) se dviga grič, - začetek Krasa - z imenom Grad. Mogočna dvostolpna cerkev z veliko misijonsko hišo se dviga znad griča. Krasen kraj je to, eden najlepših na slovenski zemlji, kot nalašč za kaj takega. Zadaj z borovjem zasajeni Kras, spredaj lepa ravan s široko odprtimi in daleč segajočim razgledom. Na severni strani vidimo v daljavi Triglav, malo bolj na levo zdaj po vsem svetu sloveči Krn, na levo od njega široki Matajur na meji med Avstrijo in Italijo, bolj spodaj Sveta Gora, na nje vznožju Gorica. Po ravani lepe slovenske župnije: Št. Peter, Vrtojba, Bilje, Renče, Štandrež, Sovodenj; onstran Soče furlanska ravan od Ločnika do Kormina, ki se prav dobro vidi. Pod Gradom se vije reka Vipava, ki se pri So-

Mirenski Grad s pogledom na Gorico

vodnji izliva v Sočo, takoj južno od izliva se dviga gora Sv. Mihaela, ki se zdaj tolikokrat imenuje in je na njej padlo toliko krepkih življenj..."

Glede imena Grad zgodovinarji pravijo, da le-to prihaja od gradišča, ki so ga našli južno od Mirna. Lahko pa ime izhaja tudi iz tega, ker je del vasi Miren spadal pod devinske gospode. Nekatera poročila namreč omenjajo, da so ti na današnjem Mirenskem Gradu že v 12. stol. imeli skromen dvor, namenjen nižjemu plemstvu. Tu naj bi v 13. stol. bivali tudi redovniki-serviti. Zelo verjetno so na Gradu imeli cerkev, ki je morda bila posvečena prav Žalostni Materi Božji. Serviti, z uradnim nazivom "Služabniki blažene Device Marije", so namreč češčenje Žalostne Matere Božje še posebno pospeševali.

Kot piše Franc Baraga, so serviti, po mnenju Igorja Sapača, že obstoječi dvor vključili v samostanski sklop, ki je pozneje bil večkrat predelan, na koncu pa porušen. V času turških vpadov je bil

utrjen in zato so se sem zatekali prebivalci iz bližnjih krajev. Kot še omenja avtor, je zelo verjetno, da je celotna zgradba prav v tistem času dobila ime Grad. To bo kar držalo, saj je podobno

bilo tudi na Stari gori, kjer v italijanskem jeziku najdemo prav tako ime "Grad" (Castelmonte). Češčenje Žalostne Matere Božje, ki so ga serviti z veliko vnemo pospeševali, je v prvih stoletjih krščanstva bilo zelo razširjeno na vzhodu. Šele pozneje, v 9. oziroma 12. stol., se je to češčenje

ujeljavilo tudi na zahodu. V 13. stol. je tako nastala znana pesem "Mati žalostna je stala..." Pripisujejo jo Jacoponu iz mesta Todi (umrl je leta 1306). Češčenje Žalostne Matere Božje je bilo najbolj razširjeno proti koncu srednjega veka. Bil je to čas turških vpadov in raznih vojn, kate-

rim so se pridružile še naravne nesreče skupno s kugo. V teh stiskah se je ljudstvo z velikim zaupanjem zatekalo k Žalostni Materi Božji po pomoč. Proti koncu 15. stol. so nastale tudi "Bratovščine sedmerih Marijinih žalosti", ki so se med ljudstvom hitro udomačile. V 17. stol. je na Mirenskem Gradu zelo uspešno delovala Bratovščina Žalostne Matere Božje.

Žalostno Mater Božjo so kmalu začeli upodabljati tudi umetniki. Med temi zlasti slovi Pieta', ki jo je v svojih mladih letih izdelal Michelangelo Buonarroti (1475-1564) in jo danes vidimo v baziliki sv. Petra v Rimu.

/ dalje

Mirenski Grad leta 1916 - Med cerkvijo in kaplanijo je vidna Marušičeva cerkev

Na Kanalskem

Spomin na tigrovca in borca Ferda Kravanjo - Petra Skalarja

O bmočno združenje borcev za vrednote NOB Nova Gorica in Krajevni organizaciji Zveze borcev Deskle in Čezsoča so v nedeljo, 9. novembra, pripravili slovesnost ob 70-letnici smrti tigrovca in partizana Ferda Kravanje - Petra Skalarja. O liku Ferda Kravanje je na slovesnosti na Paljevu nad Kanalom spregovoril vodja novogoriške območne enote Društva za negovanje tradicij Tigr Gorazd Humar, prisotne pa je pozdravil tudi kanalski župan Andrej Maffi.

Ferdo Kravanja - Peter Skalar je bil tigrovec, udeleženec prvega spopada z okupatorjem na Mali gori 16. maja 1941 in eden prvih organizatorjev partizanstva na Primorskem. Rojen je bil leta 1912 v Čezsoči in je z odraščanjem postajal vse bolj odločen protifašist. Bil je aktiven član organizacije Tigr. Na službeni vojaškega roka v Rimu v letih 1933-34 se je izučil za radiotelegrafista.

Da bi se izognil ponovnemu služenju vojašine leta 1935, je emigriral v takratno Jugoslavijo, na Jesenice. S sodelavci v organizaciji Tigr je organiziral atentat na

Ferdo Kravanja - Peter Skalar

Benita Mussolinija v Kobaridu, ki pa ni bil izvršen.

V intervenciji nemške in italijanske vlade je bil aretiran. Zaporno kazen je prestajal v Nišu, od koder je

leta 1941 pobegnil v Slovenijo. Skupaj s sobežniki se je skrival v bunkerju na Ribniškem, kasneje pa sodeloval v prvem spopadu z italijanskimi vojaki na Mali gori. Kravanja je bil obstreljen in ujet, vendar se je izdajal za Srba, zato je bil iz kočevske bolnišnice premeščen v ljubljansko, od koder so ga rešili pristaši OF. Do maja 1942 se je skrival v Ljubljani, nato pa se je pridružil partizanom. Dobil je partizanski naziv Peter Skalar. Do spomladi naslednjega leta je bil skupaj s Francem Šavljajem vodilni agitator in aktivist OF na Tolminskem, Kobariškem in Bovškem. Nad planino Golobar nad Bovecem je Ferdo Kravanja namestil prvo ciklostilno tehniko, ki je pomenila začetek tehnike Krn. Med potovanjem iz Benečije na Lokve je bil 10. oktobra 1944 ustreljen v zaselku Paljevo pri Desklah.

Največji slovenski bogataši so uspeli v tujini

Obletnica ustanovitve Demosa skoraj prezrta!

Domnevno naj bi v naravi Slovencev bilo, da v razmišljanju o sebi in v življenju, podcenjujemo ali celo pozabljammo na tiste vzgibe in pridobitve, ki nas zaznamujejo kot narod in državo. Takšna je lahko opredelitev Demosa, natančneje Demokratske opozicije Slovenije, združbe nekaj strank ali njihovih zasnov in posameznih politikov, ki so pripravili in tudi uspešno izvedli osamosvojitve Slovenije. To se je zgodilo pred petindvajsetimi leti, v času rušenja Berlinskega zidu in posledično začetka ustvarjanja demokratičnega sistema tudi v prej komunističnih državah vzhodne Evrope. Nastajalo je vzdušje, ki je v svetu, zelo očitno pa tudi v Sloveniji, vzbudilo

mnoga nova in velika upanja. Pa vendar se je v Sloveniji obletnice ustanovitve Demosa komaj kdo spomnil. V časniku Delo so jubilej odpravili z vestjo, "da je Združenje za vrednote slovenske osamosvojitve ob obletnici ustanovitve Demosa spomnilo, da brez njega ne bi bilo slovenske države. Demos je bil tisti, ki se je odločil za osamosvojitve, in jo tudi izpeljal. Na to je opozoril Aleš Hojs, predsednik Združenja za vrednote slovenske osamosvojitve. Dr. Dimitrij Rupel, udeleženc tedanjih dogodkov, pa se spominja polemik o tem, ali naj poskušamo osamosvojitve izvesti sami in jo pripisati sebi, ali pa naj poskušamo državo narediti v sodelovanju z drugimi, in bo to naša skupna država. Večina nas je

bila za to, da naredimo državo za vse".

Stanje pa je zdaj tako, da sta sporočilo in duh Demosa skoraj izgubila iz politike, ter ju okrnjena z velikimi težavami pretežno ohranja le SDS, ki pa zaradi zaprtega predsednika te stranke Janeza Janše izgublja svojo vlogo in prestiž v političnem življenju države. Nov posredni udarec De-

drži nastajajo zelo zanimivi in z vidika aktualnih domačih razmer tudi boleči odmevi na seznam stotih najbogatejših Slovencev, ki ga je objavila revija Manager. Iz njega izhaja, da smo Slovenci prvi dobili zakonca s premoženjem, vrednim več kot milijardo evrov, nadalje, da se največji bogataši ukvarjajo z dejavnostmi na področju informacijskih tehnologij, in to, da so največji bogataši svoje premoženje in uspeh pridobili, ga zaslužili, ne doma, torej v Sloveniji, ampak v tujini. V slovenskem poslovnem dnevniku Finance so zapisali, kaj bogate rojake na tujem odvrča od vrnitve v Slovenijo. "Pri nas imamo višje davke in

druge obveznosti ter najrazličnejše druge dajatve in birokratske ovire za ustanovitev dejavnosti in njihov razvoj, ki jih v drugih državah nimajo ali pa so obveznosti pri njih bistveno manjše. V Sloveniji sta zelo razširjena tudi zavist in slabo vzdušje. Slovenija nasploh ni spodbudno okolje za uspešne. Ideal nekdanje socialistične ureditve, ki je poudarjal enakost in povprečje, je močno prisoten. To pa pomeni, da so vsi, ki štrlijo iz povprečja nezaželeni in se morajo bodisi vključiti v slovensko povprečje, ali pa premoženje prenesti v tujino". Navajamo zgleden primer zakonca dr. Albina in Tatjane Doberšek, ki sta se zavedela razmer in vseh tveganj v domovini ter že leta 1982 odšla v Nemčijo. Tam

ce. Da, tokrat govorimo o pozitivnih platih slovenskega gospodarstva. Sto najbogatejših Slovencev

ima v mošnjičku za več kot 4 milijarde evrov, prvih dvanajst pa za 2,35 milijarde evrov. In, kar je najpomembnejše, na tej lestvici je vse več "zdravih podjetnikov", ki

leščice raznih tajkunov in mešetarjev s takimi in drugačnimi vrednostnimi papirji (pa čeprav je tudi takih še vedno nekaj). **S trebuchom za kruhom** Zdaj pa k naslednji ugotovitvi. Med prvimi dvanajstimi na lestvici najbogatejših ni nikogar, ki posluje v Sloveniji. O tem bi bilo potrebno pošteno razmisliti. Prvih dvanajst podjetnikov ima svoje poslovne sedeže razkropljene

sta z vztrajnostjo in delavnostjo, pa tudi s pridobljeno poslovno stjo, uspevala ter ustanovila družbo Engineering Doberšek. Postala sta tretja najbogatejša Slovenca, v njuni družbi pa je okoli 500 zaposlenih. Pretežno gre za vrhunske strokovnjake, med zaposlenimi pa so tudi Slovenci. Njuna družba se je razvila v eno vodilnih nemških inženirskih podjetij, ki naj bi imela lani okoli 170 milijonov evrov prihodkov. Podružnice ima v devetih državah. Družba Engineering Doberšek je specializirana za svetovanje, načrtovanje in gradnjo tovarn in njihovih delov na področju rudarstva, metalurgije, vodnega gospodarstva, energetike in ekologije. Kljub temu da zakonca že dolgo časa živita v Nemčiji, ohranjata stike z domovino in spremljata njen razvoj, njuna družba pa z nekaterimi slovenskimi podjetji poslovno sodeluje.

Življenjske razmere v Sloveniji so seveda slabše kot pa tiste, ki izhajajo iz seznama stotih najbogatejših Slovencev. Zato pa je kronika pri nas bogata raznolikega dogajanja, ki ni nujno vselej tudi politično. Veliko se bo dogajalo pod okriljem 14. novembra, svetovnega dneva sladkorne bolezni. V Ljubljani bo o tej epidemiji sodobnega časa, kot pravijo sladkorni bolezniki, potekala nacionalna konferenca v organizaciji ministrstva za zdravje. V Sloveniji se število sladkornih bolnikov povečuje iz leta v leto, ter je že višje od evropskega povprečja. To bolezen, bodisi ugotovljeno ali pa še neodkrito, naj bi imelo že 7,5 odstotkov prebivalstva. Vesna Kerstin-Petrič, vodja sektorja za krepitev zdravja ter obvladovanje kroničnih nenalezljivih bolezni in stanj na Ministrstvu za zdravje, je ob bližnjem svetovnem dnevu sladkorne bolezni opozorila, "da je sprejetje in izvajanje učinkovitih ukrepov za obvladovanje debelosti v vseh starostnih skupinah prebivalstva edino zagotovilo, da bomo v prihodnje zajezili rast sladkorne bolezni v Sloveniji".

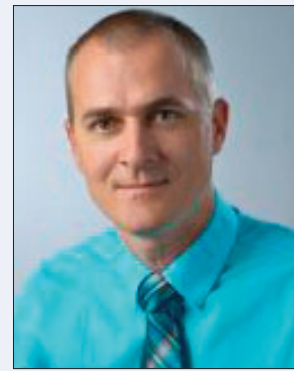
Marijan Drobež

Kratke

Občina Šempeter-Vrtojba / Župan Turk je imenoval podžupana

V sredo, 5. novembra, je župan Milan Turk imenoval podžupana Občine Šempeter-Vrtojba. Občina ima za pomoč pri opravljanju nalog župana lahko največ dva podžupana, ki ju izmed članov občinskega sveta imenuje in razrešuje župan. Podžupan je postal Ivo Podbersič (Lista Milana Turka), ki bo funkcijo podžupana opravljal nepoklicno.

Ivo Podbersič (1972) iz Vrtojbe je po izobrazbi dipl. inženir tehnologije prometa. V občini je vseskozi aktiven na različnih področjih družbenega delovanja. V mandatnem obdobju 2010–2014 je bil predsednik Krajevnega odbora Vrtojba. Tako kot je delal do sedaj, namerava delati tudi v prihodnje: vestno, zavzeto, odgovorno in timsko. Župan je podžupanu iskreno čestital za imenovanje ter mu zaželel veliko uspeha pri odgovornem delu.

Nova premiera v SNG Nova Gorica

V četrtek, 13. novembra 2014, bo ob 20. uri domači ansambel Slovenskega narodnega gledališča Nova Gorica na velikem odru premierno uprizoril pravljico satiro Zmaj Jevgenija Švarca v režiji Dina Mustafića.

Nova Gorica / Odprtje razstave Marie Grazie Persolja v galeriji Frnaža

Krajevna skupnost Nova Gorica vabi na odprtje razstave slik Marie Grazie Persolja Magičen pogled, ki bo v petek, 14. novembra 2014, ob 18. uri v galeriji Frnaža, Erjavčeva 4. Slikarka bo predstavila umetnostna zgodovinarica Petra Paravan. Razstava bo odprta do 28. novembra 2014. Urnik galerije: od ponedeljka do petka od 9. do 15. ure.

Na Jesenicah bo v gosteh gledališka skupina iz Gabrovice pri Komnu

V petek, 14. novembra 2014, bo ob 19.30 v gledališču na Jesenicah gledališka skupina KD Brce iz Gabrovice pri Komnu uprizorila komedijo Marjana Tomšiča "Češpe na figi". Režija Sergej Verč, pomočnica režiserja Minu Kjuder. Tekmovalna predstava v sklopu festivala "27. Čufarjevi dnevi".

Koper / Razstava o p. Atanaziju Kocjančiču

V galeriji frančiškanskega samostana sv. Ane v Kopru je odprta razstava o p. Atanaziju Kocjančiču. Ogled je možen od ponedeljka do petka med 11.00 in 12.00 ter med 16.00 in 19.00. Ob sobotah in nedeljah pa med 10.00 in 12.00 ter med 15.00 in 17.00.

Lestvica najbogatejših Slovencev in podjetniška beda Dežela blebetajočih mačkonov

O aplikaciji "Talking Tom" smo že večkrat pisali. Zgodba o slovenskem uspehu. Vsaj ena (no, saj je nekaj takih, a kaj ko je zgodba o neuspehu še veliko več). Govoreči maček, ki na pametnih telefonih in tablicah ponavlja za uporabnikom izrečene besede, je že dalj časa svetovni hit. Njegov uspeh je v nekaj letih izstrelil ustanovitelja, zakonca Sama in Izo Login, med slovenske multimilijonarje. Na nedavno objavljeni lestvici najbogatejših v podalpski deželici sta (povsem pričakovano) zasedla prvo mesto in pri tem podrla kar nekaj rekordov. Ocenjena vrednost njenega premoženja je 617 milijonov evrov. Loginova sta 55 odstotna lastnika krovnega podjetja Outfit7, vrednost te stat-up firme je 1,1 milijarde evrov. In to je rekord: doslej nobeno zasebno podjetje, ki so ga ustanovili slovenski državljani, še ni bilo toliko vredno.

Bogate govoreče živali Vzroki so na dlani. Talking Tom in njegovi govoreči prijatelji (mačku sta "starša" po-

darila še več bratov in sester) so danes globalni fenomen. Logika aplikacije je zelo preprosta in nalezljivo zabavna. Uporabnik izreče nekaj besede, ki jih govoreči prijatelj nato ponovi. Pred kratkim so govoreči prijatelji presegli 2 milijardi (!) prenosov. V svetu globalnih aplikacij se kosajo s slavnimi jezicnimi ptički (Angry birds). Pa ne samo to: govoreče slovenske živali s slovenskim potnim listom so že zdavnaj postale tudi plišaste igračke za otroke, v kratkem pa jih čaka tudi veliki skok na filmska platna. Da, Talking Tom bo postal hollywoodska filmska zvezda. Skratka, jasno je, da obstaja pot do uspeha, ki sta jo zakonca Login tlakovala z zmesjo inovativnosti, zagnanosti in delavnosti. Na lestvico najbogatejših Slovencev pa se je po zaslugi poslovne ekspanzije podjetja Outfit7 uvrstilo kar nekaj ustvarjalcev priljubljenih aplikacij. Na prvih 12 mestih najdemo kar 4 Outfitov-

ce. Da, tokrat govorimo o pozitivnih platih slovenskega gospodarstva. Sto najbogatejših Slovencev

so do bogastva prišli z žulji svojih rok. Največ novodobnih bogatašev je danes na področju IT tehnologije in mobilnih aplikacij. To je seveda logično, ker gre za tiste trge, ki so v daleč največjem razmahu. Vse manj pa je na tej

leščice raznih tajkunov in mešetarjev s takimi in drugačnimi vrednostnimi papirji (pa čeprav je tudi takih še vedno nekaj).

S trebuchom za kruhom Zdaj pa k naslednji ugotovitvi. Med prvimi dvanajstimi na lestvici najbogatejših ni nikogar, ki posluje v Sloveniji. O tem bi bilo potrebno pošteno razmisliti. Prvih dvanajst podjetnikov ima svoje poslovne sedeže razkropljene

utaji davkov ali na skrivalnice, temveč na neatraktivno poslovno okolje. Govorimo o birokraciji, govorimo o visokih davkih. Slovenija je v zadnjih letih večkrat dvignila DDV, letvica obdavčitve dela je postavljena nad 40 odstotki bruto plače. Tukaj je tudi dolžina upravnih postopkov, ki močno ovirajo razvoj posla. Domači trg je v Sloveniji v tem trenutku malodane na psu, kdor se odloči delati v tujini, pa se zelo pogosto tja tudi preseli. Ob vsem tem je treba v slovensko poslovno okolje vselej prišteti moteče faktorje, ki jih lahko imenujemo politični vpliv, pritiski iz ozadja ali klientelizem. Pač, kakorkoli želimo, a dejstvo je, da se teh "poslovnih disfunkcij" okoliščajajo posvečeni, številni nad temi težavami omagajo, resnično zagnani podjetniki, ki ljubijo izzive, pa gredo v tujino in se tam preizkusijo. Največkrat uspešno. A tega v Sloveniji nihče ne opazi.

Na izlet iz zapora Lepo bi bilo, da bi politika razmišljala, kako spet privabiti te podjetnike v domače okolje. Ali vsaj, ker bodo podjetniki najverjetneje ostali v tujini, kako izkoristiti njihovo znanje in ga razširiti v slovensko podjetništvo. To bi lahko

prineslo izrazito dodano vrednost. A ne, tega ni. Slovenija se še vedno ukvarja s stariimi grehi, ki jih ne more (ali noče) preseči. Joče se nad trpko usodo, ki ugotavlja, kako so jo hudobni tajkuni izžemali in ropali dve desetletji. Zaklinja se, da bo sedaj tega konec in da bosta zavladala red in pravna država. In to poslušamo že vsaj od leta 2009. Rezultati tega početja? Dejstvo, da za bančno luknjo, veliko 5 milijard evrov, ni še nihče odgovorjal. Ali pa to, da so prejšnji teden Binetu Kordežu prekinili zaporno kazen, ker da "so za to bili podani razlogi". Naj spomnimo, da je Bine Kordež neuspešno poskušal prevzeti Merkur in tako ustvaril luknjo, ki je danes ocenjena v vrednosti 450 milijonov evrov. Pa še en tak primer: prejšnji teden je bila razveljavljena dvoletna zaporna obsodba Mirku Krašovcu, nekdanjemu ekonomu mariborske nadškofije zaradi posla z Vegradom pri obnovi dvorca Betnava. Ivan Zidar, tajkun iz SCT, ki je bil obsojen v zadevi Čista lopata, sploh ni nikoli prestopil praga zapora. Vse bolj očitno postajajo sodišča samo še kraj brezpredmetnega blebetanja. Medtem ko Slovenci občudujejo govorečega mačka, so vse bolj talci blebetajočih mačkonov!

Andrej Černič

Upoštevati voljo in izročilo domačinov

Priporočajo se dodatna zaščita reke Soče s pritoki

WE oz. Svetovni sklad za naravo je ena največjih naravovarstvenih organizacij in to jesen v različnih alpskih državah predstavlja novo študijo o stanju rečnih sistemov po svetu. Za nas je zanimivo mnenje za območje Alp. Opozorili so, da ima le še ena od desetih alpskih rek ohranjene naravne ekološke lastnosti, ki zagotavljajo pitno vodo, hrano, naravno zaščito pred poplavami in rekreacijo.

Christoph Litschauer, vodja evropskega alpskega rečnega programa pri skladu za naravo je predstavil analizo stanja neokrnjenih rek, ki jih je le še 6500 kilometrov. Podčrtal je, da so na nekaterih najbolj ohranjenih porečjih (tudi porečje Soče) načrtovani novi hidroenergetski objekti, nič pa ni konkretnih dejanj, da bi sanirali ali odstranili zastarele energetske sisteme, ki ne dajejo toliko energije, kot povzročajo naravi škode. V študijskem programu priporočajo alpskim državam, da bi zadnje neokrnjene reke zaščitile in jih opredelile kot izključitvene cone, kjer bi bila prepovedana gradnja novih hidroelektrarn. Med rečne siste-

Soška korita pred Klinom v Lepeni, kjer je sotočje rek Soče in Lepenice

me z visoko prioriteto varovanja uvršča tudi Soča s pritoki, kjer je Svetovni sklad aktivno prisoten npr. z na novo nastalim zavezništvom Ohranimo Sočo. To združuje različne organizacije, katerih skupni cilj je zaščita zgornjega porečja Soče,

malimi hidroelektrarnami, katerih skupni učinki na vode so hudo moteči, količina pridobljene električne energije pa je v primerjavi s tem zanemarljiva.

Zato so v študiji opredelili izključitvena območja za hidroenergetsko izrabo. Nedvoumno so izpostavili tudi tiste rečne odseke, ki bi morali imeti prednost v prihodnjih obnovitvenih projektih. To naj bi bil prvi korak proti vzpostavitvi ravnovesja med zaščito okolja in potrebami ljudmi.

Tisti domačini, ki želijo ohraniti ravnovesje med zaščito narave in zaščito poseljenosti z domačim prebivalstvom, pa menijo, da njih mnenja v študiji niso predstavljena uravnoteženo. Tudi če hidroelektrarne koristijo industriji v velikih mestih, ta za razvoj mehkega turizma in kmetijstva v teh krajih ne prispeva skoraj nič v zameno za degradirano naravo. Po drugi strani pa se domačini pritožujejo, da oni v vsakem primeru potegnejo najkrajšo. V Sloveniji ostajajo le na papirju tudi nadomestila (nižji davki, komunalni prispevki ipd.) za prepoved razvoja gospodarskih dejavnosti v naravnem okolju.

Miran Mihelič

Z 2. strani

Brez upravne ...

Vsi so izrazili zaskrbljenost, da bo prisilno združevanje prizadelo raven zaščite. Na drugi strani se je v razpravo vključila Slovenija, ki je zamejske predstavnike politike in civilne družbe povabila na sestanek na ministrstvo za zunanje zadeve ter v komisijo za Slovence v zamejstvu in posvetu v Državnem zboru Republike Slovenije. V pone-

deljek pa se je sestala na Generalnem konzulatu Repulike Slovenije tudi skupina pravnih izvedencev, kjer so bili tako predstavniki slovenske vlade kot slovenske manjšine v FJK. Na podlagi teh treh srečanj bo Slovenija oblikovala svoje stališče do vprašanja deželne reforme krajevnih uprav in njenem vplivu na zaščito Slovencev v FJK.

Zaščita slovenske narodne skupnosti v FJK je tesno povezana z upravno avtonomijo občin, kjer so Slovenci v večini oziroma predstavljajo dokaj pomemben delež prebivalstva. Prenos večjega dela občinskih pristojnosti, ki tvorijo to upravno avtonomijo, na unije pomeni zmanjšanje avtonomije in zaščite. Ne moremo se namreč zadovoljiti le z neko načelno dvojezičnostjo nove ustanove. Brez pristojnosti in avtonomije bi kot narodna skupnost resno tvegali, da ostanemo le še kot kulturni rezervat.

Spominska slovesnost v Kanalu ob Soči

Ob 70. obletnici umora g. Antona Piska

V petek, 7. novembra, so se zbrani v Kanalu ob Soči spomnili 70. obletnice umora g. Antona Piska (1886-1944), nekdanjega duhovnega pomočnika v Kanalu.

Koprski škof dr. Jurij Bizjak je ob tej priložnosti blagoslovil spominsko ploščo na tamkajšnjem župnišču v spomin na pokojnega duhovnika. Spomin nanj v kraju še živi, kar je dokazala udeležba velikega števila krajanov, prišel je tudi kanalski župan g. Andrej Maffi. Na plošči je poleg osnovnih podatkov o pokojnem Pisku še napis: »Kdor mene spozna pred ljudmi, njega bom tudi jaz spoznal pred svojim Očetom, ki je v nebesih. Počivaj v Gospodu ter prosi za svoje rojake.«

Anton Pisk, sicer doma iz Pečin na Šentviški Gori, je bil ena izmed žrtev med duhovniki na Primorskem, ki so jih pokončali pripadniki partizanskega gibanja. Ti so v letih 1943-1945 na našem območju ubili sedem duhovnikov in dva bogoslovca. Torej več kot nemški okupatorji, četniki in bombardiranja skupaj! Po blagoslovitvi plošče so se zbrani preselili v župnijsko dvorano, kjer sta o delovanju primorske duhovščine pod fašizmom ter med drugo svetovno vojno in revolucijo spre-

govorila dr. Mira Cencič ter mag. Renato Podbersič ml.

Dr. Cencičeva je v svojem predavanju poudarila, da so bili primorski duhovniki v naši preteklosti nosilci razvoja in ohranitve narodne identitete: jezika, kulture in narodne zavesti. Pregledno je predstavila nasilje nad duhovniki

proti komunizmu in nasprotovanje komunističnemu gibanju. Zaprtega so ga imeli v svinjaku v Gorenji Trebuši, kjer je imela Ozna za oblast IX. korpusa svoj štab. Tam so zasliševali »obsojence« in jih večinoma pošiljali v smrt. Predstavil je dva arhivska dokumenta Ozne, kjer piše, da so imeli Piska zaprtega še 2. novembra, »justificirali« pa so ga 3. novembra 1944. »Obsodil« ga je »šef II. odseka Ozne pri IX. korpusu«. Mesto umora duhovnika Piska še danes ni znano. Ozna je morila med Gorenjo in Dolenjo Trebušo. Petnajstletno dekle,

pastirica Zinka, je videla, kako so g. Piska odgnali na morišče. Nosil je kramp in lopato, verjetno si je moral sam izkopati grob. V kraji razpravi po predavanjih se je oglasil še g. Ivo Hvalica, rojen v Kanalu, ki je obiskoval verouk med drugo svetovno vojno. Poučeval ga je prav g. Anton Pisk, ki je veljal za strogega duhovnika. Govoril je precej glasno in v zelo lepi ter pravilni slovenščini. Po spominu g. Hvalice jih je poučeval tudi slovenščino, kajti

pod fašizmom, ki ni bilo nič manjše v času komunistične revolucije med drugo svetovno vojno. O slednjem je spregovoril tudi zgodovinar Renato Podbersič, ki je predstavil predsem podatke in dokumente, ki jih je zbral v državnem arhivu v Ljubljani in govori o umoru Antona Piska. O njem je znano, da ga je konec septembra 1944 na Kanalskem Vrhu ugrabila Ozna. Očitali so mu govorjenje

osnovna šola po razpadu Italije v Kanalu ni več delovala. Pripravljali jih je tudi na prejem prvega svetega obhajila, ki so ga prejeli junija 1944 v Kanalu. Po spominskem večeru je sledila maša v kanalski župnijski cerkvi, ki jo je ob somaševanju okoliških duhovnikov daroval škof Bizjak. Mašo je z ubranim petjem olepšal domači cerkveni pevski zbor.

EO

Erika Brajnik

NATUROPATSKI NASVETI (45)

TOKSIČNA KOVINA SVINEC

Videli smo že, kaj pomeni in kako se kaže na telesu, če imamo v njem povišane količine živega srebra. Danes pa bomo spoznali, kaj pomeni za telo, če imamo v njem povišane vrednosti svinca.

Povišane vrednosti svinca v našem telesu so zelo pogoste, saj se je ta toksična kovina dolgo uporabljala za izdelavo vodovodnih cevi po hišah. V Benetkah je še vedno velika večina hiš s svinčnimi cevmi v zidovih. Sedaj je uporaba svinca za izdelavo cevi v Evropski uniji prepovedana, vendar je svinec prisoten domala povsod v našem okolju. Pomembno je vedeti, da je svinec ena tistih kovin, ki ga lahko zarodek posrka prek posteljice od mame, zato so vrednosti svinca v telesu med nosečnostjo pomemben podatek in hkrati zelo nevarne. Veliko novorojenčkov se že rodi z visokimi vrednostmi svinca v krvi in s tem povezanimi problematikami, kot je lahko rahidizem ali rečeno enostavneje, ko je otrok pod težo ali premajhen za svoja leta. Drug problem, ki ga predstavlja svinec, se pojavi v odraslosti; ker je namreč molekula svinca zelo podobna kalcijevi, jo telo lahko zameša in vgradi v kosti name-

sto kalcija, zato moramo te toksine pravilno odstraniti iz telesa. V nasprotnem primeru bomo imeli veliko več možnosti za obolenja, kot je osteoartritis in druge bolezni kosti.

Bolezni, težave in nadloge, ki jih povzročajo povišana vrednost svinca v telesu, so: spontani splav, utrujenost, anksija, anemija, prividi, artritis, arterioskleroza, pomanjkanje libida, depresija, oslabljeno delovanje ledvic, disleksija, epilepsija, slepota, impotenca, more, nespečnost, Parkinsonova bolezen, vrtoglavice, gluhost, rahidizem, težave z menstruacijo, pioreja idr. Kje se svinec najpogosteje nahaja? V gorivu, lakih, barvah, kovinskih posodah, avtomobilskih baterijah, pesticidih, barvah za lase, cigaretne dimu, okuženi vodi, zraku ...

Zanimivost: na laseh trupa L. van Beethovna so opravili mineralogram - test las in ugotovili, da je imel izredno visoke vrednosti svinca v telesu, trpel je za saturnizmom, boleznijo, ki je posledica povišane vrednosti svinca v telesu, kar je skoraj zanesljivo povzročilo njegovo globoko brezvoljnost, za katero je trpel zadnja leta življenja.

Iščimo zdravje!

www.saeka.si

NOVI
GLAS

ODGOVORNI UREDNIK Jurij Paljč, e-mail palj@noviglas.eu

Izdajatelj Zadruga Goriška Mohorjeva - Predsednik prof. Peter Černic

Registriran na sodišču v Gorici 28.1.1949 pod zaporedno številko 5 - št. ROC 3385

Uredništvo v Gorici: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 550330, faks 0481 548808, e-mail gorica@noviglas.eu

Uredništvo v Trstu: Ulica Donizetti 3, 34133 Trst, tel. 040 365473, faks 040 775419, e-mail trst@noviglas.eu

Uprava: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 533177, faks 0481 548276, e-mail uprava@noviglas.eu

www.noviglas.eu

TISK: Centro Stampa delle Venezie Soc. Coop. a.r.l., Via Austria, 19/B - 35129 Padova PD, tel. 049 8700713 - faks 049 8073868; e-mail cdascv@libero.it

LETNA NAROČNINA: Italija 45 evrov, Slovenija 48 evrov, inozemstvo 100 evrov - Poštni tekoči račun 10647493

PODPORNA LETNA NAROČNINA: 100 evrov

Bančni podatki: IBAN: IT 67 M 05484 12401 001570069280, SWIFT ali BIC koda: CIVIT2C, naslovljen na: Zadruga Goriška Mohorjeva - P.zza Vittoria/Travnik 25 - 34170 GORICA.

OGLAŠEVANJE: Oglaševalska agencija Publistar, ul. Treppo 5/B - Videm.

Tel. št. 0039 0432 299664 - Faks 0039 0432 512095 - E-mail info@publistarudine.com

Jamčenje zasebnih podatkov: v smislu zakonskega odloka št. 196/03 (varstvo osebnih podatkov) jamčimo največjo

zasebnost in tajnost za osebne podatke, ki so jih bralci posredovali Novemu glasu. Bralci lahko brezplačno zaprosijo

za spremembo ali izbris podatkov, ki jih zadevajo, kakor tudi izrazijo svoje nasprotovanje rabi le-teh.

Novi glas je član Združenja periodičnega tiska v Italiji USPI in Zveze katoliških tednikov v Italiji FISC

Izdajanje našega tednika Novi glas podpira tudi Urad Vlade Republike Slovenije za Slovencev v zamejstvu in po svetu

Tednik Novi glas prejema neposredni državni prispevek v skladu z zakonom 7.8.1990 št. 250

To številko smo poslali v tisk v torek, 11. novembra, ob 14. uri.

Prijatelja imam, ki je včasih pravi nergač. Ampak ne v slabem smislu. Tak je pač, ker vsi inteligentni ljudje, ki radi opazujejo in nimajo dlak na jeziku, vedno tudi povedo, kaj jih tare. No, prijatelj je poleg vsega tudi zelo navezan na svoj rodni kraj in na kmečko življenje, čisto drugače kot jaz, ki pravih korenin nimam in se pač počutim doma, tam, kjer zaživim. Tako mi je večkrat težko, ko opravlja nas Tržačane, pišem nas, ker sem konec koncev rojena v Trstu in če ne drugega, je Trst močno zaznamoval moj način mišljenja, mojo mladost in vse moje nadaljnje življenje. Tako da se nikakor ne strinjam z njim, ko mi govori, da mi Tržačani prijatelja nikoli ne povabimo na dom, temveč samo v pizzerio. To je namreč v mestu nekaj povsem vsakdanjega in dejanskih razlogov je več: majhna, tesna, med seboj oddaljena stanovanja, kjer je težko postaviti za mizo več kot dva gosta, meščanska navada, da se ljudje srečujejo v barih in gostilnah, naglica, zaradi katere je dan prekratek, da bi človek napolnil hladilnik. Prijatelj seveda nima na piki samo Tržačane, temveč tudi in predvsem Brice. O njih mi stalno govori, da so obogateli po evropskih prispevkih, da živijo od podpor, da so si v nekaj letih zgradili razkošne vile in pozabili na človečnost. Sedaj, ko ne nosijo več solate na tržnico, a so postali "vinogradniki", se nosijo ošabno in kar se da visoko. "Provare per credere", poizkusi in boš verjel, pravijo Italijani. Midva z možem sva priložnost za to našla ravno na to deževno soboto, ko je bilo nebo tako turbo, da je bilo še ob peči mrzlo. Mrzlo pri srcu namreč, kosti in ude naša nova namočena

peč ogreje od nog do glave. Po hudo napornem tednu se nama z možem nikakor ni dalo samevati ves dan doma in sva si zaželela množice in veselja. Pogledam na splet, ki je poleg psa dandnes človekov najboljši prijatelj in, ker je bencin drag, v dežju pa vožnja še nevarna, sva se odločila, da se zapeljeva do Šmartnega v Brdih, tam naj bi bilo baje neko martinovanje. Odločitev je padla in že se voziva tja po vijugastem asfaltu med vinogradi, le nekaj kilometrov stran od naše lepe doline pod Korado, kjer smo prijeten praznik "schioppettina" (stara slovensko ime za to vino naj bi bilo "pokalica") imeli že pred tedni. Sicer me je vas Šmartno s svojim obzidjem, petimi stolpi in ozkimi ulicami od nekdanje zanimala; časa, da bi se ustavila in si ogledala to mogočno vojaško utrdbo in se sprehodila po preteklosti, pa ni bilo. Tokrat je bila priložnost za to, z možem pa sva bila poleg vsega vesela, da sva našla udobno parkirnišče, saj je bilo zaradi naliva obiskovalcev malo. Prvo presenečenje je naju čakalo za vhodnimi vrati kamnitega obzidja. Vstopnina je znašala od osem do dvanajst evrov na osebo. Celo bogastvo sem pomislila in ko bi ne bila z možem poštenjaka, bi se bila v dežju lahko izognila pultu in se izgubila med hišami. Pa sva vzela denarnico in se pozanimala, kaj pravzaprav nudi vstopnica. Dekleti za pultom sta nama razložili, da dobi pač obiskovalce ob vplačilu kozarec za pokušnjo

razstavljenih vin. Za osem evrov majhnega, za dvanajst pa velikega, v katerega ti vinogradnik natoči več vina. A vino je potem zastoj, naivno vprašam, ker je pri nas, na prazniku "schioppettina", kjer sicer veliki kozarec

stane deset evrov, celotna pokušna zastoj, Ne, vino plačaš, mi razlaga dekle, kot bi bilo to samoumevno in kot bi bili v Sloveniji vsi milijarderji. In mi ponudi še kupon za kozarec novega vina. Tokrat zastoj. Mož, ki je po značaju dober človek, ne bom tu razlagala, kaj o taki dobroti pravijo v Trstu, se odloči za večji kozarec, vsaj ga bomo lahko potem doma uporabljali, pravi. In greva potem s tema kozarce ma okoli vratu v dež med hiše in dvorišča. Ustaviva se pri gostilni, pred vrati je skupina Ita-

lijanov, ki ne vedo, kaj bi. Edina velika miza v notranjosti je namreč polno zasedena, zunaj pod vlažnim kamnitim zidom pa stojijo druge mize, pokrite z zasilno najlonsko ponjavo. A zunaj ni nikogar, nihče namreč

je rad v mrazu in vlagi. Italijani gredo naprej ali celo domov, jaz pa si ogledujem objekt. Hiša Marica je ime gostilni, ki so jo lastniki prenovili z evropskimi sredstvi. Notranjost je sicer zelo lepo ohranjena, del objekta, kjer je kuhinja in verjetno sobe, je nedokončan, ljubitelja arhitektonske dediščine pa bo v oči "gank" iz betona. Sprašujem se, kateri arhitekt je vodil prenovo tega za Brda edinstvenega kulturnega spomenika. Z možem prepustiva Italijane lastni usodi in greva naprej, med

kleti, kjer naj bi vinogradniki razstavljali svoja vina. Pri Ščurku nas sprejmeta prijazna fanta, ki nama povesta, da bi morala za pokušnjo odšteti evro, a ju je skoraj sram tega in nama dvakrat nalijeta zastoj. Edini prijeten trenutek tega martinovanja, saj je v kleti toplo, Ščurkovo vino pa je poleg tega res kvaliteten. Ker nama ni do tega, da bi bila na prazen želodec, greva do

Hiše kulture, v upanju, da je kje kaj za pod zob, vsaj kos prepečenca, grisin. Pa ni ničesar, vsaj zastoj ne, kljub temu da sva vstopnici bogato plačala. Odločiva se, da poskusiva še Benedičevo vino, čeprav nama njegove steklenice, ki držijo liter in pol niso najbolj všeč. Natakarkar je redkobeseden, morda je občutljiv na vreme, za evro pa nama v kozarc natoči toliko vina, da komaj pokrije dno. Spogledava se, kislomasmehneva in spi-jeva vino. Ni nama

žal, da je bil kozarec že na začetku prazen. Zunaj dežuje kot za stavo, prizorišče martinovanja je prazno. Le nekaj Italijanov plačuje vstopnico. Slovencev skoraj ni, sprašujem se, kdo si sploh lahko privoščiti vstopnico in pokušnjo. Z možem pozdraviva in greva domov. Naslednjega dne, nedelja je, spet dežuje. Zjutraj greva z možem na Staro goro. Hvaležna sem, da živim čisto zraven tega lepega svetišča in da lahko tu prisostvujem nedeljskim mašam. Popoldne se nama se-

veda spet ne da ždeti doma, saj sva rojena pohodnika in nerada ždiva na kavču. Greva do Čedad, kjer je tudi martinovanje. Poleg tega je Čedad biser, ki se ga nikoli ne naveličaš. Čeprav sem tu doma že skoraj leto dni, imam še vedno občutek, da kot turist uživam lepoto mesta ob Nadiži.

Čedad je kljub dežju živahen in vesel. Nobene vstopnice, se smejeva, ko greva čez Hudčev most, Nadiža pa, še vedno modro zelena, buči v pretesni strugi. Na glavnem trgu in ulicah se tare ljudi, nekje med mostom in centrom je stojnica s pečenim kostanjem. Za pultom je živahno, žene režejo kostanj, možje ga pečejo, otroci pa nagovarjajo redke kupce. Vsi nosijo majce z imenom svojega rajona. No, to je res "gestione familiare", družinsko podjetje se nasmejeva z možem in že si ogledujeva cenik. Dva evra za veliko vrečko s toplim kostanjem, en evro za sladko rebulo. Oddahneva si in prijetno kramljava s prijaznim možakarjem za pultom. Vsi naju nagovarjajo, saj je ljudi malo in so veseli vsakega gosta. Rebula in kostanj sta odlična, dež poljenje in počasi se nabere toliko ljudi, da morajo celo čakati. A vzdušje je prijetno in smeha na manjka.

Z možem se še sprehodiva po ulicah, Čedadu nimava nikoli dovolj. Niti teh preprostih ljudi, ki nama znajo polepšati dan. Spomnim se na Brda in na prijatelja, ki stalno nerga čez Brice. Pravzaprav ima prav, ugotavlja mož. Le z njegovo trditvijo, da imajo Brici tudi v najslabših letinah dobro vino, se ne strinjava. Tisti kozarec mladega vina, ki sva ga dobila v Šmartnem zastoj, bi še zapitemu beraču težko teknil.

Suzi Pertot

Tržaška Pokrajina / Pomemben posvet Spomin kot instrument za spoznavanje zgodovine

Trajnostna delavnica o spominu in uporabnosti zgodovine, ki jo je že pred časom začela izvajati tržaška Pokrajina, da bi osvetlila in omogočila razpravo o nekaterih ključnih vprašanjih bližnje preteklosti, je ponovno zadela v polno. Tokrat so se predavatelji in zbrano občinstvo spraševali o tem: kako človeški spomin, spomin ljudi, ki so doživeli begustvo zaradi vojne, zaradi spremenjenih političnih in ideoloških razmer, zaradi naravnih katastrof ali drugih pojavov, obravnava izgubo lastnine, ki so jo morali zapustiti, ali jim je bila odvzeta. Ob tej materialni škodi pa še kakšne globoke travme puščajo te izgube v občutkih in psihi prizadetih? To so bile torej teme, ki so jih vzeli v pretres na dvodnevnem mednarodnem posvetu z naslovom *Pomen spomina – izguba dobrin in spomin*, ki so ga priredili v četrtek, 6. in v petek, 7. novembra v Skadišču idej v starem tržaškem pristanišču. Pristop k tematiki je bil izrazito interdisciplinaren in sama predsednica pokrajinske uprave Maria Teresa Bassa Poropat je v uvodnem nagovoru ustavila, da so podobne pobude za upravo važne priložnosti, da pride do

prenosa teh vsebin in znanj na mlajše generacije. Namestnik rektorja tržaškega vseučilišča Renato Gennaro pa je podčrtal, da so podobni simpoziji

Strle spregovorila o malo poznanem, a bolečem pojavu ilegalnega bega iz Posočja ob razmejitvi leta 1947, ko se je nesluteno visoko število ljudi

dragocene priložnosti, da se oživi in ohrani skupinski, a tudi individualni spomin oseb, ki so bile vpletene v določene dogodke. Zlasti prvi dan, ko sta govornike in razpravo vodili prof. Marta Verginella z ljubljanske univerze in prof. Marija Cristina Benussi s tržaške, so predavatelji obravnavali temo travmatičnega spomina na izgubo dobrin. Osvetlili so različne kontekste, med drugim je raziskovalka Urška

(kar 10.000) odločilo, da zbeži v Italijo in od tam v Kanado. Strletova je analizirala tudi vprašanje vračanja premoženja tem ljudem, ki jih je Jugoslavilja po begu podržavila. Rimski profesor Toscano je spregovoril o vprašanjih, ki so vezane na vračanje premičnin in nepremičnin judovski skupnosti. Veliko informacij o Kanalski dolini in tamkajšnjih ljudeh, ki so leta 1939 po hudi nacistični propagandni optirali za Tretji Raich in so zapustili

svoje kraje in posesti, je izrisala Lara Magri. Chiara Volpato z univerze v Milanu pa se je lotila še vedno malo poznane travme in izgube mnogih italijanskih ljudi, ki so ob nekem določenem trenutku morali zapustiti italijanske kolonije v Afriki.

V Skladišču idej so se vrstila tudi druga predavanja. Odmeven je bil nastop Franca Cecottija z deželne inštituta za Zgodovino osvobodilnega gibanja Furlanije Julijske krajine, ki je predstavil izsledke raziskave po tržaških arhivih o tem, kako so morali t. i. 'regnicoli', se pravi italijanski državljani, ki so živeli in delali v Trstu, ob vstopu Italije v prvo svetovno vojno, zapustiti mesto in se vrniti v Italijo. Popoldne pa je Nina Vodopivec analizirala pričevanja zaposlenih žensk v tekstilni industriji, ki so razadi krize izgubile delo, predvsem z vidika strokovnega znanja teh delavk. Na posvetu je sodeloval tudi palestinski profesor Sari Nusseibeh, ki je opozoril na nevarnost slepega zaupanja v spomin posameznika, ker se iz tega ideje rojevajo miti, ki so ključna ovira pri iskanju pomiritve in sprave. Obenem je ocenil, da je spravo med Izraelci in Palestinci mogoče doseči, a le ob spoštovanju spomina obeh prizadetih narodov. Interdisciplinarno uglasen posvet je osvetlil tudi več vidikov pravno-zgodovinskega vprašanja, npr. glede izplačevanja odškodnin, kot se

to održa v bolečem spominu istrskih beguncev, ali psihološkega doživljanja in dojemanja izgonov ter izgube svojega premoženja. Zanimivo je bilo prisluhniti obravnavi vprašanja vračanja kulturne dediščine, ki so jo zmagovalci zaplenili ali mogoče celo uničili, o čemer je govoril Ukrajinec Konstantin Akinsha. Nekaj posebnega pa je bilo predavanje ruskega nevrobiologa Kostantina Anokhina, ki je govoril o tem,

kako naša pamet oblikuje kulturno preteklost in kako mehanizmi utrjevanja osebnega spomina v bistvu vplivajo in pogojujejo oblikovanje spomina določene skupnosti. Ničkoliko odprtih vprašanj in tudi ran se je torej zvrstilo v Skladišču idej, ki pa so nam tudi tokrat pomagale razumeti modrost, ki so jo poznali že stari Rimljani in ki pravi, da: *vedeti, pomeni spominjati se!*

MT

Z 11. strani

Reforma krajevnih ...

Nova predsednica paritetnega odbora Ksenija Dobrila je uvodoma dejala, da bo odbor o reformi razpravljala na svoji seji 18. novembra, zahtevala pa je jasno navedbo zaščitnih norm (še posebno zakona 38/2001) v zakonskem osnutku. Za društvo Edinost je Samo Pahor predlagal, da se zagotovijo pravice, ki izhajajo iz statuta, ustave in mednarodnih pogodb ter da deželni svet sprejme zakon, ki naj uvede enakopravnost med slovenskim in italijanskim jezikom. Peta deželna komisija pa je skupno z odbornikom Panontinom prisluhnila tudi repentabskemu županu Marku Pisaniju, ki je spregovoril v imenu manjših občin in kritično ocenil reformo. Pisani je iznesel predlog, da se v osnutek vključi možnost izbi-

re, da se občine ali združijo ali pa povežejo na podlagi konvencij za usluge. Nekaj dni kasneje je na Pisanijevo in Vidalijevo pobudo na Repentabru zasedalo deželno združenje pokrajini, ki mu predseduje Pietro Fontanini. Tudi od tam je prišel jasen poziv, naj se novi zakon jasno sklicuje na manjšinsko zakonodajo (tudi za furlansko skupnost), zbrani javni upravitelji pa so zelo negativno ocenili predlog reforme. Odbornik Panontin je medijem naposled zagotovil, da bo v besedilo vneseno sklicevanje na zaščitni zakon. Da se bodo obljube uresničile, se v prvi vrsti trudita deželni svetnik Slovenske skupnosti in podpredsednik deželnega sveta Igor Gabrovec ter svetnik Demokratske stranke Štefan Ukmar.

Mladinski pevski zbor Emil Komel je nastopil v Oseku

Modro je delati stvari, ki trajajo več kot življenje

V našem prostoru so mladinski zbori (vedno bili) prava redkost. Goriška ga ima in je nanj lahko res ponosna. Mladinski pevski zbor Emil Komel, ki je letos spomladi na dveh uglednih tekmovanjih zablestel z zlatim odlikovanjem in se uvrstil v sam vrh slovenskih mladinskih zborov, je prejšnjo soboto s prvim nastopom v novi sezoni dokazal, da je v tem času naredil še korak dlje na poti kakovosti.

"Kot so zapeli tokrat, še niso peli", je navdušeno dejal marsikdo od staršev, ki zbor spremlja še od časov, ko je bil "otroški". Sedaj v njem pod taktirko Davida Bandlja pojejo izključno najstniki, v veliki meri že "preverjeni" mladi glasbeniki, gojenci Slovenskega centra za glasbeno vzgojo Emil Komel iz Gorice. Večina jih poje skupaj z vrsto let, kar tudi ni zanemarljivo dejstvo, saj mladi *dobro* delajo skupaj, če *radi* delajo skupaj. Še ena posebnost zbora je, da v njem poje lepa skupina fantov (tudi to je prava redkost med najstniki!); pri nekaterih se je že pojavila mutacija glasu, pri

drugih še ne in zato imajo posebno širok glasovni razpon, kar daje sestavi posebno zvočno barvitost. V soboto, 8. novembra, na predvečer zahvalne nedelje, je MIPZ Emil Komel nastopil v pred nekaj leti čudovito obnovljeni župnijski cerkvi sv. Martina v Oseku na Vipavskem. Kot je povedala ga. Judita Vrtovec v imenu Kulturnega in turističnega društva Osek, ki je priredilo večer v sodelovanju z župnijo in Krajevno skupnostjo Osek-Vitovlje, so tudi s tem kulturnim dogodkom obeležili praznovanje ob 240. obletnici zgraditve cerkve, ki je bila skupno z zvonikom postavljena leta 1774 na mestu, kjer je prej stala manjša, gotška cerkev. S koncem 19. stoletja je farna cerkev pridobila krstni kamen, oltar, poslikavo sv. Martina in prižnico, orgle pa pred 120 leti. Med drugo svetovno vojno je bila zaradi nemškega obstreljevanja precej poškodovana; pri povojni obnovi je med drugimi sodeloval tudi Jože Plečnik: njegova je velika rozeta na fasadi. Vaščani se danes lahko resnično veselijo

svojega umetniškega bisera, v katerem so prejšnjo soboto toplo sprejeli 21 mladih goriških pevcev. Ti so se predstavili v raznolikim koncertnim sporedom: z domiselnim izborom skladb iz sakralne zakladnice od renesanse prek romantike do današnjih

dni, na koncu pa še z nekaj sodobnimi priredbami slovenskih ljudskih. Začeli so s čudovito, tehnično in interpretativno zahtevno Gallusovo *Virgines prudentes* za osemglasni zbor, nadaljevali z mojstrom angleške renesanse Thomasom Tallisom. Mendelssohnovo *Veni Domine*

za zbor in solista je na orgle spremljala Elisabetta Cavalieri, čudovito *O magnum mysterium* mladega filipinskega skladatelja Johna Pamintuana pa na kitaro Martina Gereon. Posebno navdušen aplavz je zbor, postavljen v cerkvi v skupnicah, požel s pesmijo romunskega skladatelja Paula Constantinescuja *Doamne Iisuse Hristoase*, ponavljajočo se molitvijo iz vzhodne asketske tradicije. V akustični cerkvi je zelo lepo izzvenela tudi Marijina hvalnica estonskega skladatelja Arva Pärta *Bogorodice Djevo*. Občinstvo je z bučnim ploskanjem nagradilo

ljudsko iz Ricmanj *Dekle je pralo srajčke dveje* v priredbi Walterja Lo Nigra ter dve Ambroža Čopijske - prekmursko *Zrejšlo je žito in rezijansko Da lipa ma! Ke bėj na jě?* Za dodatek so se goriški pevci poklonili velikemu Pavletu Merkuju z njegovo priredbo mile pesmi *Sonce ljubo* ter z razigrano *Jes be rad cehajnar biv* Tadeje Vulc. Domačinka Nataša Konc Lorenzutti se je poklonila dirigentu Davidu Bandlju tako, da je prebrala njegovo poezijo *Trenutki za spomin*, nadvse primerno v jesenskem času in po globoko doživetem glasbenem dogodku v svetem kraju. Gospa Vrtovec je zborovodnji darovala tri knjige avtoric iz Oseka in slovenski šopek ter zaželela še obilo uspehov v

prihodnje. Koncert je lepo izzvenel "v zahvalo prednikom, nam v veselje in v Božjo slavo", je še dejala. Nastopajočim se je iskreno zahvalila za lep večer, vsem faranom in vaščanom pa za to, ker se trudijo graditi in ohranjati skupnost. Preden so prijazni domačini v župnišču pogostili članke mladinskega zbora in njihove spremljevalce z dobrotami domačih gospodinj, je zastopnica prirediteljev - v duhu plemenitega sv. Martina, ki je umrl prav na 8. november, torej natanko 1617 let prej - sklenila večer z lepo mislijo, ki naj bo dragocena popotnica tudi mladim pevcem: "V življenju je modro delati stvari, ki trajajo več kot življenje". / DD

Msgr. Redaelli v stolni cerkvi

Maša za goriške žrtve prve vojne

Goriški nadškof msgr. Carlo Roberto Maria Redaelli je 8. novembra v mestni stolni cerkvi daroval slovesno sveto mašo za padle Goričane med prvo svetovno vojno. Obreda so se udeležili predstavniki civilnih in vojaških oblasti goriške pokrajine, med njimi predsednik pokrajinske uprave in kar nekaj županov, ter številni verniki. Pomen slavlja je v homiliji obrazložil nadškof sam, ko je dejal,

da je naša dolžnost se spominjati na vse tiste, ki so - na eni in drugi strani fronte, pa tudi v oddaljenih deželah - padli, bili ranjeni ali pa so trpeli na duši in telesu zaradi vojne. Nadškof je povzel besede, polne človečnosti, pesnika Giuseppeja Ungarettija, ki se je bojeval na Krasu, in papeža Frančiška, ki je v Redipulji nedavno poudaril, da je na tisoče ljudi moralo zapustiti svoje načrte in sanje samo zato, ker je človeštvo reklo:

"Kaj me briga". V kompleksni in globalizirani družbi je nujno, da se vsakdo čuti odgovornega za druge, je še dejal msgr. Redaelli. Posebno odgovornost za

ohranjanje miru imajo po njegovem mnenju zastopniki vojaških sil in sredstev družbenega obveščanja, pa tudi politiki in javni upravitelji.

V prejšnjem zapisu smo govorili o tem, kakšen je bil Potočnikov prispevek h kozmonavtiki, tokrat pa si pogledimo, kakšen odziv je doživela knjiga v tedanjem in v današnjem času. Pri strokovnjakih Potočnikove dobe je le-ta prej kot na navdušenje naletela na kritike. V vsaki njegovi ideji so videli kakšno pomanjkljivost. Tudi Oberth je v svoji knjigi nekajkrat nasprotoval Potočnikovim idejam glede vesoljske postaje, nekatere njegove izračune pa so imeli celo za fantastiko. Že čez kakšno desetletje pa se pristop k njegovim zamislim spremenil. Opustili so sicer idejo o postaji v treh delih in skušali združiti vse v en objekt, vendar so se strinjali glede vzpostavitve umetne težnosti v bivalnih prostorih in v pošiljanju konstrukcije v vesolje po delih. Po Potočniku so njegovo idejo o bivalnem kolesu kot zunanji obliki vesoljske postaje povzeli mnogi iz naslednje generacije strokovnjakov kozmonavtike. Tako je nastalo več različic izgradnje kolesa. Ena vključuje 36 sfer, povezanih v nekakšen venec, ki bi se vrtil okrog svoje osi. Tudi von Braun je načrtoval postajo, ki pa bi bila še najbolj podobna avtomobilski pnevmatiki. Sestavljena naj bi bila nam-

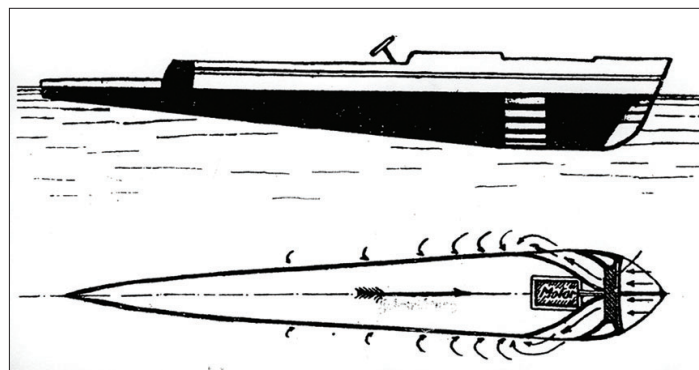
Začetki zgodbe o poletih v vesolje

Herman Potočnik in njegove zamisli

reč iz več segmentov iz umetnega materiala, ki bi jih povezali skupaj v obliko kolesa in v notranjosti vzpostavili atmosferski tlak. Pri tem lahko jasno vidimo vpliv Potočnikove ideje na obliko postaje. Sam Oberth se je kasneje, v 50. letih, v eni izmed svojih knjig spomnil na Potočnikov predlog bivalnega kolesa kot osnove za naselje v vesolju in verjetno s tem nakazal željo slovenskega pionirja, ki je v svoji edini knjigi ni utegnil zapisati. Njegovo zamisel je razširil s predlogom, da bi okrog Sonca utirili bivalno kolo z nekaj kilometri premera, ki bi zagotavljalo umetno gravitacijo, z ljudmi, ki bi živeli v stavbah, zgrajenih na notranji strani kolesa. Imeli bi atmosfero in zemljo na tleh, če bi pogledali navzgor, pa bi videli nasprotno stran kolesa z ljudmi, ki "visijo z glavo navzdol". Prebivalci takega naselja bi imeli pri sebi vse človeške, znanstvene in kulturne dosežke civilizacije, izkoreninili bi boleznin in imeli visoko organiziran

družbeni red, saj bi bili za tako bivanje v vesolju izbrani najbolj zdravi in sposobni ljudje. Sama knjiga je med mlajšimi pionirji dosegla večji uspeh kot v času Potočnikovega življenja. Napisana je v slogu šolskega učbenika oziroma kot poljudnoznanstveno delo, namenjeno temu, da bi javnost seznanilo z dotodanjimi dosežki in tehničnimi predlogi za polet in bivanje v vesolju. Najbolj jo je pohvalil Werner von Braun, ki jo je označil kot učbenik zanj in za druge inženirje ter znanstvenike, ki so kasneje delali v ameriškem vesoljskem programu. Potočnika je postavil med ljudi, "ki so k realizaciji vesoljskega programa prispevali levji delež". Pripisuje mu tudi zamisel o komunicaciji z Zemljo iz geostacionarne orbite (več o tem, ko bomo govorili o knjigi), kar je kasneje potrdil tudi znanstvenik in pisec Arthur C. Clarke. V ruščini pa je knjigo pozorno prebral tudi eden najpomembnejših mož sovjetskega vesol-

jskega programa, Mihail K. Tihonravov. Zamisel o bivalnem kolesu ni bila poznana le pri znanstvenikih, ampak tudi v filmu. Postaja take oblike se je pojavila v Kubrickovem filmu "2001: Odiseja v vesolju" po zaslugi znanstvenega svetovalca, Fredericka I. Ordwaya, ki je sodeloval pri tem filmu. Kot otroku je namreč oče kupil revijo Science Wonder

Stories, kjer je bila objavljena Potočnikova knjiga, od koder je poznal in prevzel zamisel o postaji. V novejšem času je navdih iz Potočnikovega dela črpal slovenski gledališki režiser Dragan Živadinov. S še drugimi ustvarjalci se ukvarja s postgravitacijsko umetnostjo, ki si prizadeva graditi umetnost v breztežnosti.

Ustanovljen je bil tudi zavod KSEVT (Kulturno središče evropskih vesoljskih tehnologij), katerega namen je kulturalizacija vesolja oziroma združevanje znanosti in umetnosti. Sedež ima v Vitanju, kraju, od koder izvira rod Potočnikove matere, v poslopju, zgrajenem v obliki bivalnega kolesa, kjer prirejajo razstave in predavanja o vesoljskih tehnologijah,

močjih za proizvodnjo elektrike. Pri tem omenja izumitelje in njihove stroje, ki bi omogočali tak način proizvodnje energije. Eden od predlogov vključuje stroj, ki bi namesto goriva za segrevanje vode uporabil toplo vodo s površine morja. Ta bi segrela neko hlapljivo sredstvo, katerega pare bi gnale turbino. Na drugi strani bi se para kondenzirala s pomočjo hladne vode, ki bi jo črpali iz globlin morja. Ta bi se po opravljenem hlajenju segrela na okrog 10°C in bi jo potem iz elektrarne speljali na celino, kjer bi služila za hlajenje zgradb v tropskih mestih. Tak vir energije bi bil zaradi velikosti oceanov skoraj neizčrpen. Drugi Potočnikov članek nosi naslov Nov tip ladje; Ladja na škrge po inženirju Boernerju. V njem obravnava tematiko ladijskega pogona na sprednji strani ladje, ki ga je predlagal nemški inženir na podlagi opazovanja plavanja rib. Ladja bi imela na premcu odprtino, skozi katero bi dotekala voda do turbine. Ta bi vodo pospešila skozi škrge podobne odprtine v trupu. Ladja bi imela tudi izredno aerodinamično obliko, kar bi omogočilo precejšnje zmanjšanje upora pri gibanju v vodi.